

הישיבה המאתיים-ושמונים-וחמש של הכנסת התשיעית

יום רביעי, כ"ט כסלו תש"ם (19 דצמבר 1979)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הח"ר פ. שינמן: הכספים 1979 ודברי הסבר, מוגשים לכנסת התשיעית ירושלים, כסלו תש"ם — דצמבר 1979.

כן הונחו: מסקנות-ביניים של ועדת הפנים ואי-כות הסביבה וועדת הכלכלה לעניין הצורך הדחוף להגביר את הסיוע לתושבי הצפון.

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה נשמע הדעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך: ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחה היום על שולחן הכנסת: הצעת תקציב מס' 2 לשנת

ב. שאלות ותשובות

5. מה בדעת המשרד לעשות כדי לקבוע סטאנ-דארטים ודפוסים ברורים וקבועים לאישור תקופת עבודה של רופאים עולים ולאישור העסקתם בתחום שבו הת-מחו בחוץ-לארץ?

6. האם נכון המידע שלפי ההסתדרות הרפואית עומדת בעתיד לדרוש קיום בחינה בכתב בעברית לרופ-אים עולים?

7. האם קיים במשרד גוף או צוות המטפל בבעיות רופאים עולים ודואג כי לא יישחקו בגלגלי הביורוקרטיה והאינטרסים הנוגדים, אולי, של הממסד הרפואי היש-ראלי?

תשובת שרי-הבריאות א. שרפסק: (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. רישוי המקצועות הרפואיים נתון בידי משרד הבריאות ולא בידי ההסתדרות הרפואית.

2. הדיון בכישוריהם של רופאים עולים שיש לג-ביהם ספקות בדבר ההשכלה הרפואית מועבר לחוות-דעת של ועדה מייעצת, שהוקמה לפי פקודת הרופאים ומתמנית על-ידי שר הבריאות. הוועדה קובעת לת את סדרי עבודתה ואת דחיפות ישיבותיה.

3. יתמנו בקרוב גם ממלאי-מקום לכל חבר בוז-עדה, באופן שניתן יהיה לדון בפניות השונות במספר הרכבים במקביל, מה שיקצר את תקופת ההמתנה.

4. יש הכרה בעבודתו ובאימונו של הרופא בחוץ-לארץ, אלא שכל מקרה נבדק לגופו הן לגבי העבודה שעשה הרופא בחוץ-לארץ והן לגבי תקופת אימונו.

5-6. במשך הזמן החלו כבר להיקבע סטאנדאר-טים ברורים לגבי הערכת עבודתו של רופאים בחוץ-לארץ, באשר להתמחות, הדיון הוא במסגרת הבלעדית של המועצה המדעית שליד ההסתדרות הרפואית, והיא אשר ממליצה בפני מנכ"ל משרד הבריאות לגבי מתן אישור לתואר מומחה.

7. בן. לאחרונה נתמנה גם מנהל חדש למחלקה

הח"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום: שאלות ותשובות.

4118. תהליך רישום של רופאים עולים חדשים

חברי-הכנסת מ. וירשובסקי שאל את שר הבריאות ביום י"ג בתמוז תשל"ט (8 ביולי 1979):

ממידע שהגיע לידי מרופאים עולים חדשים עולה כי אישור הכישורים הרפואיים של רופאים עולים מת-בצע על-ידי ההסתדרות הרפואית בארץ, באמצעות וע-דות מקצועיות. כינוסי הוועדה, שרק בידה לאשר כי-שורי רופא ולאפשר העסקתו, מתבצעים לעתים רחוקות (לעתים ברווחי זמן של יותר מחצי שנה) ובצורה לא סדירה. לעתים מתבקש הרופא העולה להתייצב פעם נוספת ובידו מסמכים נוספים.

יתר-על-כן, הוועדה לא מכירה בתקופת הזמן של העבודה והאימון שעבר הרופא בחוץ-לארץ וכן נראה כי אין סטאנדארטים ברורים בתחום הדרישות מהרופא בקרב הוועדות השונות. מצב זה גורר פגיעה ברופאים עולים שקליטתם חשובה ביותר לישראל ולעולם המדע והרפואה הישראלי.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם קיימת תדירות קבועה שבה מתקיימות פגישות הוועדות המקצועיות השונות?

2. אם לא — האם בדעת המשרד לדרוש כינו-סים תכופים וסדירים יותר של הוועדות המאשרות?

3. מה בדעת המשרד לעשות כדי למנוע מצב שהרופא העולה מיטלטל ונשלח להביא מסמכיו לישיבה נוספת, הנערכת אחרי זמן ממושך?

4. האם ידועה לשר העבודה כי הוועדות המק-צועיות לא מכירות בתקופת האימון והעבודה של הרופא שבוצעה בחוץ-לארץ אחרי הסמכתו?

דוד-אדום במעלות הסברתי לא אחת ולא אחזור עליה. סבורני כי אין גם צורך להסביר כי כל אחד חייב לה-
בין זאת.

שאלתי לכבוד השר :

עד מתי תהיה תחנת מגן-דוד-אדום במעלות במצב
של פתיחה וסגירה תוך הפקרת שלומם ובריאותם של
האזרחים ?

שר-הבריאות א. שוּמְטָק :

(א) סניף מגן-דוד-אדום במעלות נפתח מחדש ביום
25 בנובמבר 1979, ה' בכסלו תש"ם. סיכום בדבר חי-
דוש פעולות התחנה הושג בין סגן יושב-ראש המו-
עצה המקומית ומנכ"ל מגן-דוד-אדום שביקר במקום.
צומצם מספר העובדים וסוכמו דרכי המימון של פעילות
התחנה.

(ב) גם בימים שהתחנה היתה סגורה היה סידור של
הבטחת העזרה ולא היתה כל סכנה לשלום האזרחים.

דיו"ר פ. שנימן :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני השר, זו הפעם השלישית שאני מקבל תשובה
כזאת, היינו התחנה במעלות ונפתח והתחנה במעלות
נסגרה, ועד שמגיעה התשובה על השאלתה שלי ה-
תנה נפתחת מחדש. מה הערובות שפתיחת התחנה הפעם
לא תצריך הגשת שאילתה נוספת ? האם השר ער לח-
שיבותה של תחנת מגן-דוד-אדום במעלות בתקופה שא-
נחנו עושים הרבה — והממשלה הזאת עושה הרבה —
לפיתוח הגליל ולעידוד התיישבות יהודית שם ?

שר-הבריאות א. שוּמְטָק :

קורות התחנה במעלות באמת ראויים לרישום ולכ-
תיבה. תחנה זו הגיעה רק לפני חודשיים לגרעון של
800,000 לירות, מפני שהתנהלה בצורה כזאת שהיו בה
7 עובדי מנגנון, כאשר הדבר אינו נחוץ, והיו לה
הוצאות רבות מאוד. כל פעם הזרים לה משרד הב-
ריאות כספים ורק לפני שישה חודשים הזרים לה 150,000
לירות, אבל ראינו שכל שמזרימים יותר כספים ההו-
צאות גדולות יותר וללא כל צורך. היו ימים שמרכז
מגן-דוד-אדום לא יכול היה לספק ולכסות את כל
הגרעונות ואז היו העובדים מכריזים על הפסקת עבודה
ולכן התחנה היתה נסגרת. היא לא נסגרה עלי-ידינו,
היא נסגרה משום שהעובדים לא קיבלו שכר ולכן הפ-
סיקו את העבודה. עכשיו יש הסדר ואני רוצה לקוות
שהסדר זה אמנם יהיה הסדר: צומצם המנגנון והוסי-
דרו כל ההוצאות. אני מקווה שאם המקום יקיים את
ההסדר, ולא יעבור שוב על הגבולות שנקבעו, לא יהיה
צורך עוד לשאלות שלך — למה נסגרה התחנה, ולא
יהיה גם צורך בתשובות שלי — למה היא נפתחה.

4602. פגירת תחנות לטיפול באם
ובילד בלוד

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולוניו שאלה את שר הברי-
אות ביום י"ז בחשון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

בעתון "מעריב" מ-26 באוקטובר 1979 פורסם: "ה-
לשכה המחוזית של משרד הבריאות במחוז רמלה סגרה

למקצועות רפואיים ונתקיימו כבר פגישות מספר עם
אירגוני עולים המטפלים בבעיות רופאי עולים. תוצאות
פגישות אלה היו לשביעות-רצונם של הרופאים העו-
לים, שאף כתבו על כך למשרד הבריאות.

4530. פגירת מחלקות בבית-החולים "פוריה"

חברת-הכנסת י. יצחקי שאל את שר הבריאות ביום ד'
בחשון תש"ם (25 באוקטובר 1979):

לאחרונה נסגרו מחלקת העיניים והמחלקה האור-
תופדית בבית-החולים "פוריה".

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. מדוע נסגרו המחלקות הנ"ל ?
2. האם נכונה הידיעה שמשרדך עומד לסגור מח-
לקות נוספות בבית-החולים הזה ?
3. האם נכונה הידיעה שבדעת משרדך לסגור בהד-
רגה את בית-החולים "פוריה" ?

4. ביום-הכיפורים תש"ם נפטרה בטבריה הגברת
עליזה מסס. מה היו נסיבות מותה של הגברת מסס ?
האם ניתן היה למנוע את מותה ?

תשובת שר-הבריאות א. שוּמְטָק :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המחלקות נסגרו זמנית. מנהלת מחלקת העיניים
עברה סופית לעפולה, ומנהל המחלקה האורתופדית (מומ-
חה יחיד) יצא למילואים.
2. אין המשרד עומד לסגור מחלקות נוספות.
3. אין המשרד עומד לסגור בהדרגה את בית-
החולים "פוריה".

4. הגברת מסס ז"ל קיבלה דיאליזה בימים ב'
וה' בכל שבוע. מאחר שערב יום-הכיפורים היה השנה
ביום א' ויום-הכיפורים ביום ב' הוזמנה הנ"ל ליום
א' בבוקר מוקדם לקבלת הטיפול, אולם היא הגיעה
רק בשעה 11:30, ומפאת אורך הטיפול הוצע לה איש-
פון בבית-החולים לצורך הטיפול ולמניעת פגיעה בקדושת
יום-הכיפורים. הגברת מסס ז"ל סירבה להצעה והעדיפה
ללכת לביתה ללא טיפול ולחזור ביום ג' לאחר יום-
הכיפורים. ביום-הכיפורים הובאה לבית-החולים ללא
רוח חיים. בגלל התנגדות המשפחה לא נעשה ניתוח
שלאחר המוות ועל-כן לא ניתן לקבוע את סיבת מותה.
קשה לקשור את מותה באיחור של יום אחד בקבלת
הטיפול בדיאליזה.

4601. פעולתו הלא מידתית של
סניף מגן-דוד-אדום במעלות

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבריאות ביום י"ז
בחשון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

זה שבועיים סגורה שוב תחנת מגן-דוד-אדום במעלות.
העליתי נושא זה לפני כבודו פעמים מספר וכל פעם
נתבשרתי שהתחנה נפתחת שוב. ומז"מה אחרי זה הי-
תי מקבל הודעות ממעלות שהתחנה נסגרה שוב, ושוב
פניתי לכבודו, ושוב נפתחה התחנה, וכך חוזר חלילה.
את חומרת התופעה הזאת של חוסר תחנת מגן-

ישראל שיף שרעייתו שכבה בבית-החולים "הלל יפה" בחדרה ומסרה לו שלא אחת התרוצצו עכברים בח" דרים ופעם אחת ראתה עכברוש גדול מסתובב ליד מיטתה. שכנתה לחדר הראתה לו שריטות על ידה שנגרמו על-ידי שני עכברים. מר שיף כותב בכתבתו שב- כמה מחלקות, וביניהן המאכסנות חולים שלקו בהתקפי לב, מגיחים מהסדקים בקירות עכברים ועכברושים המ- טיילים להנאתם לעיני כול.

נוכח חומרת הדברים רצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם הכתבה הזאת הובאה לידיעת שר הברי- אות ?

2. אם כן — האם נערכה על-ידי משרד הבריאות בדיקה של המצב הסאניטארי בבית-החולים "הלל יפה" בחדרה ?

3. אילו אמצעים נוקט משרד הבריאות כדי לתקן את הפגמים הקיימים בבית-החולים "הלל יפה" ?

4. מתי יופעל בית-החולים בן חמש הקומות ש- הוקם על-ידי בית-החולים הקיים ?

שר-הבריאות א. שרנסקי :

1. הכתבה הובאה לידיעת.

2. המצב נבדק על-ידי משרד הבריאות, אולם יש לציין כי בית-החולים שוכן באזור חקלאי פרוץ.

3. האמצעים הננקטים הם פיזור רעלים ושמירה על נקיון מחוד גיסא, וזירוז פתיחת בית-החולים החדש מאידך גיסא.

4. בית-החולים בן חמש הקומות יופעל בחדשים הקרובים.

אני מקווה שעוד בשנת התקציב הזאת — אולי בינואר או בפברואר — יפתח כבר בית-החולים החדש בת- דרה ויהיה סוף גם למכה הזאת.

ד"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמוז- לינו.

שחנה ארבל-אלמוזלינו (המערך) :

האם אפשר לראות בהודעתך הודעה מוסמכת ?

שר-הבריאות א. שרנסקי :

אנחנו עושים את כל הסיידורים לפתיחת בית-החור- לים, אולי תוך חודשיים אך בוודאי תוך שלושה חו- דשים. בית-החולים הוא בשלב של גמר ופתיחה.

4605. **ביזבוז ימי אישפוז**

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הברי- אות ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979) :

בעתון "דבר" מיום 21 באוקטובר 1979 פורסם שה- פרופסור דורון, יושב-ראש מרכז קופת-החולים, טען שיש ביזבוז בימי אישפוז בבתי-החולים השונים, ובמ- ייוחד בבית-החולים "הדסה" בירושלים, העולים לקופת- החולים בעשרות מיליוני לירות.

נוכח הצורך בחסכון ככל שניתן בהוצאות לאיש- פוז רצוני לשאול את כבוד השר :

באחרונה כ-20 תחנות לאם ולילד במושבים באזור רמלה ולוד. כתוצאה מכך נשלל שירות בריאות אלמנטארי ליותר מ-200 תינוקות עד גיל שנה ומעשרות אמהות בהריון.

רצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם הפירסום בעתון תואם את המציאות ?

2. אם כן — מה היו הסיבות לכך ?

3. מי יטפל באוכלוסיה שנזקקה לתחנות לטיפול באם ובילד בתחנות שנסגרו ?

4. האם סגירת התחנות נעשתה תוך ידיעה ותיאום עם תנועת המושבים ?

5. האם כבוד השר איננו סבור שסגירת התחנות לטיפול באם ובילד במושבים באזור רמלה-לוד עלולה לפגוע בטיפול הנאות בבריאותם של אמהות בהריון ותינוקות בגיל רך ?

שר-הבריאות א. שרנסקי :

1. הפירסום בעתון "מעריב" תואם את המציאות. באזור רמלה-לוד נסגרו לאחרונה 24 תחנות לבריאות המשפחה.

2. בתחנות אלה מספר מצומצם של מטופלים. מצב זה מונע מתן שירות בהיקף מלא וגורם לביזבוז כוח- אדם.

3. האוכלוסיה של הישובים שבהם נסגרו התחנות מקבלת טיפול מלא בתחנות בישובים הסמוכים.

4. סגירת התחנות נעשתה בידיעה ובתיאום עם ראשי המועצות האזוריות.

5. השירות לבריאות האם והילד ממשיך לדאוג לבריאותם של נשים הרות ותינוקות ובמתן טיפול נאות להם בישובים שבהם נסגרו התחנות, תוך שילוב גורמי הרפואה הטיפולית והמונעת. כך בהסדרים גם עם קו- פת-החולים.

ד"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמוז- לינו.

שחנה ארבל-אלמוזלינו (המערך) :

האם אפשר לדעת כמה נחסך כתוצאה מסגירתן של התחנות הללו ?

שר-הבריאות א. שרנסקי :

אינני יודע כמה נחסך, אני יכול רק להגיד לך שבקרוב תשמעי על סגירת עוד תחנות — לפי ההסכם שבין משרד הבריאות ומרכז קופת-החולים — ואיחוד התחנות האלה עם המרפאות שבמקום. אנחנו חושבים שזה יביא לחסכון גדול מאוד. יש עכשיו כ-200 תח- נות כאלה ואנחנו חושבים על אילו שהם הסדרים. כמה זה יחסוך אינני יכול לענות עכשיו, אבל אני מוכן לבדוק את הדבר.

4604. **מכת העכברים בבית-החולים**

"הלל יפה" בחדרה

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הברי- אות ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979) :

בעתון "דבר" מ-24 באוקטובר 1979 מפרסם מר

לאומיים". לנוכח העובדה שמכון כזה אינו זקוק לרשיון וכן לנוכח מכתבו של הפרופסור מ. שני, אז המנהל הכללי של משרד, מיום 30 ביולי 1979, ולפיו אנו למדים:

א. שאין איסור בארץ בשימוש בשיטה שבה משתמש המכון;

ב. שהטיפול צריך להינתן על-ידי רופא, והוא אמנם ניתן על-ידי רופא;

ג. שאף המבקרים הקיצוניים של השיטה אינם טוענים שיש בה כדי להזיק ולכלל היותר טוענים שהיא חסרת ערך, וכן לאור העובדה שהמבקר הקיצוני של השיטה הפרופסור יעורא וזהר וכן שני חבריו לוועדה שהמליצה לפניה לנקוט צעדים נגד המכון, הפרופסור גיר והפרופסור בלונדהיים, כולם עוסקים בתחום ה"מטאבוליקה ומנהלים מרפאות העוסקות בהרזיה ובהרדת שומנים ועל פניו נמצאים בתחרות עם המכון ה"נ"ל — אודה לך אם תשיב על שאלותי אלה:

1. מדוע לא הסתפקתם במכתבו של הפרופסור שני מיום 30 ביולי 1979 והקמתם ועדה מיוחדת לחקר העניין?

2. מה הבסיס האתי שעל-פיו הפרופסורים יעורא וזהר, בלונדהיים וגיר לא פסלו את עצמם מלדון בנושא, אף שהם מתפרנסים מאותו ענף ועל פניו נראה הדבר כהתנכלות למתחרה?

3. האם יש בידך חוות-דעת כלשהי מהארץ או ממקום אחר בעולם שלפיה משהו נזווק בדרך כלשהי מהטיפול לפי השיטה המקובלת במכון האמור או שהביקורת הבלבדית היא כי התמיכה היא חסרת ערך בהסתם שומנים? אם כן — מה היא?

4. האם האנשים המקבלים את הטיפול האמור והמרוצים ממנו, והם אף רזו כתוצאה מכך, לא קיבלו, לדעתך, את התמורה המצופה לכסף, ואם לא — מה הוא מקור העבירה שבשל כך פגית בתלונה למשטרה?

5. מה טיב התלונה שנמסרה למשטרה ומדוע לא קיבלו הנוגעים בדבר כל הודעה רשמית על כך אלא שמעו זאת בכלי התקשורת? האם זה מקרה או שיש טה?

6. הואיל ובטרם נפתח המכון והושקעו הכספים נתקבלה תשובה ממשרדכם כי אין הם זקוקים לרשיון והואיל והיום שיניתם את עמדתכם, האם מודע המשרד להטעיה שהביאה להשקעות והעשויה לעורר תביעת נזיקין ניכרים?

תשובת שר-הבריאות א. שופטק:
(לא הוקרא, נמסרה לפרוטוקול)

(1) בהתאם לתקנות הרוקחים (תכשירים רפואיים, תשל"ח-1977) אסור להשתמש בתכשיר רפואי אלא ב"התאם לרישום בפנקס התכשירים הרפואיים. לאחר שהתברר שהתוויות התכשיר אינן כוללות אמצעי עזר להרזיה נבדק העניין מחדש והפרופסור שני, כמנכ"ל, קבע במכתבו מ-4 בספטמבר 1979 איסור מפורש לשימוש בהורמון כאמצעי עזר להרזיה. תכנו של המכתב הובא לידיעת מנהל המכון להרזיה ופרקליטו.

1. בכמה הסתכם הממוצע של ימי אישפוז לחולה בשנת 1978 בבתי-החולים "הדסה", "תל-השומר" ו"בילינסון"?

2. בכמה הסתכם הממוצע של ימי אישפוז לחולה באותם בתי-חולים במחצית שנת 1979?

שר-הבריאות א. שופטק:

1. בשנת 1978 היתה השהייה הממוצעת של חולה מאושפז (לרבות יולדות) בשלושת בתי-החולים הנ"ל כדלקמן: ב"בילינסון" — 6.1 ימים; ב"תל-השומר" — 8.7 ימים; ב"הדסה" בירושלים — 8.8 ימים.

2. אומדן השהייה הממוצעת למחצית הראשונה של 1979 היא כדלקמן: ב"בילינסון" — 5.7 ימים; ב"תל-השומר" — 8.3 ימים; ב"הדסה" בירושלים — 8.4 ימים. כפי שאת ראה יש קצת הפחתה כבר בשנה זו.

השהייה הממוצעת כשלעצמה איננה מהווה מדד אופטימאלי להערכת היעילות של בית-החולים. לאחר ניכוי של משתנים, כגון סוג האבחנה, גיל החולה, גורם הלי קבלה ורישום, נשאר רק הבדל ריאלי של כיום אחד בין השהייה הממוצעת של החולה ב"בילינסון" לבין זו שב"תל-השומר".

לאחרונה נתמנה מטה-חירום משותף למשרד הבריאות ולקופת-החולים הכללית אשר ממטרותיו היה מינוי אזורי לאישפוז והכנסת ייעול למערכת המאשפוז, ובין השאר לתקוף את הנושא שהשאלתה מתייחסת אליו.

אני יכול רק להוסיף בעל-פה שההסכם הזה כבר נחתם עכשיו ותהיה מפת אישפוז כוללת, משותפת לכל הארץ, לכל האזורים. דבר זה יביא בלי כל ספק להפחתת השהייה וימי האישפוז.

ד"ר/ר 5. עלימן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמוז-לינו.

שושנה ארבל-אלמוז-לינו (המערך):

האם הסיבות לכך שממוצע האישפוז בבית-החולים "הדסה" הוא כמעט 8.8 ימים לעומת 5.7 בבית-החולים "בילינסון" — אף שהשנה ירד קצת הממוצע ב"הדסה" ל-8.4 ימים — הן כל כך מוצדקות, אפילו לפי הנימוקים שמנתי?

שר-הבריאות א. שופטק:

אלה הן העובדות, חברת-הכנסת ארבל-אלמוז-לינו, אלה הן העובדות. לכן באמת הוקם המטה הזה בתוך בית-החולים "הדסה". זו היתה אחת הבעיות שבה היה צריך לטפל, ולכן דגנו במטה-החירום בשאלה מדוע השהייה בבית-החולים "הדסה" היא יותר ארוכה.

4608. הצערים שננקמו נגד "מבני הרזיה בין-לאומיים"

חברת-הכנסת ש. אלוני שאלה את שר הבריאות ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

נמסר לידי כל המסמכים הרשמיים וכן קטעי עיתונות ופריסומים אחרים המעידים על צורת טיפול התמורה והבלתי-שיגרתית של משרדך ב"מרכזי הרזיה" בין-

בהתאם למומלץ על-ידי מומחים שונים לקביעת כוח-האדם הנדרש, וזאת משום שאין תקציב מספיק לכך.
3. ייעשו מאמצים לשכירת עובד מעבדה נוסף על תקן בית-החולים תוך המרת תקנים.

4700. הקמתן של מחלקות הילדים וילדות בבית-החולים "אסף-הרופא"

הכרת-הכנסת א. נמר שאלה את שר הבריאות ביום כ"ב בחשוון תש"ס (12 בנובמבר 1979):

למרות ההבטחות להתחיל בשנת 1979 בבניית מחלקות הילדים והילדות בבית-החולים הממשלתי "אסף-הרופא" טרם החלו העבודות במקום.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. מדוע לא החלה הבנייה עד עתה?

2. מתי יחלו עבודות בניית מחלקות הילדים והילדות בבית-החולים "אסף-הרופא"?

שר-הבריאות א. שופמק:

אמנם הפרויקט אושר לביצוע ואף הובטח תקציב לכך, וב-17 בספטמבר 1979 הוצא גם צו-עבודה על-ידי מע"צ לקבלן שזכה במכרז. המשרד העמיד סך 35 מיליון לירות מתקציב שנה זו למטרה הנ"ל.

לצערי הרב בוטל הצו כעבור ימים מספר בעקבות הודעת החשב הכללי, בהתאם למדיניות הכלכלית החדשה של האוצר, על הקפאת פרויקטים. מועד חידוש העבודה עדיין לא ידוע, אך משרד הבריאות פועל למען חידושה. כלומר עדיין לא התייאשתי ואני מאמין שגם במסגרת המדיניות הכלכלית החדשה אפשר יהיה להשיג פיע על האוצר ולשכנע אותו שהפרויקט הזה של בית הילדות בבית-החולים "אסף-הרופא" אמנם יבוצע.

ד"ר ר. פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת נמיר.

אורה נמיר (המערך):

אדוני השר, במסגרת הקפאות הבנייה של בתי-חולים האם יש מקרים יוצאים מן הכלל שלגביהם לא תחול ההקפאה, ואם כן — האם בית-החולים "אסף-הרופא", ובייחוד מחלקות הילדים והילדות, ייכללו במסגרת המיוחדת הזאת?

שר-הבריאות א. שופמק:

לא אוכל להשיב לך באופן כללי אם יש יוצאים מן הכלל. בשבילי עניין בית הילדות ב"אסף-הרופא" הוא עניין יוצא מן הכלל. גם בעת הדיון בממשלה על הקפאת פרויקטים הודעתי זאת, וכפי שאמרתי עדיין לא התייאשתי מלהשפיע על שר האוצר בעניין הפרויקט הזה.

4701. הכנתה אמצעי תחברה לשכרים בבית-החולים "אסף-הרופא"

הכרת-הכנסת א. נמר שאלה את שר הבריאות ביום כ"ב בחשוון תש"ס (12 בנובמבר 1979):

בית-החולים הממשלתי "אסף-הרופא" ממוקם במ-קום מבודד וקווי אוטובוס סדירים אינם מגיעים אליו

2. הרישום בפנסק התכשירים הרפואיים, הכולל את ההתוויות לכל תכשיר, נעשה על-פי חוות-דעת של ועדה מקצועית, והשימוש בתכשיר רפואי, במיוחד בהורמון לצורך ההריון, עלול לגרום נזק. מדובר בקיום הורמון התקנות הקובעות איסור של שימוש בתכשיר רפואי שלא בהתאם לרישום. תקנה 3 בתקנות הרוקחים (תכשירים רפואיים) קובעת זאת במפורש.

3. המשרד לא שינה את דעתו. המכון להריון אינו עסק הטעון רישוי לפי חוק רישוי עסקים, ולכן אינו זקוק לרישיון כל עוד לא יוכרז כעסק טעון רישוי, אך יש להבחין בין הצורך לרישוי עסק ובין השימוש בתכשירים רפואיים שלגביהם יש הוראות מפורשות בחוק.

4. התלונה שהוגשה למשרה היתה על הפרת תקנה 3 לתקנות הרוקחים (תכשירים רפואיים), תשל"ח—1977 (כפי שתוקנו בתשל"ט—1978). התלונה הוגשה בכתב ביום 12 באוקטובר 1979 לראש אגף החקירות במטה הארצי בירושלים.

5. הוועדה שמינה מנכ"ל משרד הבריאות היא ועדה מקצועית בהרכב של חמישה חברים: 3 פרופסורים לרפואה, פרופסור לפארמאקולוגיה ומשפטן. הוועדה הגיעה למסקנותיה פה-אחד.

4609. חופר כותיארם כמעבדה ההמאטולוגית ובבנק הדם בבית-החולים "אסף-הרופא"

הכרת-הכנסת א. נמר שאלה את שר הבריאות ביום כ"ב בחשוון תש"ס (12 בנובמבר 1979):

בבית-החולים הממשלתי "אסף-הרופא" פועלים מע-בדה המאטולוגית ובנק הדם, המשרתים את כל המחלקות בבית-החולים. המעבדה סובלת ממחסור בתקני כוח-אדם, ומועסק בה כוח-אדם זמני ופחות מיומן. עובדי דם אלו אינם מפעילים את המיכשור האוטומטי, דבר הגורם להארכת המשך של ביצוע הבדיקות, ואמינות תוצאות הבדיקות עלולה להיפגע.

מנהל בית-החולים פנה בשנתיים האחרונות פעמים מספר להנהלת משרד הבריאות בבקשה לאישור התקנים הנוספים, אך אלו לא אושרו.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם טענות אלו נכונות?

2. אם כן — מדוע לא תאושר לבית-החולים "אסף-הרופא" החוספת של תקנים שהומלצו במחקר המכון לפיריון העבודה והייצור (6.5 פלוס 0.5 משרות)?

3. כיצד לדעת השר ניתן לשמור על רמת אמינות הבדיקות כאשר סטודנטים מבצעים עבודות עובדים מקצועיים, ובמקום נורמה של 30- בדקות למשמרת מבצע התורן כ-60 בדקות?

שר-הבריאות א. שופמק:

1. בגלל מצוקת התקציב וחוסר תקנים של כוח-אדם מאויש חלק מן המשרות על-ידי עובדים ארעיים, בעיקר סטודנטים. מיומנותם מספקת לצרכי ביצוע העבודה ש-הוטלה עליהם.

2. בשום בית-חולים ממשלתי ובשום מקצוע רפואי או פארה-רפואי לא הגיעה המערכת לאיזון משרות

חולים אחרים שבהם לא ניתן, מפאת מגבלות תקציביות, להביא אחיות במשמרות לביתן. הוקצבו לבית החולים הסכומים הדרושים לכך, כל זאת במגבלות התקציביות הקיימות.

4702. מדיניות חיסון התינוקות

הברית-הכנסת ת. אשל שאלה את שר הבריאות ביום כ"ב בחשוון תש"ם (12 בנובמבר 1979):

בעתונות נמסר שהאפידמיולוג הראשי של משרד הבריאות הזהיר בדו"ח מפני עלייה צפויה במחלות שוריות בגלל ירידה ברורה בהיקף החיסונים הניתנים לתינוקות נגד מחלות שונות, לרבות חיסונים נגד אבעבועות שחורות ונגד שיתוק ילדים, בין שאר הסיבות מונה הדו"ח העדר מדיניות חיסונים ברורה של שירותי הרפואה.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם החל השר, מייד עם קבלת הדו"ח, לדאוג לגיבוש מדיניות מתן חיסונים לתינוקות?
2. מה מדיניות המשרד בנושא זה?
3. אם לא — האם מתכוון השר לגבש מייד מדיניות כזאת, ומתי יסוכם הנושא במשרד?
4. אם לא — מדוע?

שר-הבריאות א. שוסטק:

1. מדיניות החיסון של ילדי ישראל מגובשת ומוגדרת היטב, והיא מבוקרת ומותאמת לצרכים האפידמיולוגיים של הארץ. היקף יישומה הכלל-ארצי משביע רצון.

2. קיים לוח לחיסונים השיגרתיים הניתנים בגיל הילדות, ומעדכנים אותו מדי פעם בהתאם לידע ונסיון שנרכש בארץ ובחוץ-לארץ. לאור הדו"ח יהיה צורך להעלות מחדש את כיסוי החיסון בתרכיב משולש, להיזון את מועד החיסון הראשוני נגד חצבת לאחר שלילד מלאה שנה וכן לדאוג לרמה גבוהה של כיסוי חיסון נגד שיתוק ילדים.

באשר להרכבה נגד אבעבועות שחורות בגיל הינקות מתכוון משרד הבריאות להעריך מחדש את הנושא, וזאת בעתיד הקרוב.

החיסונים מבוצעים במסגרת התחנות לבריאות המשפחה, הנמצאות בפיקוח ישיר של לשכות הבריאות ובקשר הדוק עם המחלקה לאפידמיולוגיה.

דו"ר פ. שיינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אשל.

תמר אשל (המערך):

אדוני השר, בתשובתך לא נגעת בנקודה שעליה דווח בעתונות, דהיינו כי יש ירידה בחיסונים בגלל העדר מדיניות. האם תוכל להסביר ממה נובעת הירידה בחיסון תינוקות וילדים?

שר-הבריאות א. שוסטק:

אינני יכול להשיב לך כרגע. אבדוק מדוע יש ירידה.

מנקודות הישוב שבהם גרים העובדים. בית-החולים חייב לקיים רשת הסעות יומיומיות לעובדיו. במיוחד חיוניות הסעות בשעות הערב והלילה כדי להביא לביתן את האחיות העובדות במשמרות אלו.

הנהלת בית-החולים יזמה סקר "יעול שירותי החברה בבית-החולים", שנערך עלידי המכון לפריור העבודה והייצור והוגש בחודש פברואר 1979.

בעקבות המלצותיו הגיש מנהל בית-החולים בחודש יוני 1979 לסמנכ"ל האמריכלות במשרד הבריאות תכנית שינויים במהלך ההסעות.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם התקבלה תכנית ההסעות המוצעת עלידי בית-החולים הממשלתי "אסף-הרופא" במשרדו?
2. אם כן — מה נעשה כדי להקל את מצוקת התחבורה של "אסף-הרופא"?
3. האם אושרה הפעלת הקווים המיוחדים להסעת אחיות לביתן בשעות הערב?
4. אם לא — מדוע?
5. האם אושר לבית-החולים תקן נוסף לצורך רישום מוקדם של האחיות הנוקדות להסעה במשמרות השונות?
6. אם לא — מדוע?

7. כיצד מתכוון משרד הבריאות לפתור את בעיית הסעתן של העובדות מבית-החולים "אסף-הרופא" כדי להבטיח את התאמתן להוראות המשרד להבאת אחיות במשמרות לילה לביתן ולמנוע נשירת אחיות מעבודתן בבית-החולים בשל קשיי תחבורה למקום ומימנו?

שר-הבריאות א. שוסטק:

1. תכנית ההסעות שהוצעה עלידי בית-החולים הממשלתי "אסף-הרופא", לאחר סקר שערך המכון לפריור עבודה, גודנה במשרדנו אך לא הופעלה במלואה. חלק מהממלצות כללו הצעות להחלפת כלי-רכב למיניבוסים בינוניים שמחירם יותר מ-1.5 מיליון לירות לעומת 400,000 לירות מחיר רכב מסוג "טראנזיט" המ-קובל בשירות. עקב מגבלה תקציבית לא ניתן לממש ההמלצה.

2. כדי להקל את מצוקת התחבורה הוחלט לרכוש אוטובוס גדול וחדש אשר יביא לשיפור רב במצוקת ההסעות של עובדי בית-החולים. התקציב לרכישה ייכלל בתקציב 1980/81.

3-4. אושרה הסעת האחיות לביתן בשעות הערב עלידי מוניות מיוחדות וכן עלידי הצבת שני נהגים תורנים בבית-החולים, דבר שיביא, ללא ספק, לשיפור המצב.

5-6. לא אושר לבית-החולים תקן נוסף לרישום מוקדם של האחיות הנוקדות להסעה. לדעתנו אין צורך בכך והאיל והדבר נעשה עלידי האחיות המפקחות והתכניות מועברות לרכז התחבורה המפעילן.

7. הסעת האחיות מבית-החולים "אסף-הרופא" היא מעבר לקריטריונים שנקבעו עלידי המשרד לעומת בתי-

לאחרונה נמסר על מכת כינומת בישראל.

בעתון "ידיעות אחרונות" מתאריך 12 בנובמבר 1979 נמסר כי ועדה שמונתה לעניין זה, בראשות פרופסור נכבד, ממליצה על מיבצעים חד-פעמיים לצורך הדברת הכינומת.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. מה היקפה של מכת הכינומת בישראל?
2. מה היו ההמלצות הכוללות של הוועדה שהוקמה לצורך עניין זה?
3. האם האחיות בבתי-הספר ובגני-הילדים ערוכות לטפל בנושא, ואילו אמצעים ננקטים?
4. האם נבדקה אפשרות לחלק באופן חפשי תרופה שבאמצעותה יוכלו ילדים ובני משפחותיהם לסלק מפגע זה?
5. האם "מלטיון", בצורת תרחיץ שאמפו, שהומלץ עליו, הוא מוצר עממי שכל משפחה יכולה להשיגו?

תשובת שר-הבריאות א. שוסטק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. היות שכינומת הראש איננה כלולה בין הנגעים הטעונים דיווח לפי החוק היקף הבעיה בישראל איננו ידוע בדיוק. סקרים אשר בוצעו בין תלמידים באזורים שונים הצביעו על היקף הנגע בין 10%—50%.
2. המלצות הוועדה אשר הוקמה למטרה זו היו:
א. כינומת הראש מהווה מטרד רציני לחברה; ב. פתרון הבעיה דורש התייחסות מחודשת אל הנושא על-ידי משרד הבריאות, בשיתוף פעולה מלא עם משרד החינוך, השירותים הקהילתיים המקומיים והורי הילדים הנמצאים במסגרות חינוכיות; ג. פעולות הסברה והדרכה צריכות להקדים את גילוי המוקדים והטיפול בהם; ד. יש לארגן את פעולות הלחימה בכינומת הראש בשני שלבים: (1) מיבצע המוני לתקופה מוגבלת בזמן; (2) הי מיבצע יהיה מלווה פעולות שיגרה ממושכות; ה. הוצעו שני תכשירים רפואיים לטיפול בכינומת: מלטיון ולינדן.
3. המלצות הוועדה כוללות גם פעולת הדרכה מחוץ לדלת של האחיות בבתי-הספר כדי שיקחו חלק בגייזי המקרים והמוקדים ובהדרכה למתן טיפול על-ידי צוותי מחנכים והורי הילדים הנגועים.
4. חלוקה חפשית של תרופות כלשהן אינה נראית לנו כיעילה. הוועדה ביקשה לבדוק את האפשרות להשיג את התכשיר במחיר מוזל.
5. המלטיון הוא חומר אשר אישר לשימוש על-ידי משרד הבריאות ואפשר להשיגו בבתי-מרקחת שבהם הוא נמצא תחת שם מסחרי מוגדר.

4769. מסירת ממצאיהן של ועדות לבדיקת טיפול רפואי לנוגעים בדבר

הברית-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר הבריאות ביום ז' בכסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

בנם של משפחת שכטר מגהריה, שאול ז"ל, נפטר בבית-החולים בבאר-שבע בתווית חייל בשירות סדיר. היה חשד שהיתה רשלנות חמורה מצד הרופאים שטיפו לו בו. מונחת ועדת חקירה של משרד הבריאות. תשובת הוועדה בעניין הטיפול הרפואי בשאול לא הגיעה למשפחה, אף שעברו כשנתיים מאז מותו.

4767. פכנת שיתוק פעולתו של מגן-דוד-אדום

הברית-הכנסת ע. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר הבריאות ביום ז' בכסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

סכנה רובצת על המשך תפקודו של מגן-דוד-אדום בעקבות המשבר הכספי הפוקד את האירגון. המשבר נובע, בראש-דבר, מצמצום גדול של תרומות הציבור בעקבות הפירסומים שהיו על-אדות אי-סדרים כספיים ואירגוניים שהתגלו בסניפים מספר של מגן-דוד-אדום. צימצום פעולותיו של מגן-דוד-אדום ושיתוקם של סניפים מסוימים עלולים לגרום אסון לאזרחים רבים שיזדקקו לשירותיו.

רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם משרד הבריאות מעודכן בקשר למצב הקיים כפי שתואר בעתונות?
2. אם כן — אילו אמצעים נקט או עומד לנקוט משרד הבריאות כדי להבטיח את תפקודו התקין של מגן-דוד-אדום בסניפיו השונים?
3. אילו אמצעים נקט או עומד לנקוט שר הבריאות כדי להבטיח ניהול תקין, מבחינה כספית ואירגונית, של מגן-דוד-אדום?

שר-הבריאות א. שוסטק:

1. התשובה חיובית בהחלט.
- 2—3. א) בפרברואר 1979 נתמנתה ועדה בין-משרדית — של משרדי המשלוח, כמובן — שהמליצה על שינויים אירגוניים במגן-דוד-אדום.
- המלצות הוועדה אומצו על-ידי שר הבריאות.
- ב) ביום 10 באוקטובר 1979 מינה שר הבריאות צוות עבודה מיוחד שמתפקידו לטפל בתקציב במגן-דוד-אדום ובהזרמת התמיכה הכספית ולעזור למגן-דוד-אדום להתגבר על הקשיים הכספיים. עד כה הוזרמו 22 מיליון לירות למרכז מגן-דוד-אדום כדי לסייע בהפעלת המרכז והסניפים.

- ג) נתמנה נשיא חדש למגן-דוד-אדום, נבחר ועד פועל חדש ונתמנה מנכ"ל חדש.
- אני יכול להגיד לכנסת שאני חושב כי מגן-דוד-אדום יוצא מן המשבר שנקלע אליו.

ד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו.

עדת-האירגון (המערך):

האם אחרי כל הרה-אירגון הזה יהיה מעקב מטעם משרד הבריאות על מהלך העניינים?

שר-הבריאות א. שוסטק:

משרד הבריאות מינה אנשים מספר מתוך הוועד הפועל שיקיימו תמיד לא רק מעקב אלא גם פעילות בתחום זה.

ד"ר-אב, בתוך הוועד הפועל החדש יש גם נציג של משרד האוצר.

4768. פעולות לטיפול מכת הכינומת

הברית-הכנסת א. יגורי שאל את שר הבריאות ביום ז' בכסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

אבקש להשיב לי:

שלושה שבועות מיום שבו אמורה היתה להגיש את המלצותיה — על טיפול נמרץ במגפת הכינמת שפשטה בבתי-הספר. נמסר בעתונות כי יש כיתות בבתי-ספר שבהן שיעור הפגיעה מגיע לכדי 50%.

ידוע כי עד שהוקמה הוועדה בראשות הד"ר טיבריו שורץ התעלם משרד הבריאות במשך יותר משנה מפני ניות הורים וועדי בתי-ספר והתנער מאחריות לנושא.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. מדוע התנער משרד הבריאות מאחריות לנושא הכינמת בבתי-הספר במשך יותר משנה, עד כי התופעה הפכה למגפה?

2. מדוע הגישה הוועדה את מסקנותיה באיחור של שלושה שבועות?

3. מי האחראי במשרד הבריאות להזנחה הזאת, והאם יינקטו אמצעים נגדו, ואילו הם?

שר-הבריאות א. שושטק:

1. א) משרד הבריאות לא התעלם מבעיית כינמת הראש, אולם מאחר שכנימת הראש נחשבה למטרד ש-עליו ניתן להתגבר בעזרת הצוותים המחנכים והסיעור דיים והורים של הילדים לא היה בו טיפול נמרץ של המשרד; ב) מינוי הוועדה הציבורית הוא עדות למודעות המשרד לבעיה לאחר שקיבלה ממדים חמורים.

2. הוועדה הגישה את מסקנותיה במועד.

3. לא היתה כל הזנחה בנושא.

ד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

כבוד השר, כשהיינו ילדים היתה אחות בכל בית-ספר שישנה ימים בשבוע. עכשיו בבתי-ספר רבים יש אחות יומיים או שלושה ימים בשבוע, ואין לה כל אפשרות לערוך את הבדיקות השיגרתיות לכינמת, כפי שהיה בימינו. מה מתכוון לעשות כבוד השר כדי להתגבר על התקלה הזאת?

שר-הבריאות א. שושטק:

אינני חושב שאם אחות עובדת בבית-הספר רק שלושה ימים בשבוע אין היא מסוגלת לבדוק אם יש כינמת, בייחוד כשיש גם כוחות נוספים. גם המשפחה צריכה לבדוק בכל זאת אם יש כינמת, אבל הגדלת התקנים בוודאי איננה באה בחשבון עכשיו.

4851. הפסקת עבודתו של הד"ר הכט

חבר-הכנסת ח. גורשמן שאלה את שר הבריאות ביום י"ג בכסלו תש"ם (3 בדצמבר 1979):

בעתונות נמסר על מכתב ביקורת חריף ששיגר קצין רפואה ראשי בצה"ל למנהל הכללי של משרד הבריאות בדבר שיקוליו של המנהל הכללי שלא להעסיק עוד את הד"ר הכט, אשר הושאל על-ידי צה"ל למלא תפקיד של מנהל המחלקה למקצועות רפואיים.

אבקש להשיב לי:

א. מה היו השיקולים של משרדך להפסקת עבודתו של הד"ר הכט?

1. מי קובע הקמת ועדת חקירה?

2. האם יש למשפחה הזכות לדעת את תוצאות החקירה?

3. אם כן — האם מועברת תוצאת החקירה למשפחה?

תשובת שר-הבריאות א. שושטק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ועדות לבדיקת טיפול רפואי מתמנות על-ידי המנהל הכללי של משרד.

לאור הדינים וחשבוניות של הוועדות מחליט המנהל הכללי אם להגיש לשר הבריאות קובלנה בהתאם לפקודת הרופאים. הוגשה לשר קובלנה על-ידי המנהל הכללי, ולאחר שקיבל תשובת המקבל, מחליט שר הבריאות על הצורך במינוי ועדת משמעת. הדין-וחשבון של ועדת המשמעת מוגש לשר הבריאות.

2. כן.

3. כן. במקרה זה נשלחו מסקנות החקירה למשפחה ב-15 בנובמבר 1979.

4770. השינויים בצמרת משרד הבריאות

חבר-הכנסת ח. גורשמן שאלה את שר הבריאות ביום י' בכסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

בעתונות נמסר על גל פרישות של עובדים בכירים, הגורמות גם לעיכוב פרויקטים חשובים, לרבות פתיחת בית-החולים "חל-גיבורים", והכול בשל מינוי ברוך מודן למנהל הכללי של המשרד.

כן נמסר כי עובד בכיר, הד"ר קיסר, ניצל את יציאתו במשלחת המשרד לארצות-הברית כדי להגר עם משפחתו לשם.

אבקש להשיב לי:

א. מה הינך עושה כדי למנוע תופעות דומות נוספות בצמרת מערכת הבריאות?

ב. האם לנוכח התנגדותם של מרבית העובדים הבכירים נראה לך ברוך מודן כמנהל כללי?

ג. אילו צעדים נקטת נגד הד"ר קיסר שהיגר, לפי הידיעה, לארצות-הברית תוך מימון נסיעתו על-ידי תקציב משרדך?

תשובת שר-הבריאות א. שושטק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. הידיעות מן העתונות המצוטטות על-ידי חסרות כל שחר.

ב. לדברים על התנגדות מרבית העובדים למינוי המנכ"ל אין כל יסוד.

ג. הד"ר קיסר יצא מסיבות אישיות לצרפת ועל חשבונו הפרטי.

4771. האיחור בנקיטת אמצעים

נגד מכתב הכינמת

חבר-הכנסת א. אבנרי שאל את שר הבריאות ביום י' בכסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

ועדה של משרד הבריאות המליצה — באיחור של

במסגרת הצעת תיקון לחוק מס שבח מקרקעין שאנו יוזמים ואשר יוגש בקרוב לאישור הכנסת.

3962. קביעת קריטריונים לגבי שיעורי הצמדת הלוואות

הכנסת מ. עמאר שאל את שר האוצר ביום כ"ב בסיון תשל"ט (17 ביוני 1979):

הממשלה החליטה על הצמדת הלוואות הפיתוח לסוגיה, אולם לא קבעה כללים (קריטריונים) לגבי שיעורי ההצמדה החלים לגבי כל סוג.

נראה כי מן הנכון שיקבעו כללים כוללים ומחייבים לגבי כל סוג מסוגי הלוואות, בהתחשב במקום, בענף, בתרומה של המפעל למשק וכו', אשר יתפרסמו ברבים למען מניעת העדפות בין הלווים והמשקיעים ולמען אפשר לכל משקיע לדעת מראש את המגבלות שיחולו עליו כדי שיוכל לעשות את חישובי השקעתו ביסודיות. תירה מכך, קביעת כללים אלה תשחרר מי שיקולים זרים את מי שבדים הסמכות להחליט על מתן הלוואות, והחלטותיהם תהיינה אובייקטיביות.

אבקשך להשיב לי:

1. האם הינך נכון לפעול לקביעת הכללים (הקריטריונים) כאמור לעיל?

2. האם הינך נכון לגרום כי כללים אלה יפורסמו ברבים בהקדם ככל האפשר?

שר האוצר י. הרביץ:

1-2. הייתי מודע לתופעה המתוארת בשאלתך, ולכן אחת ההחלטות הראשונות שיומתי בוועדת השרים לענייני כלכלה התייחסה לתנאי ההצמדה והריבית שחולו על הלוואות פיתוח.

בינתיים פורסמו הדברים גם במסגרת הדיון בכנסת על המדיניות הכלכלית וגם באמצעים אחרים, ולפי מה שקבעה ועדת השרים לענייני כלכלה יהיו הלוואות הפיתוח שהוגשו אחרי 29 במאי 1979 צמודות במלואן למדד או לשער החליפין, בתוספת ריבית נמוכה, ששיעורה נקבע על-פי האזורים הגיאוגרפיים.

3979. ניכוי מס הכנסה ממשכורות

העובדים המובאים על-ידי החברה A.T.P.

הכנסת י. ז. אמיר שאל את שר האוצר ביום כ"ו בסיון תשל"ט (21 ביוני 1979):

"מנכור", חברה לשירותי כוח-אדם הנותנת שירותי קרקע לחברת "סרן" מצרפת, אנגליה ופאנאמה, טוענת כי היא מנכה מס הכנסה ודמי ביטוח לאומי מהפועלים של חברת "סרן" בישראל בעוד חברה מתחרה בשם A.T.P. אינה מנכה מעובדיה מס הכנסה וביטוח לאומי. החברה טוענת כי הדבר מהווה פגיעה בכושר התחרות שלה בתחום זה, בנוסף על הפגיעה באוצר המדינה הנובעת מאי ניכוי המס.

אבקש לדעת:

א. האמנם נכונה ידיעה זו?

ב. האם אמת היא כי נציבות מס הכנסה לא תאיל להשיב לפונים בעניין זה?

ג. מה הם ההסדרים שנקבעו לגביית מס מאזרחים, והאם הם מקיימים הלכה למעשה?

ב. האם הגיש הד"ר הכס את התפטרותו כבר ביוני 1979?

ג. אם כן — כיצד ולמה הודיעו לו על הפסקת עבודתו ארבעה חודשים לאחר מכן?

תשובת שרי הבריאות א. שושטק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. הד"ר הכס הושאל למשרד הבריאות מצה"ל לתקופה של שנה אחת.

ב-ג. כן, אך בקשת ההתפטרות המוקדמת לא נתקבלה והוא המשיך בעבודתו עד לסיום התקופה.

הא"ר פ. שינמן:

ענה אבקש משר הבריאות להשיב על השאלתה הראשונה של חברת הכנסת וירשובסקי, שמספרה 4118. הוא ביקש שהשר יקרא את התשובה.

(שרי הבריאות א. שושטק קורא את התשובה לשאלתה מס' 4118. ראה לעיל, עמ' 1011).

2979. הצעת תיקון לחוק מס שבח מקרקעין

הכנסת ע. אמיראי שאל את שר האוצר ביום ז' בשבט תשל"ט (4 בפברואר 1979):

הוראת סעיף 49 לחוק מס שבח מקרקעין, תשי"ג-1953, המאפשר בנסיבות הקבועות בו לפצל את שווי המכירה של דירת יחיד לשני מרכיבים שרק על אחד מהם יחול הפטור על-פי סעיף 49, גורמת עול לשכבות מסוימות של האוכלוסיה ואף יוצרת אבסורד — שדירה יקרה תהיה פטורה ממס על-פי סעיף 49, ואילו דירה זולה יותר, והיא דירת יחיד, כשהיא על חלקת קרקע קטנה, מחויבת דירת במס על-פי סעיף 49.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם מודע שר האוצר לעול הנגרם לשכבות מסוימות כתוצאה מהוראת סעיף 49 לחוק מס שבח מקרקעין?

2. האם הובא לידיעת שר האוצר המשתמע מפסק-דין של בית-המשפט העליון לגבי החלת הוראת סעיף 49?

3. במכתב ששלח סגן שר האוצר לנציב מס הכנסה מר א. שילוני מיום 7 בפברואר 1978 נאמר בין היתר: "למעשה משתמע בפסק-הדין כי בית-המשפט העליון מומין אותנו לתקן את האפליה שבחוק. אני מסכים, אך לא בתוקף רטרואקטיבי". האם ידוע לשר האוצר על מכתב זה, ואם כן — מדוע לא נעשה לתיקון המצב?

4. האם בדעת שר האוצר לתקן את החוק בהקדם?

5. אם יחוקק החוק, האם יחוקק רטרואקטיבית?

6. אם אין בדעת שר האוצר לתקן את החוק רטרואקטיבית, מה הנימוקים לכך?

7. מה בדעת שר האוצר לעשות כדי לפצות את השכבות שנפגעו מהעול שנגרם להן כתוצאה מהוראת החוק הקיים?

תשובת שר האוצר י. הרביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-7. הנושא המוצג בשאלתה ימצא את פתורו

תשובת שרי-האוצר י. הורביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. חברת A.T.P. משלמת את המשכורת לעובדים המובאים מחוץ-לארץ על-ידי חברת "אירו-סרוויס". חברת "אירו-סרוויס" משלמת באופן שוטף את מס ההכנסה המגיע ממשכורת עובדיה, באופן ובשיעורים שנקבעו על-ידי פקיד השומה לאחר בחינת הרכב התשלום. מים. שיעורים אלה תואמים את שיעורי המס המגיע מתכנתם החייבת של העובדים, בהתחשב באמנות למ"ניעת כפל מסים עם המדינות שהם תושביהן ובהתחשב בהוצאות שהייתם בארץ.

ב. עם קבלת הפניות נשלחו תשובות לחברת "מג"כור" כי העניין ייבדק, שלטונות מס הכנסה מנועים על-פי החוק מלהודיע לחברה אחת ממצאי בדיקתם בחברה אחרת, גם כאשר הביקורת נגרמה כתוצאה מתלוננתה של החברה הראשונה.

ג. ההסדרים לגבי מס מאורחים זרים נקבעו בפקודת מס הכנסה, בתקנות שהותקנו על-פיה ובאמנות למניעת כפל מסים עם המדינות השונות. שלטונות מס הכנסה עומדים על כך שהסדרים אלה יבוצעו הלכה למעשה.

4100. מתן הקלות במס הכנסה על פיצויי פיטורים של עובדי מפעל הסוכר בעפולה

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלניו שאלה את שר האוצר ביום י"ב בתמוז תשל"ט (8 ביולי 1979):

בעקבות סגירת מפעל הסוכר בעפולה ופיטורי העובדים נוצר מצב שאין שום פתרון אלטרנאטיבי לרוב העובדים והם לא נקלטו במקומות עבודה באזור.

נוכח העובדה שעובדים אלו התמחו אך ורק בענף תעשיית הסוכר, הקדישו שנים רבות לעבודה במפעל, וגילם הממוצע הוא מעל 55, רצוני לשאול את כבוד השר:

האם מוכן השר להקל בתשלום מס הכנסה על הפיצויים המגיעים לעובדי המפעל ובכך לאפשר להם להתקיים בכבוד במשך תקופה סבירה, גם אם יש בכך משום חריגה מהנהלה המקובל?

שר-האוצר י. הורביץ:

בעת ששולמו הפיצויים לעובדי מפעל הסוכר בעפולה היה הסכום הפטור ממס 12,100 לירות לכל שנת עבודה. סכום פיצויי הפרישה הפטורים ממס של עובדים ותיקים הסתכם במאות אלפי לירות. למשל, עובד אשר עבד 25 שנה, פיצויי הפרישה שלו פטורים עד סך 302,500 לירות. החל מאוקטובר 1979 הועלה סכום הפטור, כידוע.

עובד שפוטרו ולא מצא מקום עבודה אחר רשאי לבקש מנציב מס הכנסה פרישה של סכום הפיצויים לשנים הבאות שבהן לא צפויה לו הכנסה, ועל-ידי כך יגדל הסכום הפטור ממס. אם, למשל, תיעשה פרישה לשנה הנוכחית ועוד ארבע שנים שלאחריה, ובאותן השנים לא תהיה לעובד כל הכנסה, יהיה העובד זכאי לפטור ממס על פיצויים עד סך של 670,000 לירות.

א' לכן לא היה, לדעתי, מקום לנהוג בעובדי מפעל הסוכר בעפולה באופן שונה מאשר בכל קבוצת עובדים אחרת.

הצ"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמזלניו ליני.

שוענה ארבל-אלמזלניו (המערך):

אדוני שר האוצר, מתפרסמים נתונים על עליית מחיר הסוכר בשוקי חוץ, ומהפרש במחיר בין הייצור המקומי לבין היבוא הולך ומצטמצם. האם נוכח מצב זה מוכן כבוד השר לשקול חידוש הפעלתו של המפעל לתעשיית הסוכר בעפולה?

שר-האוצר י. הורביץ:

אין זו שאלה נוספת. זו שאלה חשובה. עדיין אינני חושב שיש מקום לשנות מה שעשינו בסגירת המפעלים. אם יבואו זמנים אחרים והשינוי יהיה מעניין ומשמעותי, אולי יהיה טעם בדבר. ברגע זה אינני חושב שיש טעם לרביזיה כלשהי.

4274. קבלת החלטה בעניין הלוואות פיתוח

חברת-הכנסת ב.צ. רובין שאלה את שר האוצר ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979):

ביום 29 במאי 1979 החליטה הממשלה על הצמדת הלוואות פיתוח והטילה על ועדת שרים לענייני כלכלה לעבד פרטים בנושא זה. ביום 30 במאי 1979 קיבלו כל הבנקים המבצעים הלוואות פיתוח הוראה מהחשב הכללי שלא לכנס ועדות הלוואות של הבנקים ולא לאשר הלוואות פיתוח עד להודעה חדשה. ביום 26 ביוני 1979 דגה בנושא ועדת שרים לענייני כלכלה והחליטה למסור עיבוד הפרטים לוועדה. מאז ההחלטה ועד היום עבר כבר חודש וחצי.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

מוני בדעת הממשלה להחליט בנושא על-מנת שהמשקיעים יחליטו אם ישקיעו בישראל?

שר-האוצר י. הורביץ:

ובאוגוסט 1979 קבעה ועדת השרים לענייני כלכלה קריטריונים לגבי תנאי הלוואות הפיתוח אשר בקשות לקבלן הוגשו וטרם אושרו סופית עד 29 במאי 1979.

בנובמבר 1979 נקבע על-ידי ועדת השרים לענייני כלכלה כי הלוואות פיתוח חדשות תהיינה צמודות במ"לואן למדד המחירים לצרכן או לשער החליפין, וכן נקבעו שיעורי הריבית שיחולו על הלוואות אלה, בי-התאם לאזורי הפיתוח.

4365. מתן הקלות לקציני משטרה נימלאים

המעניינים בהמשך שירותם

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאלה את שר האוצר ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

בשאלתה שהגשתי ביום 7 בפברואר 1978 הועלתה בעיית קציני משטרה בגיל סביר, המוכנים לפעול עדיין ושאינן פעולתם דורשת עבודה בשדה, והם פרשו מה-שירות ועברו לעבוד במקומות פרטיים. עקרונות מוכנים הם להמשיך ולתרום מנסיונם בשירות המשטרה, אך קיים מכשול:

בהתאם לתקנות מופחת חלק מהגמלה של ציבור העובדים שעליהם חל חוק הגמלאות וכן של אנשי משטרה וצבא-קבע, בגין המשך בעבודה בשירות הצי-

3. מה גובה ההכנסה החייבת במס האוכלוסיה הערבית באזורים אלה?
4. מה מספר המפרנסים שאינם יהודים באזורים אלה?
5. מה מספר הנישומים המשלמים בפועל מס הכנסה?
6. מה מספר העצמאים המגוישים הצהרות?
7. כמה מהם משלמים מס?
8. כמה מס הכנסה מועבר לאוצר מדינת ישראל עלידי ערביי הגדה והרצועה?

תשובת שר האוצר י. הורביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התוצר הלאומי הגלמי ביהודה ובשומרון במחיר גורמי הייצור (מחירים שוטפים) היה: בשנת 1977 — 6,320 מיליוני לירות; בשנת 1978 — 11,506 מיליוני לירות.
2. יש מאזן נפרד לעזה ולצפון סיני. התוצר הלאומי הגלמי במחירים שוטפים באזור זה הסתכם: בשנת 1977 — 3,082 מיליוני לירות; בשנת 1978 — 4,881 מיליוני לירות.

3. הכנסה חייבת מוגדרת כהכנסה שהיא גבוהה מסך הניכויים האישיים. להלן פירוט הניכויים האישיים ביהודה, בשומרון ובעזה, על בסיס שנתי, לשנת 1979: מפרנס — 10,000 לירות; אשה שאיננה עובדת — 5,000 לירות; ילדים — עד 4 ילדים — 1,200 לירות לילד; בנוסף קיים ניכוי יציב בשיעור של 15% עד לתקרה של 12,000 לירות לשנה. מדרגות המס על-פי החוק החל ביהודה, בשומרון ובעזה נעות בין 5.5% על הכנסה נסה חייבת עד 15,000 לירות בשנה ל-55% על הכנסה חייבת שמעל 287,000 לירות בשנה.

4. מספר המפרנסים הלא-יהודים באזורים אלה בשנת 1978 היה: ביהודה ובשומרון — 131,500, מזה מועסקים בישראל — 37,000; בעזה — 80,500, מזה מועסקים בישראל — 31,500.

5. מספר משלמי מס בפועל (שהכנסתם חייבת במס) בשנת 1979/80 הוא: ביהודה ובשומרון: עצמאים וחברות — 12,600; שכירים ועובדי מוסדות ציבור — 12,000. בעזה עצמאים וחברות — 8,400; שכירים ועובדי מוסדות ציבור — 9,000.

6-7. הנתונים בתשובה על שאלה 5 מתייחסים לכ"ל העצמאים והחברות המגוישים ד"ח ומשלמים מס, אולם יש לציין כי ההכנסה מחלקאות פטורה ממס הכנסה.

8. ההכנסות ממס הכנסה בשנת 1978/79 הסתכמו כדלהלן: מתושבי יהודה ושומרון — 65 מיליון לירות; מתושבי עזה — 55 מיליון לירות, לרבות הכנסות ממס רכוש. אין הפרדה לגבי הרכב ההכנסות ולא ניתן לדעת כמה מס נובע מעצמאים וכמה משכירים.

4449. העברת מעירי ממשלה
מתל-אביב לירושלים

הכריזת הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):
ב-14 בפברואר 1978 פניתי אל כבודו והפנית את

בור, בעוד שאם יעבדו בסקטור הפרטי או ההסתדרותי אין מופחתת מכך הגימלה.

סגן שר האוצר אמר בתשובתו שבעיה זו של קציני משטרה הינה נושא חשוב הראוי לטיפול, והובן כי ידון בה.

שאלתי לכבוד השר:

מה טופל בנושא זה מפברואר 1978 עד עתה, והאם מצא או העלה השר פתרון לבעיה זו כדי לעודד קציני משטרה אלה להמשיך ולתרום מנסיונם למשטרה שכה זקוקה לכך?

שר האוצר י. הורביץ:

התנגדנו בעבר, ועודנו מתנגדים כיום, לשינוי בחוק הגימלאות אשר מטרתו ביטול הניכוי בקיצבתו של פנסיונר, עובד מדינה או איש צבא-הקבע לשעבר הממשיך לעבוד ולקבל שכר מ"קופה ציבורית" כמשמעותה בחוק.

אני מניח כי גם סגן שר האוצר לשעבר לא התכוון לשינוי החוק בתשובתו על השאלתה אלא למצא צעים אחרים אשר יעודדו קציני משטרה מנוסים להמשיך במילוי תפקידים מסויימים גם לאחר פרישתם לגימלאות, למרות המצב החוקי הקיים.

לא ידועים לי פרטים בדבר הטיפול שנעשה בנושא זה.

דו"ר פ. שנימן:

רשות לשאלה נוספת לחברי הכנסת שילנסקי.

רב שילנסקי (הליכוד):

אם אדם צריך לצאת לגימלאות בגיל 65 והוא עובד באחת מזרועות המדינה והוא בעל מקצוע מנוסה ומעוניין להמשיך לעבוד באותו תחום בשירות הממשי, אף שבשוק הפרטי הוא יכול לקבל משכורת גבוהה פי כמה וכמה — מה ההגיון להקשות עליו ולדחוף אותו לשוק הפרטי כאשר הוא מוכן להמשיך לשרת את המדינה?

שר האוצר י. הורביץ:

הנושא של עידוד אנשים לעבור לעבודה יצרנית, ולא רק יצרנית, הוא נכבד כל כך עד שבכל השיטות של פטור ממסים בצורות אלה או אלה צריך להידון במיוחד. אני התייחסתי לכך בפעם הקודמת באחד הדיונים כאן, שכל שאתה פותח מגזר מסויים יש סכנה שתהיה לזה השלכה על מגזרים אחרים. אבל אינני אומר שאין טעם לדון שוב בנושא.

4374. נתונים על נביית מס
הכנסה בשטחים המוחזקים

הכריזת הכנסת א. כץ (עוז) שאל את שר האוצר ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

הערכת הגבייה של מס הכנסה במדינת ישראל מעוררת כמה שאלות לגבי המתרחש בשטחים, בגדה וב-רצועה.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. מה התוצר הלאומי הגלמי ביהודה ובשומרון?
2. האם יש מאזן נפרד ומסודר לגדה ולרצועה?

על הבנקים בבנק ישראל מוכן לבדוק כל תלונה ספ-
ציפית ולפעול בהתאם לתוצאות הבדיקה.

דו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

האם מוכן כבוד השר לתת הוראה לערוך בדיקות
בסיווגיות? אני חושב שבכל כרטיס לקוח, כמעט בכל
בנק בישראל, בולטת התופעה הזאת: מצד אחד, כאשר
נכנס כסף, רושמים אותו מאוחר יותר; וכאשר יוצא
כסף רושמים אותו באופן מיידי. כך הם מרוויחים רי-
בית על הפרש הזמן בין הפעולות.

שר-האוצר י. הורביץ:

מכיוון שאני משער שחבר-הכנסת שילנסקי יודע
על הנהוגים האלה בבנקים — של החזקה או אי זיכוי
של יום-יומיים — — —

דב שילנסקי (הליכוד):

כל אחד יודע.

שר-האוצר י. הורביץ:

כל אחד יודע, המושכים כסף והמכניסים כסף. הפער
הזה הוא ידוע. השאלה היא האם הוא חורג מהמקובל.
אם הוא חורג מהמקובל — אני מוכן לבקש מנגיד בנק
ישראל להטיל על המפקח על הבנקים לבדוק את הדבר
במדגם מסוים. רק אם הוא חורג מהמקובל.

דב שילנסקי (הליכוד):

תודה רבה.

4522. הורדת מס הקנייה המוטל על צעצועים

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר האוצר ביום ד' ב'-
חשון תש"ם (25 באוקטובר 1979):

הנני מתכבד לשאול:

מדוע מוטלים מסים גבוהים על צעצועים ומשחקים?
האם אינך חושב כי הורדת מס הקנייה המוטל על
צעצועים מיבוא ומייצור מקומי תאפשר שיפור בטיב
הצעצועים משני המקורות, תזיל את המחירים ותשנה
את מעמד הצעצועים והמשחקים כמוצר מתחרה למעמד
של מוצר הניתן להשגה על-ידי כל משפחה בארץ?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מס הקנייה המוטל על צעצועים ומשחקים הוא בשי-
עור של 32% בלבד, וניתן פטור למשחקים המוגדרים
כחינוכיים.

המס מוטל בעיקר מטעמים פיסקאליים, ושיעורו
מתן יחסית למוצרים רבים אחרים שחינוכיים למשפחה
אינה פחות גדולה מזו של משחקים.

קיימת נטייה להפחית את המס על צעצועים ומש-
חקים אם וכאשר יתאפשר הדבר מבחינה פיסקאלית,
וזאת במסגרת רפורמה כוללת במסי הקנייה.

4523. העברת כספים למסדות אגודת ישראל

חבר-הכנסת א. כץ (עוז) שאל את שר האוצר ביום ד'
בחשון תש"ם (25 באוקטובר 1979):

לאור פירסומים בדבר העברת 207 מיליון לירות
למסדות חינוך של אגודת ישראל אבקש מן השר לה-
שיב לי:

תשומת-לבו לבעיית הכפילויות של משרדי הממשלה ב-
תל-אביב ובירושלים, "ירושה" מהמשטר הישן בישראל.
עם זאת פירטתי את התופעה שחלק גדול מהפקי-
דים הבכירים יורדים, קרוב לסוף שבוע, לתל-אביב,
מתאכסנים במלונות שדירוגם גבוה וההוצאה משולמת
על-ידי המדינה, בנוסף על אש"ל.

ושאלותי לכבוד השר:

1. כמה משרדים, ואיזה מהסוג המצויין לעיל, בוטלו
בתקופת שינוי המשטר בישראל?

2. מאחר שידוע לי שיש עדיין כפילויות רבות
שואל אני: אילו משרדים, וכמה מהסוג המפורט לעיל,
נותרו בתל-אביב? האם בדעת כבודו לחסלם, ואם כן
— מתי?

שר-האוצר י. הורביץ:

1. פרט לסגירת לשכות שרים בתל-אביב טרם בוט-
לו משרדי ממשלה הפועלים שם.

2. בשכונת שייח'ג'ראח בירושלים מוקמת קריית
ממשלה חדשה, אשר על-פי התכנית תאכסן את יחידות
משרד הבינוי והשיכון הפועלות בתל-אביב. ועדה מיו-
חדת מנהלת משא-ומתן עם העובדים בדבר תנאי העי-
ברתם לירושלים. כמו-כן בדעת הממשלה להעביר ליר-
ושלים משרדים ארציים אחרים הפועלים עדיין בתל-
אביב, אולם ביצוע תכנית זו מותנה בהקמת משרדים
חדשים, דבר שאינו תואם ברגע זה את מדיניות הצימ-
צומים הנוכחית.

4459. העיכוב ברישום זיכויים בבנקים

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום כ"ט
באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979).

לאחרונה מובאות לפני הרבה תלונות מבוססות של
אזרחים המוכיחים לי ש"חמצן המדינה" כהגדרת כבודו
ו"חנקן" בהתאם להבנתי מעכבים מסירת הודעות על
כספים הנכנסים לזכות הלקוחות במשך זמן ממושך, לפי-
עמים שבועות מספר, וכך מתאפשר להם להשתמש בכס-
פים האלה במשך תקופה ארוכה ולקבל עליהם ריבית
מלקוח אחר שהם הלוו לו את הכסף במשך זמן יותר
ממושך.

פקיד בנק הגדיר בפני, בעילום שם כמובן, את ה-
שיטה הקיימת בארץ, והוראות ההנהלה הקיימות. לפקיד
הבנק כיום שתי מערכות נפרדות: האחת — מהירה —
חיוב חשבון הלקוח, והשנייה — איטית ומכוונת ל"סח-
בת" — זיכוי חשבון הלקוח. בשיטה זו, שהיא ניצול
הלקוח, כלול גם פיגור במסירת הודעות ללקוח על
כספים שבחשבונו.

שאלותי לכבוד השר:

1. האם התופעה המתוארת לעיל ידועה לו?
2. האם הדבר תואם את כללי הבנקאות שהוצא
על-ידי משרדך?
3. מה יעשה כבודו לשינוי התופעה?

שר-האוצר י. הורביץ:

1-3. לא ידוע לי כי קיימת בבנקים שיטה המ-
כוונת לעיכוב המשלוח של הודעות זיכוי ללקוחות מחו-
גיסא, וזירוז משלוח הודעות חיוב מאידך גיסא. המפקח

צ"לה על המדיניות הכלכלית בארצו ועל התפתחויות המשקיות בה בשנה האחרונה. מטבע הדברים לא היה לשיחה כזו סיכום כלשהו.

4525. מכירת מניות הממשלה בבנק "טפחות"

הבר-הכנסת ג. יעקבי שאל את שר האוצר ביום ד' ב-חשוון תש"ם (25 באוקטובר 1979):

גודע לי כי בכוונת הממשלה למכור את מניותיה בבנק "טפחות" לקבוצת איינוברג ולאחים ברונפמן. כן נמסר לי כי הקונים ישלמו את מחיר המניות בשבע שנים בריבית של 5%, וכי הובטחו להם אמיסיות בחצי מיליארד לירות ופקדון של 250 מיליון לירות ב-10% של ריבית לא צמודה.

רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם נכונה ידיעה זו?
2. אם כן — מה הם ההסברים לתנאים מפליגים אלה?
3. אם לא — מה הן העובדות לאשורן?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.
2. ראה תשובה על שאלה 1.
3. בימים אלה לא מתנהל כל משאומתן בנושא מכירת מניות המדינה בבנק "טפחות". אך יש בכוונתי לפתוח במשאומתן מתודש בהקדם עם כל גורם אשר ירבה במחיר ובטיב התנאים.

4526. התחשבות בתשלומים למטפלת או לעזר זרת בית בקביעת השיעור של מס הכנסה

הבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר האוצר ביום ד' בחשוון תש"ם (25 באוקטובר 1979):

הנני מתכבד לשאול:

1. האם נכונה הידיעה כי התשלום למטפלת או/או עוזרת בית אינו נחשב כהוצאה המוכרת לצורך מס הכנסה?
2. אם לא — האם אין כבוד השר חושב שכדי לעודד יציאת נשים לעבודה יש להכיר בתשלום למטפלת ולעוזרת בית כהוצאה המוכרת לצורך מס הכנסה?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשלום למטפלת או עוזרת בית הוא הוצאה פרטית ואין הוא מוכר לצרכי מס הכנסה.
2. מס הכנסה מתחשב בהוצאות המיוחדות של האם העובדת עליידי מתן זיכוי בעד ילדים. החל משנת 1979 ניתנת לאם נקודת זיכוי בעד כל ילד שלא מלא לו 18 שנה. לפי החישוב המעודכן להיום אם לשני ילדים פטורה מתשלום מס הכנסה עד להכנסה של 8,025 לירות לחודש, ואם לשלושה פטורה עד להכנסה של 9,914 לירות לחודש. נראה לי כי בשלב זה זוהי הקלה משמעותית.

1. האם נכונה הידיעה שהועברו 207 מיליון לירות למוסדות של אגודת ישראל?

2. אם הידיעה אינה נכונה, מה הסכום שהועבר למוסדות אגודת ישראל?

3. מתי ומאיות תקציב הועברו הסכומים?

4. מתי ניתנו האישורים, ועליידי מי ניתנו, להעברות במועדים השונים?

5. האם יש העברות נוספות לביצוע בשנת התקציב 1979?

6. מה התכנית להעברות תקציביות למוסדות אגודת ישראל לשנת התקציב הבאה?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעה אינה נכונה.
2. בשנת התקציב 1979 הועברו באישורים תקציביים מהרורה הכללית כ-60 מיליון לירות. נוסף על כך נוצלו השנה תקציבים שאושרו במסגרת תקציב 1978 ואשר הסתכמו בסך של כ-46 מיליון לירות. נוסף על הנ"ל, לרבות מתקציב משרד הדתות, כ-250 מיליון לירות המחולקות לפי מפתח של מספר התלמידים, ואין אפשרות להבחין בין מוסדות השייכים לתנועה כלשהי.
3. הסכומים הועברו מהרורה הכללית בשנת כספים זו, באישורים תקציביים אשר העתקיהם נמצאים בוועדת הכספים של הכנסת. מספרי האישורים הם: 22/1; 22/3; 22/8; 22/11; 22/13; 63/01.
4. האישורים ניתנו על-פי התחייבויות ישנות להקבלות תקציביות הקיימות על-פי חוזים בין משרד האוצר לתורמים מחוץ-לארץ, וכן על-פי הוראות שר האוצר.
5. העברות תקציביות נוספות, במידה שתהיינה, תועברנה לאישור ועדת הכספים.
6. עדיין לא ידוע בשלב זה.

4524. ביקור של שר האוצר של צ"לה בישראל

הבר-הכנסת ת. מדני שאל את שר האוצר ביום ד' ב-חשוון תש"ם (25 באוקטובר 1979):

בימים אלה ערך שר האוצר של צ"לה ביקור בישראל והתקיימו איתו שיחות, כפי שנודע בעתונות. הנני שואל את כבוד השר:

1. מה הן סיבות ונסיבות ביקור של שר האוצר של צ"לה בישראל?
2. האם הממשלה החליטה להזמין את שר האוצר של צ"לה?
3. על מה נסבו השיחות עם שר האוצר של צ"לה ומה היו סיכומי שיחות אלה?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הביקור של שר האוצר של צ"לה בישראל היה ביקור פרטי לחלוטין.
2. ראה תשובה על השאלה 1.
3. פגישת שרי האוצר של צ"לה וישראל היתה פגישת נימוסין גרידא. בשיחה סיפר שר האוצר של

ב. איך ייתכן שהעובד הנ"ל לא קיבל כל מכתב התנצלות מנציבות שירות המדינה, דבר שדורש הנימוס האלמנטארי?

ג. האם הנוהג במתן תשובה על מכתבים כמפורט לעיל הוא שיגרה בנציבות שירות המדינה?

2. א. מה הסיבה שלפני תום מועד המינוי הזמני כמפורט לעיל, או לפחות עם תום המועד הנ"ל, לא הגיעה כל הודעה מנציבות שירות המדינה, כגון שמאריכים את המינוי הזמני או שהם קובעים מינוי קבע, או אפילו שאין בכוונתם לעשות כן?

ב. האם כבוד השר ער לעגמת-הנפש הנגרמת בזה לעובד ולפגיעה באווירה הטובה בעבודה ולנוקס הנגרם לעבודה בכללותה?

3. א. האם המשכורת כמפורט בסעיף 3 לעיל היא משכורת הולמת והוגנת במקרה הנ"ל?

ב. האם בכוונת משרד האוצר לרכוש, ביחס ובתנאים כמפורט לעיל, עובדים טובים ויעילים ונאותים למס הכנסה?

4. מה בדעת כבוד השר לעשות לשינוי המצב?

שר-האוצר י. הורביץ:

כללית — יסלח לי חבר-הכנסת שילנסקי — אני מבקש שבנושאים הנוגעים לאדם מסויים יופנה מכתב כזה אלי אישית, ואני מתחייב לענות בהקדם. מכיוון שנתבקשתי עליידי היושב-ראש להשיב על השאלתה אשיב עליה:

לשאלה 1: א. מכתבים ששלח העובד בתאריכים 30 ביוני 1977 ו-17 באוגוסט 1977 — ולא כמצויין ב-שאלתה — לא נענו עקב תקלה. מכתבו מ-16 בינואר 1978 טופל, והדבר אף הובא לידיעתו. ב. ראה את התשובה על שאלה א'. ג. לא.

לשאלה 2: א. העובד מונה לתפקיד מסויים ביום 1 ביוני 1979, מינוי שתקפו פג ביום 30 ביוני 1979. במקביל למינוי בפועל פורסם מכרז פנימי למשרה, והעובד שוייב במשרה זו החל מ-1 ביולי 1979, וניתן לו כתב מינוי. ב. לאור האמור בתשובה על שאלה א' אין מקום להערות בדבר עגמת-הנפש ופגיעה באווירה הטובה.

לשאלה 3: א. ממשכורת מאי 1979 נוכח 3 ימי שביתה. הסכום שנוכה הוחזר לעובד במשכורת יוני 1979. אשר לשאלה אם המשכורת הולמת יצויין כי השכר נקבע בהסכמים הנחתמים עם איגודי העובדים. אשר למקרה של העובד שאלי מתייחסת השאלתה יצויין כי תוך תקופה של כשלוש שנים שחלפו מיום היכנסו לשירות הוא קודם בחמש דרגות. ב. אגף מס הכנסה הצליח לאחרונה לגייס מספר גיכר של עובדים טובים ויעילים על בסיס של תנאי שכר משופרים, בעיקר לעוב-דים המקצועיים.

4. ראה את תשובתי על השאלה ב'.

4548. עיוותים כגון הכנסה המוטל על אלמנות

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום ח' בחשון תש"ם (29 באוקטובר 1979):

הובהר לי כי קיים עיוות לגבי אלמנות בהטלת מס הכנסה, וזאת כדלקמן:

4527. הכנת טופס מס' 6021 בשפה הערבית

חבר-הכנסת ח. מוויס שאל את שר האוצר ביום ד' בחשון תש"ם (25 באוקטובר 1979):

משרד מס הכנסה ומס רכוש שלח לאזרחים הערבים טופס מס' 6021, שהוא הצהרה על גכסי מקרקעין המ-שמים לחקלאות, לפי חוק מס רכוש וקרן פיצויים. הטופס הנ"ל הוא בשפה העברית בלבד.

הנני שואל את כבוד השר:

1. מדוע לא נערכו טפסים כנ"ל בשפה הערבית, שהיא שפה מוכרת במדינה? ומה גם שהרבה איכרים ואזרחים ערבים אינם מתמצאים בשפה העברית.

2. האם כבודו יצווה או יגרום לכך שיוכנו טפסים כנ"ל בשפה הערבית?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. קיימת הוראת קבע כי חשבונות מס רכוש והצהרות על מקרקעין המשמשים בחקלאות יישלחו ל-אוכלוסיה הערבית על גבי טפסים דו-לשוניים. המהדורה החדשה של טפסי 6021 נמצאת בהדפסה, ותופץ בקרוב לבעלי הקרקעות הנגועים בדבר.

4547. אי-סדרים במנגנון מס הכנסה

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום ח' בחשון תש"ם (29 באוקטובר 1979):

1. עובד במס הכנסה (השם צורף בנספח) בגוש דן מ-1 ביוני 1976 החל מפברואר 1977 מכהן כראש קבוצה של יחידת-משנה לגבייה בפועל. לידי הגיע דו"ח על עבודתו הנאמנה והיעילה. ביום 17 באוגוסט 1977 פנה הנ"ל אל נציבות מס הכנסה ביחס לכתב-מינוי בפועל, אך לא נענה. הוא חזר ופנה ב-13 באוקטובר 1977 ושוב לא נענה. פנה שוב ב-16 בינואר 1978 וכשלא נענה פנה שוב לנציבות, הפעם עם העתק לסגן שר האוצר. עד ליום זה לא קיבל התנצלות מהאוצר על כי לא נענו מכתביו המצויינים לעיל. המקרה חמור ביותר מאחר שיש בו הפרת חוק.

2. ביום 16 בינואר 1979 קיבל מינוי זמני, לשישה חודשים, שתקפו פג ב-30 ביוני 1979. הובטח לו כי עם תום המינוי הזמני יקבל חידוש עד למינוי-קבע. הבטחה זו לא קויימה ועתה מתחילה כל דרך הייסורים והסחבת כפי שהוצאה לעיל בסעיף 1.

3. העובד הנ"ל סיים בשנת 1957 את בית-הספר למסחר "שקספיר" בתל-אביב. הוא שולט ב-3 שפות — עברית, ערבית ואנגלית — יש לו עבר מפואר בשירות לאומי, והוא נפצע בקרבות במלחמת השיחור. בשנת 1978 סיים קורס לפקדי קבלת קהל מטעם נציבות מס הכנסה, משכורתו ברוטו בחודש מאי השנה היתה 6,261.80 לירות והנטו הוא 4,928.51 לירות.

שאלתי לכבוד השר:

1. א. מה הסיבה שהעובד הנ"ל לא נענה על פנייתו מיום 13 באוקטובר 1977 במשך 14 חודשים, למרות התחזרות שכתב, כאשר גם המסמך שנשלח בתום ה-14 חודש אף הוא איננו תשובה ישירה על מכתבו, ורק מתוך זכות וחשד כלפי האוצר אני מפרש את המסמך מיום ה-16 בינואר 1979 כתשובה?

שאלותי לכבוד השר:

1. האם ההצעה הזאת נדונה עליידי כבודי?
2. א. אם לא — מדוע? ב. אם כן — מה העמדה שמשרד כבודו נקט לגבי כך?

שר-האוצר י. הורביץ:

1-2. לפני חודשים אחדים ספקו אישורים לעוסקים במס ערך מוסף אשר מילאו את דרישות החוק. "כרטיס נישום", כפי שמוצע בשאלתה, הוא שם תחליפי לאי-שורים כאלה. ברצוני לציין כי נערכת בדיקה בדבר אפשרות הנפקת אישורים משותפים למס הכנסה ולמס ערך מוסף לקראת שנת הכספים הבאה. האישורים ש-כבר סופקו משמשים כבר היום את שלטונות מס ערך מוסף במניעת התקשרויות עסקיות של סרבני מס עם מוסדות ממשלתיים. אנו רואים בצעד זה רק אחד הפתרונות במערכת מורכבת של צעדים שנקטו לאחרונה נגד סרבני מסים.

4571. שאלת קיום זכויות יתר של מקבלי פיצויים מגרמניה המערבית הנרים בה

חברי-הכנסת ב. פעיל שאל את שר האוצר ביום י"ז ב-חשוון תש"ס (7 בנובמבר 1979):

אבקשך להשיב לי דבר במליאת הכנסת על השאלות הבאות הנוגעות לחלק מן התסדרים של תשלומי הפיצויים מגרמניה:

א. האם מפעילה ממשלת הרפובליקה הפדראלית של גרמניה שיטת פיצויים מסויימת לנפגעי הנאצים, המעודדת את מקבלי הפיצויים להעתיק את מגוריו לגרמניה ולקבל אורחות גרמנית?

ב. באילו מידה נכון המידע שהגיע אלי כי מאז 1975 הגרו משפחות מספר מישראל אל גרמניה, בטענה כי ממשלת הרפובליקה הפדראלית של גרמניה מעניקה סוג מסויים של פיצויים רק בתנאי שמקבלי הפיצויים הם אזרחי גרמניה המערבית?

ג. אם אכן נכון המידע אשר צויין לעיל, מה עושה ממשלת ישראל כדי לבטל את המגבלה שקבעה ממשלת גרמניה המערבית בקשר למספר סעיפים של הסדרי הפיצויים לנפגעי הנאצים?

שר-האוצר י. הורביץ:

א. בהסכם השילומים נקבע כי במסגרת הפיצויים האפשריים אין מפלים את הגרדפים הגרים מחוץ לגרמניה לעומת תושבי גרמניה.

ב. ההוראה בדבר אי-אפליה מתייחסת לזכאים לפי ההסכם, דהיינו נרדפים שהגרו מארצות הגוש המזרחי עד 1953. בחוק הפיצויים הפדראלי נקבע כי נרדפים מסויימים אשר גרו בגרמניה לפני 30 באפריל 1965 או התיישבו בה אחרי תאריך זה, אך לא יאחר מאשר שישה חודשים לאחר הגירתם מהגוש המזרחי, זכאים לפיצויים. מדובר איפוא ב"נושרים" אשר סירבו לעלות ארצה, ב"יורדים" או בירידה לגרמניה של עולים לאחר מועד עלייתם.

ג. במסגרת דיני הביטוח הסוציאלי הגרמני קיימת אפשרות לתושבי גרמניה להשיג קיצבה חודשית על סמך דמי ביטוח ששולמו במדינות הגוש המזרחי. זכויות אלה נשמרו גם לתושבי הארץ, בהתאם לאמנה בין

1. אלמנה, אם לילדים עד גיל 18, נחשבת כראש המשפחה והמפרנסת, אך ברגע שמלאו לילדים 18 שנים היא נחשבת בחישוב מס הכנסה כרווקה.

כל בר-דעת מבין כי אותה אשה ממשיכה להחזיק את משק ביתה באופן מלא לכל דבר, כמו כל משפחה רגילה. הבית ממשיך להיות ביתם של הילדים גם כשהם יוצאים לשרת בצה"ל, המקום שלהם בבית נשמר, ולא רק לחופשות אלא גם למתן הרגשת בית, והדוגמאות רבות.

2. נשים נשואות נהנות מכל מיני הטבות כדי לעודדן לצאת לעבודה; אלמנות — לא.

שאלותי לכבוד השר:

1. האם הטענות דלעיל נכונות?
2. אם כן — א. מה סיבת הנוהג הזה לגבי כל אחד מהסעיפים דלעיל? ב. מה ייעשה לשינוי המצב?

שר-האוצר י. הורביץ:

1-2. הטענות, כפי שהן מוצגות בשאלתה, אינן מדוייקות.

אלמנה או גרושה, שהיא אם לילדים עד גיל 18, מקבלת נקודת זיכוי אחת בעד כל ילד, בדומה לאשה נשואה בחישוב נפרד.

עד שנת המס 1974 ניתן זיכוי נוסף ליחיד שאינו זכאי לניכוי בעד אשה או בעד ילדים ומלאו לו 30 שנה. ניכוי זה חל, כמובן, גם על אלמנה שלכל ילדיה מלאו 18 שנה. ניכוי זה בוטל ב-1975, בעקבות המלצות הוועדה לרפורמה במסים, ותמורתו הוגדל מענק השיחור רור מצה"ל. לא נראה איפוא כי יש צורך בשינוי המצב הקיים.

4549. התניית מתן שירותים שונים

בהצגת כרטיס של נרשם

חברי-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום ח' בחשוון תש"ס (29 באוקטובר 1979):

בהתאם לפירסומים רב מספר האנשים שאינם כלולים כלל במעגל משלמי המס, למרות המאמצים הגדולים של האוצר, שהם לכשעצמם ראויים לשבח.

המעגל אמנם מתרחב, אך הקצב הוא איטי, ובכל מקרה יעבור זמן רב עד שבאמצעים ובדרכים הנ"קטים עד כה יוכלו כל חייבי המס במעגל הנישומים.

נשיא לשכת החשבונאים ויועצי המס המוסמכים בישראל, מר דניאל אוסטשינסקי, הציע שלכל אזרח מעל לגיל 18 יונפק כרטיס נישום אשר בלעדיו אי-אפשר יהיה לצאת את הארץ (בדומה לכרטיס של יוצא צבא), לקבל שירותים ממלכתיים ומונוציפאליים (כגון רישון נהיגה, רישון רכב, רישונות זכאות להטבות שירות, רישונות עירוניים לעסקים וכדומה), מבלי שיציג כרטיס נישום. כרטיס הנישום הנ"ל יונפק באופן או-טומאטי לכל אזרח הנמצא במעגל הנישומים, באופן שלמי שנמצאים כבר במסגרת משלמי המס לא תהיה כל טרדה או טרח, רק מי ששם טרם כלול במסגרת הנישומים ייאלצו בהתאם להנאמר לעל לפנות לשלטונות המס מיוזמתם עת יהיו זקוקים לאחד השירותים כמפורט לעיל.

ד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

כבוד השר, אני מבין כי יהיה לממשלה ולסוכנות היהודית בפרשת אלון-מורה גרעון של 5 מיליון ל"ר. רות. אולי אפשר לדעת איך מתכוונת הממשלה לכסות את הגרעון הזה וגרעונות אחרים שהיו בוודאי בעתיד?

שר-האוצר י. הרביץ:

אין לי מה להשיב על השאלה הנוספת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

זאת אומרת שעסקינן ב"ארויסגעווארפענע געלט".

שר-האוצר י. הרביץ:

אם תדאג כמוני שלא יבזבו 5 מיליון לירות, אני אשמח.

4574. העלאת משכורתם של המנהלים

ותשלום מקדמות

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

בעתונות פורסם שהמנהלים הכלליים של משרדי הממשלה, לרבות נציב שירות המדינה, קיבלו מקדמה בסך 30,000 לירות על חשבון העלאת משכורתם החל מחודש אפריל השנה.

נוכח העובדה שמשכורתם של המנהלים הכלליים צמודה למשכורתם של סגני השרים, וטרם ניתן אישור ועדת הכספים להעלאת משכורתם של השרים וסגניהם, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. מי החליט על צעד זה, החורג מהנהלים המ- קובלים?

2. האם ההחלטה נתקבלה בידיעתו ואישורו של שר האוצר?

3. אם כן — מה הם הנימוקים של השר?

4. אם לא — האם יתבע השר לדין את האחראים להחלטה זו?

שר-האוצר י. הרביץ:

1. שר האוצר הקודם והיום סגן ראש הממשלה, מר שמחה ארליך.

2. כאמור בתשובה על שאלה 1 — כן.

3-4. העובדים האמורים עומדים בראש המשרדים הממשלתיים. עובדים הכפופים להם זכו לאחרונה לתו- ספות שכר ניכרות עקב הסכמי שכר שנחתמו בין הממ- שלה להסתדרות. כחוצאה מכך עלה שכרם של בעלי הדרגות העליונות בשירות הציבורי באלפי לירות על שכרם של המנהלים הכלליים הממונים עליהם.

ועליל והיתה צפויה החלטה של ועדת הכספים של הכנסת בדבר העלאת שכרם של חברי הכנסת וסגני שרים, שאליו מוצמד שכרם של המנהלים הכלליים, ומ- כיוון שאין גוף, זולת הממשלה, המוסמך לקבוע את שכרם של המנהלים הכלליים, הוחלט לשלם בזמנן את המקדמות האמורות.

ד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת ארבל-אלמוז- לינו.

ישראל לבין גרמניה המערבית על בטחון סוציאלי משנת 1973, אשר נכנסה לחקפה ב"1 במאי 1975.

על סמך אמנה זו זכו אלפים מתושבי ישראל לה- שיג קיצבה חודשית המשתלמת בישראל, ואין צורך לעבור לגרמניה לשם כך. ממשלת ישראל דאגה גם לכך שעולים מסוימים מהגוש המזרחי שעלו אחרי 1975 יוכלו בעתיד להשיג את הקיצבה האמורה, וזאת לפי הסכם לביצוע האמנה שנחתם ב-20 בנובמבר 1978 וגמ- צא עתה בשלב האישורי. יש לצפות כי ההסכם החדש ייכנס לתוקף בתחילת 1980, ובו ייקבע כי העולים החדשים שאליהם יתייחס ההסכם יוכלו להגיש את בק- שותיהם תוך 3 שנים מתחילת ההסכם.

ד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

כבוד השר, האם כתוצאה מהתשובה שלך והסידו- רים העומדים להיערך, כנראה, ב-1980 נוכל לומר לכל יהודי או ישראלי שזה תירוץ אם הוא טוען שהוא חייב להישאר בגרמניה בגלל סיבות של פיצויים ולא יכול לעלות ארצה?

שר-האוצר י. הרביץ:

כך גם אני מבין את תשובתי.

4573. כיסוי ההוצאות שהושקעו באלון-מורה

חברת הכנסת מ. פעיל שאלה את שר האוצר ביום י"ז ב- חשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

כידוע לך הורה בית-המשפט בצו מוחלט על פירוק התנחלות אלון-מורה בתוך 30 יום. למרות עובדה זו נמשכות עבודות הפיתוח במקום.

רצוני לשאול את כבוד השר:

א. האם יש בדעת השר לחייב את התושבים הער- בים, שאדמותיהם יותורו להם, בתשלום בעד עבודות הפיתוח שנעשו וממשיכות להיעשות על אדמתם?

ב. אם התשובה על השאלה א' היא שלילית, מאילו תקציבים יוכוו הסכומים המוצאים עתה באלון-מורה?

ג. בכמה עלתה למשלם המסים הישראלי התנחלות אלון-מורה עד לקבלת פסק-הדין ואחרי קבלת פסק- הדין?

שר-האוצר י. הרביץ:

א. לא.

ב. מתקציב ההתיישבות החדשה, במסגרת תקציב הפיתוח של משרד החקלאות (סעיף 7201).

ג. על-פי נתוני הסוכנות סך כל ההשקעות הא- בודות בתקציב אלון-מורה מגיע ל-5,325,000 לירות.

השקעות אלה כוללות: הכשרת שטח ופריצת דרך — בסך 3.5 מיליון לירות; 765,000 לירות — עבודה שהלכה לאיבוד; והסכום הנותר כולל תכנונים ושונים והובלות.

יש לציין כי מרבית התקציב שיועד לאלון-מורה כלל מבנים למגורים שהוזמנו וטרם סופקו, מכלי מים הניתנים להעברה, טנדר, מכשיר קשר וגנראטור הנית- גים להעברה.

א. שכרם נמוך משכרם של עובדים אקדמאים אחרים.

ב. תלמיד במכון להכשרת עובדים סוציאליים מקבל שכר גבוה יותר מזה שהוא מקבל לאחר שסיים את המכון וקיבל כשירות.

ג. האבסורד גדול פי כמה במקרה שדלהלן:

בשל מחסור בעובדים סוציאליים מועסקים גם בוגרי מדעי החברה בתפקידי עבודה סוציאלית, אך הם מניסים שלא לעבור הסבה, כי אם הם ממלאים את תפקידם בעבודה סוציאלית ללא כשירות, משכורתם גבוהה מזו אשר עם כשירות.

שאלותי לכבוד השר:

1. האם הנתונים שבחזון שצורף נכונים? אם לא — אילו מהם?
2. אם הטענות נכונות בשלמותן או בחלקן, האם יפעל כבוד השר לביטול הקיפוח בלא שהעובדים ייאלצו לנקוט את הדרך המקובלת בארצנו להשגת זכויות, גם כשהן צודקות, דהיינו שביתת?

שר-האוצר י. הורביץ:

- 1-2. הנתונים שבחזון המצורף לשאלתה אינם מדויקים, ומסקנותי — מוטעות.

4577. הענקת פטור מהמסים המוטלים על

מצרי בית אלמנטאריים למשתתפים במשרות סדיר בצה"ל

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

ביום 26 ביולי 1978 הודיע כבודו (בתשובה על השאלתה שלי מס' 1813) כי אין בדעת כבודו להעניק לצה"ל ולחלבים להקים בית משלהם בישראל, תעודה שתזכה אותם, לאחר שנרשמו לנישואין, בהקלות בריכישת מקרר, מכונת כביסה ותנור גז או חשמל, כפי שזוכו בה עולים חדשים.

בינתיים דהרה אצלנו האינפלציה והמחירים של מוצרים אלו נהיו גבוהים בהרבה יותר, דבר הגורם, בנוסף על הקושי של דיור, גם לאי-יכולת לרכוש את המוצרים הנ"ל, שבחקופתנו הם אלמנטאריים והכרחיים לניהול בית סדיר.

שאלתי לכבוד השר:

האם יהיה הוא מוכן להשתמש בסמכותו, כשר ה' מוסמך לכך בחוק, ולהתקין תקנות כנ"ל?

שר-האוצר י. הורביץ:

אנו מודעים לעובדה שמוצרים חשמליים בסיסיים למשק בית הם מוצרים חיוניים. מודעות זו הנתתה או-תנו כאשר הופחתו המסים המוטלים על מקררים עד 16 קוב, על תנורי בישול ואפייה ועל מכונות כביסה עממיות. אנו מקווים להגיע במשך הזמן להטלת שיעורי מס נמוכים למדי על המוצרים הבסיסיים הללו, ובכך למנוע את הצורך במתן פטורים ממסים לקבוצות שונות.

ד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת שילנסקי.

שר-האוצר י. הורביץ (המערך):

האם נקבע כבר סופית שכרם של העובדים האלה, או שעדיין ממשיכים לשלם להם מקדמות?

שר-האוצר י. הורביץ:

עד כמה שידוע לי העניין עומד להיחתם עכשיו או בשבועות הקרובים. על-כל-פנים אשמח לתת לך תשובה בכתב אם תפני אלי.

4575. תנאי הלוואות לרכישת רכב הניתנות

לעובדים הבכירים בבנק ישראל

חברת-הכנסת ש. שטרן-קטן שאלה את שר האוצר ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

נמסר לי כי עובדים בתפקידים שונים בבנק ישראל, המתגוררים בירושלים במרחק של הליכה ממקום העבודה מקבלים הלוואות בסך 200,000 לירות, ללא הצמדה, לשם רכישת רכב.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

א. הנכון הדבר לדעיל?

ב. אם כן — על סמך מה מעניק בנק ישראל הלוואות כה טובות לעובדיו?

ג. אם אכן קיים הסדר מעין זה בבנק, האם מוכן כבוד השר לטפל בנושא על-מנת לבטל הסדר בלתי מתקבל על הדעת?

שר-האוצר י. הורביץ:

א-ג. הלוואות לרכב ניתנות רק לעובדי הבנק הבכירים, והן מהוות חלק מתנאי העבודה בבנק זה שנים רבות.

עקרון ההלוואה לרכב מקובל כיום בשירות הציבורי, ובנק ישראל אינו יוצא דופן מבחינה זו.

יש לציין כי בשנים האחרונות הורעו תנאי ההלוואות בבנק ישראל. הריבית עליהן הועלתה, והעובד משלם מס הכנסה מלא על ההטבה הגלומה בהלוואה.

ד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת שטרן-קטן.

שר-האוצר י. הורביץ (חזית דתית לאומית):

האם אנו יכולים להרשות לעצמנו היום לתת הטבות מסוג זה גם לעובדים בכירים הגרים בעיר מקום עבודתם?

שר-האוצר י. הורביץ:

אם אומר את דעתי על ההטבות השונות הניתנות למפעלים ולמוסדות הקשורים בציבור במידה מסוימת, אינני יודע אם אחרים משהו. אבל באופן כללי מוטב שכל ההטבות יהיו גלויות מאשר שיקראו להן בשמות שונים ושיהיו חסויות מהציבור. היתי רוצה שכל גוף ציבורי הנותן הטבות, שההטבות האלה יהיו גלויות.

4576. שכרם של העובדים הסוציאליים

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

לפי החזון של איגוד העובדים הסוציאליים (שצורף בנספח) קיימים עיוותים רבים בשכר העובדים הסוציאליים, ולפעמים עד כדי אבסורד, וביניהם:

שונים, מכל-מקום פגע הפיגור בצורה חמורה ביצוא החקלאי, שעיקרו מיוצא בעונת החורף.

תופעה חוזרת דומה בעונה הבאה עלולה לגרום נזקים בלתי נסבלים למייצאים ולהרס היצוא החקלאי. אבקש להשיב לי:

א. האם מכיר השר בנוקים שנגרמו ליצוא החקלאי בעונה שחלפה כתוצאה מפיגור בפירות הלירה?

ב. אם כן — האם נכון השר להבטיח ששער החליפין של הלירה בעונת היצוא הבאה יהיה תואם את האינפלציה המקומית?

שר-האוצר י. הורביץ:

א. אנו מודעים להתפתחות הבלתי סדירה של שער החליפין בחורף 1978/79, התפתחות שפגעה זמנית ביצוא בכלל, וביצוא החקלאי בפרט. בינתיים חזרה ונש-תקמה רווחיות היצוא בעקבות ההתפתחויות בתחום שער החליפין.

ב. מדיניות שער החליפין של בנק ישראל היא למנוע תנודות חריפות של השערים.

המגמה ארוכת הטווח של שער החליפין חייבת להבטיח את רווחיות היצוא, בהתחשב בממדי האינפלציה בישראל ובאמצעות היעד של היצוא. מדיניות זו מתואמת בין בנק ישראל ומשרד האוצר ותואמת את תפיסתה של קרן המטבע הבינלאומית.

יש לקוות כי ההתפתחות הבלתי סדירה של שער החליפין לא תחזור. השנה, אינני אומר יותר מאשר שיש לקוות.

4580. הכאתם של עברייני מס ערך מסוף לדין

חבר-הכנסת י. זכאי שאל את שר האוצר ביום י"ז ב' חשון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

מכלי התקשורת אני למד כי שלטונות המס עורכים פשיטות בבתי-עסק לבדיקות תשלומי המס בערים רבות בישראל, ולאחר כל פשיטה ופשיטה אנו מתבשרים על עשרות אנשים ובתי-עסק שלא דיווחו על גביית מס ערך מסוף. יש נישומים רבים שלא הגישו בכלל דו"חות לשלטונות המס.

אבקש להשיב לי:

1. כמה אנשים נתפסו בעבירות מס מאז תחילת שנת המס 1979/80?

2. כמה תיקים נפתחו? כמה מהם הוגשו למשפט?

3. כמה משפטים הסתיימו ויש בהם פסק-דין?

4. כמה תיקים נגמרו בפשרה?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בתקופה 1 בינואר 1979—31 באוקטובר 1979 פתחה מחלקת החקירות של המכס כ-4,300 תיקי עבירה, כ-70% מהם בעבירות מס ערך מסוף. בנוסף על כך נפתחו עוד כ-2,000 תיקי עבירה על-ידי תחנות המכס ברחבי הארץ, וכ-90% מהם בעבירות מס ערך מסוף. בתקופה הנ"ל הוגשו 762 גליונות אישום.

3. השנה נתקבלו 445 פסק-דין. חלקם מתייחסים לתיקי עבירה מן השנה שעברה. כ-500 תיקים מתנהלים כיום בבתי-המשפט השונים.

דב שלנפסקי (הליכוד):

בעצם התשובה של כבודו היא על שאלתי, אבל אין היא לגמרי ברורה. שאלתי לגבי צעירים המשתחררים מצה"ל וצריכים להקים בית. שאלתי האם לא יהיה זה נכון לפטור אותם ממסים המוטלים על מוצרי חיוניים שניים או שלושה, כדוגמת העולים הח"דים, כדי שזה יקל עליהם לבנות בית.

שר-האוצר י. הורביץ:

הרעיון לפטור ממסים זוגות צעירים משוחררי צה"ל הוא כל כך נכון שקשה לי, להתנגד לו או קשה מאוד שלא לקבל אותו. המגבלה האמיתית היא מצבנו הקשה. אני מוכן לבדוק את הדבר באהדה, אבל לגבי תוספת — אם רק נוכל.

4578. גביית מס ערך מסוף מקומי

ברשויות המוניציפאליות

חבר-הכנסת מ. עמאר עיאל את שר האוצר ביום י"ז ב' חשון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

בהודעת מתאריך 12 ביולי 1979 ליושב-ראש הכנסת, שניתנה על-פי הוראות סעיף 85 של תקנון הכנסת, נאמר כי הצעת חוק מתאימה תוגש לכנסת להנהגת גביית מס ערך מסוף מקומי (או "ארנונה מקומית") ישירות על-ידי הרשויות המקומיות, כמומלץ על-ידי הוועדה לענייני מיסוי ברשויות המקומיות, המשותפת לוועדות הפנים והכספים.

למותר להדגיש את החשיבות והצורך הדחוף בגביית מס זה, שיש בו להקל במידה רבה את מצבן הכספי הקשה של הרשויות המקומיות.

אבקש להשיב לי:

א. באיזה שלב נמצאות ההכנות לניסוח הצעת החוק הנדונה?

ב. אימתי, לפי דעתך, תוגש הצעת החוק על שולחן הכנסת?

שר-האוצר י. הורביץ:

א. מונתה ועדה בין-משרדית, על-ידי המנהל הכספי של משרד הפנים, והוטל עליה לעבד את פרויקט יישום ההמלצה.

ב. הטיפול בהצעת החוק נמצא בידי משרד הפנים, ויש לקוות כי היא תוגש לכנסת עד סוף שנת הכספים הנוכחית.

הד"ר מ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת עמאר.

מושה עמאר (המערך):

אני מניח ששר האוצר מסכים להצעה של הוועדה.

שר-האוצר י. הורביץ:

לא אצהיר ברגע זה שום הצהרה הקובעת את עמדי. אל תוציא ממני התחייבות בהזדמנות זו. אמרתי שדברים בנושא הזה, יביאו את ההצעות, ונשקול במש"ר דברים השונים ובממשלה, ואז נביא את הדבר לכנסת.

4579. הפיגור בשער החליפין של הלירה

חבר-הכנסת ע. הרר (הורביץ) שאל את שר האוצר ביום י"ז בחשון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

בחורף 1978/79 פיגר בשיעור ניכר פירות הלירה לעומת האינפלציה המקומית. לפיגור זה הסברים

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ההערכה נעשתה על-פי סעיפים 7 ו-19(ג)1, וזאת בהתחשב בעיסקאות שהיו באותו אזור.

2. אם היו דירות אשר שימשו למגורי בעליהן והוערכו בשנת המס 1978 ב-30,000 לירות ובשנת המס 1979 ב-376,000 לירות הן היו פטורות כליל מתשלום המס. ייתכן שכוונת השואל היא ליתרת השווי של דירות מגורים, לאחר ניכוי של 350,000 לירות בשנת המס 1978, ושל 700,000 לירות בשנת המס 1979.

מדובר בבניינים בודדים הנמצאים על חלקות אדמה של 3/4 דונאם עד 1 דונאם, במקום טוב בקריית-חיים, ומחיריהם בשוק, ממוכן מרצון לקונה מרצון, גבוהים במידה ניכרת מן השומות.

3. הטענה אינה נכונה.

4—5. בהתחשב בעובדה שהדיירים הם בחלקם פנס-יונרים, ובכך שהשומה הועלתה בצורה תלולה למדי, תוקנו השומות לפנים משורת הדין, בגבולות של 20%, למי שהשומה שלהם היתה גבוהה מ-1,000,000 לירות.

4584. גביית דמי מכס ביבוא אישי

הבר-הכנסת מ. עמאר שאל את שר האוצר ביום י"ז ב-חשון תש"ס (7 בנובמבר 1979):

פורסם לאחרונה כי נתגלו ליקויים רציניים בטיפול אגף המכס ביבוא האיש, כי השיעורים הנגבים שונים בגמלים השונים לגבי אותו מוצר מיובא, וכי לא קיימים כללים ברורים מחייבים לגבי קביעת דמי המכס ושיעורם.

אבקש להשיב לי:

1. האם נכון הינך לבדוק את הפרטים הנ"ל?

2. מה הסיבות אשר הביאו לכך?

3. מה בדעתך לעשות לחיקון המצב?

4. האם לא יהא נכון לקבוע עובד או עובדים מאגף המכס אשר יתנו מידע ברור ומדויק לכל דורש?

שר-האוצר י. הורביץ:

1. הנושא נמצא בבדיקה ובמעקב, במיוחד מאז הופחתו המסים ביבוא אישי ביולי 1979 והושוו, בקי-רוב, למסים ביבוא המסחרי.

2. קיימים כללים מחייבים וברורים ביחס לשיעורי המס ביבוא האיש. הקושי קיים בשלב של הערכת מחיר המוצר ביבוא אישי, המהווה בסיס לחישוב המס.

אגף המכס עורך סקרים נרחבים ואוסף מידע מגוון מארצות רבות בעולם לשם קביעת המחיר של מאות מוצרים ביבוא אישי. רשימה זו מרוכזת בקאטאלוג הנמצא בכל הנמלים ומהווה בסיס לחישוב המס. עם זאת היבוא האיש הוא מגוון, ולעתים מיובאים מוצרים בלתי מוכרים, או שטרם נכללו בקאטאלוג, ואז קביעת המחיר היא בהתאם להערכת המוכס.

3. אגף המכס ימשיך במאמץ להרחיב את הקאטאלוגים למוצרים רבים ככל האפשר, ובכך יפחת למי-

4. התביעה הכללית אינה מתפשרת בעניינים פליי-ליים. העובר עבירה חמורה נענש בבית-המשפט, וב-מקרים חמורים פחות יומר משפטו של העבריין בכופר כסף.

4581. הסיוע הכספי שניתן למושב אילניה

הבר-הכנסת י. זכאי שאל את שר האוצר ביום י"ז ב-חשון תש"ס (7 בנובמבר 1979):

נודע לי כי בביקור במושב אילניה הבטחת סיוע של 10 מיליון לירות למושב. נאמר לי כי מסכום זה שוחררו כבר 3 מיליון לירות.

אבקש להשיב לי:

1. לאיזו מטרה הוקצב הסיוע הנ"ל?

2. באילו תנאים, לאיזו תקופה ובאיזו ריבית?

3. האם נכון שיתרת הסכום עוכבה ושיחרורה מותנה בכך שהמושב יסכים לפשרה עם אחד מחברי המושב, שהוא עסקן הליכוד?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—3. הטיפול בנושא הסיוע הכספי למושב אילניה

היה בידי שר האוצר הקודם, סגן ראש הממשלה מר ארליך.

מכל-מקום המידע המוצג בשאלתה אינו נכון, ל-מושב אילניה אושר ביטוח שער על הלוואה בסך 2 מיליון לירות בלבד. ההלוואה ניתנה לתקופה של 10 שנים, בריבית של 40% לשנה. בפנייה של מושב אילניה לשר האוצר אמנם דובר על הלוואה של 8 עד 10 מיליון לירות לשם הקמת מבני ציבור שונים והון חוזר, אולם ההסדר שאושר מתייחס, כאמור, לסכום נמוך יותר.

4582. ההעלאה התלולה של שיעורי

מס רכוש בקריית-חיים

הבר-הכנסת מ. שחל שאל את שר האוצר ביום י"ז ב-חשון תש"ס (7 בנובמבר 1979):

בתאריך 3 באוגוסט 1979 פורסם בעתון "שחר" כי אגף מס רכוש העלה את המס ב-1,150% לתושבי קריית-חיים המזרחית.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. כיצד נעשתה ההערכה הנ"ל שלפיה הועלה מס רכוש ב-1,150%?

2. בשנת 1978 הוערך לצורך חישוב המס מבנה בקריית-חיים המזרחית ב-30,000 לירות ואילו בשנת 1979 הוערך אותו מבנה ב-736,000 לירות. האם לא היתה כאן הערכת יתר מעבר לעליית המדד?

3. האם נכונה הטענה שבקריית-חיים נקבעו הערכות שונות למגרשים שווים, ומה הנימוקים לכך?

4. האם שר האוצר ער לבעיה שמס גבוה זה הוטל בעיקר על אנשים פנסיונרים?

5. מה בדעת השר לעשות כדי להביא לחיקון המצב?

3. האם ניתן לעשות להעמקתה של גביית המסים מבלי לפגוע ביסודות החוק וההופש?

שר-האוצר י. הורביץ:

1-3. כידוע הופסקה בינתיים הפעלתו של מכשיר הטלפון האמור.

הד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת הרליץ.

אסתר הרליץ (המערך):

כבוד השר, האם זה חל גם על מכשיר "מלשינון" דומה באגף המכס האומלל?

שר-האוצר י. הורביץ:

אינני יודע מדוע הוא אומלל. אינני יודע אם קיים "מלשינון" כזה במכס.

מרדכי וירשצבסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

אני מקווה שאתה יודע שלא קיים.

שר-האוצר י. הורביץ:

אם חברת-הכנסת הרליץ אומרת לי בבטחון כזה שיש, אני צריך לבדוק את הדבר. הוריתי להפסיק את פעולת ה"מלשינון" במס הכנסה. אני מוכן לבדוק את הדבר גם בלי שיבקשו ממני למעשה זהו "מודיעין".

אהוד אולמרט (הליכוד):

תבטל "מלשינון" ותעשה "מודיעין". אדוני השר, מודיעין צריך בכל זאת לעשות.

4738. שכם של העובדים הסוציאליים

חברת-הכנסת ע. שטרן-קטן שאלה את שר האוצר ביום ו' בכסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

העובדים הסוציאליים מקופחים בשכרם לעומת שאר האקדמאים במשק, וזאת אף שגם השכלתם היא אקדמית. לדוגמה: בוגר באוניברסיטה במדעי החברה והרוח לאחר שלוש שנות ותק מרוויח 9,776 לירות נטו, ואילו חברי העובד הסוציאלי מרוויח 8,991 לירות בלבד, וזאת למרות עבודתו הקשה והמיוחדת.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם טענה זו נכונה היא?

2. האם אין זה נכון להשוות את שכרם של העובדים הסוציאליים האקדמאים לזה של שאר האקדמאים המקבלים שכר על-פי דירוג מדעי החברה והרוח?

שר-האוצר י. הורביץ:

1-2. השכר נטו של עובדים נקבע לפי מאפיינים שונים כגון מצב משפחתי, מקום מגורים וכדומה, ולכן אין אפשרות להתייחס לגתונים המופיעים בשאלתה.

השכר בריטו של עובד סוציאלי בעל שלוש שנות ותק אינו נופל משכרו של עובד בדירוג מדעי החברה והרוח בעל אותו ותק.

הד"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת שטרן-קטן.

שרה שטרן-קטן (חזית דתית לאומית):

הנתונים שהבאתי מבוססים על השוואה מדויקת

נימוס מספר המוצרים שמחירים נקבע באומדן של ה-מוכסים.

4. אגף המכס מרחיב את האינפורמציה בנושא היבוא האישי. פורסמו חוברות הסברה ועיתידים להתפרסם שיעורי המס על המוצרים העיקריים ביבוא האישי.

4695. השינויים שחלו בעומת מה

רכש במבשרת-יירושלים

חברת-הכנסת י. זכאי שאל את שר האוצר ביום כ"ב בחשוון תש"ם (12 בנובמבר 1979):

כתוצאה מבניית שכונה של וילות במבשרת-יירושלים שנו מחירי הקרקע והדירות באזור, ושלטונות המס העלו את שוממת מס הרכוש בכל העיירות על-מנת שאלו יתאימו לשוממות של שכונת הווילות. בניית הווילות על-ידי בעלי אמצעים אינה משנה את מצבם הכלכלי של התושבים הגרים במקום מאז קם הישוב, ואין זה מוצדק לתבוע מהם תשלום מס רכוש בגובה של 20,000 עד 40,000 לירות לשנה.

אבקש להשיב לי:

1. האם כבוד השר מודע לבעיה זו?

2. האם לדעת השר יש הצדקה לתבוע מהתושבים הוותיקים תשלום גבוה כל כך?

3. האם סבור השר כי בניית 100 וילות בישוב שינתה את מצבה הכלכלי של האוכלוסיה במקום?

4. האם מוכן השר להורות שהנושא ייבדק מחדש?

תשובת שר-האוצר י. הורביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מס רכוש על דירת לשנת 1979 נקבע על-פי שווי, ממכר ברצון לקונה מרצון, בתאריך 1 באוקטובר 1978.

2. אין הבחנה בין תושבים ותיקים לבין חדשים.

3-4. קיים דיון בין ראש המועצה המקומית לבין מנהל מס רכוש, והוחלט שתהיה בדיקה חוזרת של מקרים שבהם, לדעת התושבים, חלה הפרזה בשומה.

4722. הפעלת קו טלפון לקבלת מידע

אנונימי על עבירות מה הכנסה

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר האוצר ביום כ"ד בחשוון תש"ם (14 בנובמבר 1979):

לאחרונה מדווחת העתונות על כי נציבות מס הכנסה עומדת להפעיל קו טלפון למסירת מידע אנונימי על עבירות מס הכנסה. בפי הציבור נקרא קו טלפון זה "מלשינון".

עם כל ההערכה לצורך להגביר את גביית המסים בישראל, אודה לכבוד השר אם יודיע לי:

1. האם הידיעה נכונה וקו טלפון כזה עומד להיות מופעל בנציבות מס הכנסה, וזאת בידיעת השר, חברי הממשלה והיועץ המשפטי לממשלה?

2. האם מכשיר טלפון זה לא ינוצל לרעה על-ידי מי שרוצה להרע לזולתו?

שרי-האוצר י. דורביץ :
מי שעסק בהם. אני חושב שמשרד הפנים ומשרד העבודה והרווחה עסקו בנושא. אני יודע מי לא עסק בזה. משרד האוצר לא עסק בקליטת פליטי וייטנאם.

4740. מימון הקמתן של התנחלויות חדשות

חבר-הכנסת א. אבנרי שאל את שר האוצר ביום ז' ב' כסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

מפירסומים בעתונות נודע כי מחיר ביסוסם של ישובי הגדה והרחבתם יסתכם ב-4 מיליארד לירות. סכום זה מתייחס להקמתם של ישובים שכבר אושרו. מומחים במשרד הבטחון, שבחנו את הנושא, טוענים כי גם בלי הקמת ישובים חדשים שהחליטה עליהם ה"ממשלה יהיה קושי רב למצוא תקציב לביצוע התכניות המיועדות לביסוסן והרחבתן של התנחלויות קיימות.

אני מתכבד לשאול :

1. האם הידיעה נכונה ?
2. אם כן — מניין יבואו הכספים הדרושים לבי-סוסן והרחבתן של התנחלויות ?
3. על חשבון אילו קיצוצים בתקציב יפרחו ההת-נחלויות ?

שרי-האוצר י. דורביץ :

1. הסכום של 4 מיליארד לירות, שצוין בשאל-תה, לא חושב עליידי אנשי משרד האוצר.
- 2-3. בשנים הבאות תמשיך הממשלה להשקיע ב-התיישבות חדשה ובביסוס ההתיישבות הקיימת בהתאם ליכולת התקציבית.

ד"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

כבוד השר, בעקבות תשובתך על השאלתה שלי וגם על השאלתה של חבר-הכנסת פעיל, אולי מוכן כבוד השר לדאוג לכך שמירב ההשקעות בהתנחלויות אלה יהיה בעזרת מיתקנים שאפשר להזין אותם במקרה הצורך, כדי שלא להפסיד לפחות חלק מההשקעה ?

שרי-האוצר י. דורביץ :

אני מקווה שתקוותך שהמבנים והישובים יעברו מה-שטח לא תתגשם והישובים יהיו ישובי קבע.

4741. פיגועי לנפגעי פגזות איבה

בקרית-שמרנה

חבר-הכנסת ד. שלנסקי שאל את שר האוצר ביום ז' בכסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

העיר קריית-שמרנה סבלה רבות וקשות מהתקפות מחבלים ומהפצצות. הצדק האלמנטארי, טובת הכלל וטו-בת הישוב דורשים כי הפיגועי לניזוקים יינתן במהירות הגדולה ביותר, אך משום-מה לא כך הדבר.

צורף כנספח מכתב ראש העיר המצביע על רשימה של אנשים שלא קיבלו פיצוי על נזקים שנגרמו להם, וכן מכתב של מר יואל אברהם, חבר מועצת העיר

בין שני סוגי העובדים. הוותק הוא אותו ותק, אותו מקום מגורים, אותם תנאים, ובכל זאת יש הבדל בשכר.

שרי-האוצר י. דורביץ :

יכול להיות. אפשרות כזו קיימת —

שרה שטרן-קטן (חזית דתית לאומית):
זו עבודה הרבה יותר קשה.

שרי-האוצר י. דורביץ :

— אפשרות כזו קיימת. איני מצהיר שאני מת-כוון לתקן את כל העיוותים בשירותים הממשלתיים וב-מוסדות הנתמכים. יכול להיות שפה נעשה איזה שהוא עוול. לפעמים קורה דבר הפוך — אתה עושה עבודה טובה יותר ומקבל פחות משכורת. אין בכוחי לתקן את הדבר בזמן כהונתי בממשלה.

4739. מתן הקלות במסים לפליטי

וייטנאם שנקלטו בישראל

חבר-הכנסת מ. וירשובסקי שאל את שר האוצר ביום ז' בכסלו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

מידעיות בעתונות עולה כי מאות הפליטים הווייט-נאמים שהגיעו לארץ במסגרת המחווה שעשתה ישראל אינם נהנים מכל הקלה והטבה במסים המגיעות לעולה יהודי העולה לפי חוק השבות. מאחר שרובם הגיעו בחוסר כול התוצאה היא שרובם עליהם נטל מסים כבד ש-קשה להם לעמוד בו. דבר זה פוגם במעשה ההומאני-טארי הנאה שעשתה ממשלת ישראל בקלטה פליטים אלה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי :

1. האם עובדות אלה ידועות לו ?
2. האם יש בדעת משרדו למצוא את הדרך החוקית (לרבות תיקון החוק) שתביא לחיסול עוול זה ותקל על מאות הפליטים ?
3. האם, לחלופין, יש בדעת המשרד לאשר צעדים אחרים שיאפשרו לפליטים קליטה נוחה ותקינה בארץ ?

שרי-האוצר י. דורביץ :

1-3. ההקלות במסים לעולים על-פי חוק השבות נועדו לעודד עלייה. במקרה של הפליטים מווייטנאם לא קיימת, כמוכן, השאלה של עידוד עלייה.

לדעתנו אין מקום להרחיב את ההקלות במיסוי. הרחבה כזו, מטעמים הומאניטאריים, לגבי קבוצה מסו-יית של תושבים עלולה להוות תקדים ולגרום שחיקה של בסיס המס בעתיד.

הנושא של צעדים חלופיים אשר יקלו את קליטת פליטי וייטנאם אינו בתחום הטיפול של משרד האוצר, אך אני יודע שנעשו צעדים ממשיים להקל בקליטת פליטי וייטנאם.

ד"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
מי אותו משרד שכן צריך לטפל בזה ?

שר-האוצר י. דרביץ :

4—1. הואיל והדירות שאליהן מתייחסת השאלתה הן בבעלות חברת "עמידר", ודיריהן גרו בהן בשכר-דלת, פיצו שלטונות מס רכוש את "עמידר" על מלוא שווי הנזק שנגרם לדירות אלה. לצורך חישוב הפיצוי נלקחו בחשבון גם ההשקעות שנעשו בדירות על-ידי הדיירים.

אם לדיירים יש עדיין תביעות כלשהן, עליהם לפנות לחברת "עמידר". דווח לנו על-ידי מנהל חברת "עמידר" כי הדיירים קיבלו דיור חליפי, מרווח יותר וברמה גבוהה יותר.

אנו ערים מאוד לנעשה בקריית-שמונה, והטיפול בדירות שניזוקו נעשה חמיד במהירות רבה, לעתים מ-עבר לקריטריונים המקובלים, הכול כדי שסבל התור-שבים יהיה מועט ככל האפשר. אנו מקווים שלא נצטרך בעתיד לטפל בסוגיות כאלו.

ג. הצעות לסדר-היום

1. ממשלת ישראל והאירועים המתרחשים באזור

המשבר אשר התפתח לאחרונה במהירות מסחררת באזורנו. אנחנו עדים לפעולת מלקחיים ענקית הלופתת בזרועותיה חלק גדול מארצות האזור. זרוע אחת היא המהפכה האיסלאמית, אשר התחילה באיראן ועוברת עתה כאש במחנה מאמיני מוחמד. והזרוע השנייה — ההשפעה הסובייטית הקונה לה אחיזה אם בדרך ישירה ואם באמצעות שליחים מוסוים (קובאנים ואחרים). צאו וראו מה מתרחש במרחב, החל מפאקיסטאן ועד לוב, התעוררות רגשית חסרת תקדים ונטולת מעצורים, שילוח רסן אפוף עיוועים.

בשם הקידמה מחזירים אותנו לימי-הביניים ; בשם הצדק והמשפט גוררים אלפי אנשים אל הגרדומים, סתם ככה, בלי שיעלה בידם אפילו לומר מלה של הגנה על עצמם. והעיקר, כל זה מתנהל לפי חוקי משחק אשר כבר מזמן פסו מן העולם. הכלים נשברו, כולם, ואיש הישר בעיניו יעשה. כוהני דת מפוקפקים מכתיבים מהלכים פוליטיים, מחזיקים בני ערובה ונותנים היתר לדם. קומץ אנשים חסרי מצפון ולעתים בלתי מאוזנים יושבים על ראש עין הנפט העולמי ומחליטים מתי וכמה ובי-איוזה מחיר יגיע הנוזל היקר אל הלוקחות הצמאים לכל טיפה ממנו.

ברית-המועצות מחזקת בשיטתיות את מאחזיה באזור, וקונה עוד ועוד השפעה. יתרה תקועה כבר מזמן בדרום-תימן המהפכנית, וחרבה מתנופפת על-פני החבל הצפוני, הפרו-מערבי, כביכול, של ארץ זו ועל כל קרן אפריקה. בעצם הם חולשים היום על אחת הנקודות האסטרטגיות החשובות ביותר בעולם, על מצר באב-אלמנדב, ומובן שידם רבה בסוריה, המתחמשת עד מעבר לאוניה, בעיראק ובלוב, ובכך לא תמה עדיין הרשימה.

אדוני היושב-ראש, כל המוסכמות הידועות אינן קיימות עוד. מה שהיה לא יחזור לקדמותו. התבערה אשר כילתה נכסים שנבנו במשך עשרות שנים רחוקה מכבות. קיימת סכנה מוחשית לרמת החיים של העולם המפותח, והוא חשוף עתה למשברים כלכליים וחברתיים אשר מאז ראשית המאה לא ידענום. כשאני מדבר

קריית-שמונה, המדגיש במיוחד את הבעיה החמורה של משפחות הגרות בשכירות שלא קיבלו כל פיצוי על הנזקים שנגרמו להן על-ידי הפצצת הקאטיושות, וביניהן משפחת נסים אבגי, המונה 11 נפשות.

שאלותי לכבוד השר :

1. הנכון שלמשפחות הנ"ל לא ניתן פיצוי, ומדוע לא ניתן ?

2. מה בדעת כבודו לעשות בגדון ?

3. מה בדעת כבודו לעשות במקרה שתחזורה, חסות-חלילה, הפצצות כנ"ל כדי שהמשפחות הנפגעות לא יצטרכו להתרוצץ כה הרבה ביחס לפיצוי אלא יקבלו אותו במועד ?

4. האם אין כבודו סבור כי יחס כנ"ל פוגע במו-ראל תושבי המקום ?

הד"ר פ. שנימן :

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום. ההצעה הראשונה היא של חברת-הכנסת מאיר עמית בנושא : ממלכת ישראל והאירועים המתרחשים באזור. רשות הדיבור לחברת-הכנסת עמית.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לעתים קרובות, קרובות מדי, אנו מתקוממים נגד הממשלה הנוכחית ומבכים מרה את הגורל אשר פוקד אותנו. מדי פעם אנו מסתכלים על עצמנו ושואלים : לאן הגענו ? גם אם חטאינו כשני הוי, מדוע מגיע לנו עונש כזה ? אינפלאציה מטיאורית אשר עוד לא נשמע כמותה בארץ מפותחת, אינפלאציה מרקיעת שחקים, מאזן תשלומים שלילי וחובות מצטברים של שתי עשרות מיליארדי דולרים. פערים חברתיים וקטוב עדתי מדאיגים, כל אלה בחזית הפנים. ואילו בחזית החוץ עומד למבחן חמור ההישג היחיד של הממשלה הזאת, ההסכם עם מצרים. הסכם זה, אשר שגיאותיו רבות וכל כולו עומד על כרעית תרגולות, נחשף עתה ללחצים בין-לאומיים הולכים וגובים, רים, לחצים שחלקם לפחות הוא תוצאה ישירה של פעילות הממשלה.

אך לא על אלה ברצוני הפעם לדבר. אני מבקש לשאול את הממשלה : איך אפשר לשבת מנגד כאשר באזורנו מתחוללים שינויים קיצוניים רבי-משמעות ? איך אפשר לשקוט על השמרים כאשר מסביבך הכל בוער ? כיצד ייתכן שממשלה, המקבלת ידע טוב מאוד על הנעשה באזורנו, איננה מסיקה מסקנות כלשהן ? בעצם כיצד קורה ההיפך מכך — שהחיים נמשכים אצלנו כאילו שום דבר לא קורה ? כולנו חיים בגן-עדן של שוטים. איש איננו משנה את אורחותיו, והממשלה העוסקת בפרקמטיה של זוטות איננה מתפקדת כראוי ומת-ייחסת לרעידת האדמה הפוליטית באזור כאילו היתה זו תופעת טבע אשר אינה נוגעת לנו.

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, צאו וראו את

אנחנו חייבים לעשות משהו, ובהקדם. קצת יומה, קצת פעילות, קצת דמיון, למען השם. אדוני ראש הממשלה, אני יודע את הקשיים. אני מכיר את הבעיה הזאת משני קצות המתרס. אני משוכנע שאפשר לעשות יותר ממה שעושים היום. הייתי מציע לקיים על כך דיון פומבי, אף שאני יודע שבנושאים עדינים כל כך, אם רוצים שהדיון יהיה יעיל, יש לקיימו בוועדה. אם ראש הממשלה יעדיף לקיים את הדיון בוועדת החוץ והבטחון אצטרף להצעה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אולי אתה מוכן לתת לנו רמז למה אתה מתכוון, מה צריך לעשות?

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):
אמרתי כמה דברים, אולי לא הקשבתי.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
הקשבתי יפה.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):
אמרתי גם שלדאבונך קשה לדון בנושא בפומבי. מה שיכולתי לומר אמרתי. יותר מזה קשה לי להוסיף. זה לא אומר שהממשלה לא צריכה לקיים דיון, שווה עתה החוץ והבטחון לא צריכה לקיים דיון. צריך להיסיק מסקנות. מבחינה טכנית אני חייב להציע שהדיון יתקיים פה. מבחינה מהותית כולנו יודעים שדיון מסוג זה צריך להתקיים בוועדה.

דודי פ. שינמן:

רשות הדיבור לראש הממשלה, לתשובה.

ראש-הממשלה מ. כהנ:

אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, אילו היתה קיימת עדיין הכותרת המקורית שבה הכתיר את הצעתו לסדר-היום חברי-הכנסת עמית הייתי בלי היסוס מציע שלא לכלול את הנושא הזה בסדר-היום של הכנסת, להסיר אותו לחלוטין מסדר דיונינו. אבל הן נשיאות קבעה כותרת המאפשרת לי להסכים עם חברי-הכנסת עמית ולהציע לכנסת להעביר את ההצעה שהוא העלה לפנינו לדיון בוועדה.

לא ברור לי מה חידש לנו חברי-הכנסת עמית. הוא סיפר על הצירות שבהן נמצא העולם כולו. אני יכול רק להוסיף עליהן. נכון, אנחנו חיים בתקופה סוערת ובאזור גועש. בשנתיים האחרונות שש מדינות נכנסו תחת עול שלטון טוטאליטרי, והיד השתלטנית, בעינינו או במישורינו, עדיין נטויה וחירות האדם עומדת בסכנה בכל חלקי תבל. מהתופעות האלה סובלות מעצמות גדולות, לא רק מדינות קטנות. אנחנו הסבילים, רק אנחנו עושים מהחללים? האם חברי-הכנסת עמית איננו יודע שיש דברים שהשתקפה יפה להם? אני יכול להבטיח, והוא גם יודע, שהממשלה ערה, פועלת וממשיכה לפעול בכל האמצעים העומדים לרשותה. אנחנו, כמובן, מדינה קטנה. מדוע צריך להטיל מרה שחורה, גם מבחינה מה שחבר-הכנסת עמית קורא "הישגה של הממשלה"? לדעתו, זה הישג יחיד. לא נכון. אפילו יש חוזה שלום שחתמנו עם מצרים, מדוע צריך להדיח ביק בן את החיו של משהו העומד על כרעי תרנגולות? איך חוזה שלום יכול לעמוד על כרעי תרנגולות? קבענו

על העולם המפותח אני מתכוון לעולם המערבי וגם לבריית-המועצות, וכולנו יודעים כי בשנות ה-80 גם בברית-המועצות יהיה מחסור בדלק.

כל זה היה יכול להיות בחזקת מידע מעניין ומעורר רחשי השתתפות בצער, ותו לא, אלמלא נגע בנו ישיבת רות. איננה גורלנו ואנו מצויים, הן מבחינה פיסית-גיאוגרפית והן מטעם מהותי-ערכי, בלב לבו של ה"תהליך ההרסני אשר להתרחשותו אנו עדים. עתידנו יושפע מאוד ממה שיקרה באזור.

כאשר החזרנו את שדות הנפט בים-סוף הבטחנו, לכאורה, אספקה עתידית מארצות-הברית, אם נגיע למ"בוי סתום עם מצרים. אך מי לידנו יתקע כי כמות הדלק הנדרשת אכן תסופק לנו אם וכאשר ייסתמו מקורות הדלק האמריקניים באזור? זאת איננה רק שאלה של מחיר — אם כי עניין זה הוא בעייתי בפני עצמו — אלא פשוט שאלה של כמות, של מצאי. אני רואה כאן את שר האוצר. אינני מקנא בו, אם הם לא יהיו בידי האמריקנים הרי לא נקבל אותם בעד כל הון שבעולם. אם לשפוט לפי התנהגותה של בעלת-בריתנו הענקית, אשר יוצאת היום ידי חובה בחימוש ענק של מצרים וסעודיה, אם נשפוט לפי ההתנהגויות שלה, הרי הסיכויים לקיום ההבטחות גם במצב של מפולת באזור הם קלושים ביותר.

אמרנו, חברי הכנסת, כי אנחנו נושפע בצורה מכרעת מן המתרחש באזור. האם אנו מסוגלים גם להשיג פיצוי? הבה ננסה להיות מציאותיים. השפעתנו על האירועים היא מוגבלת מאוד. ובכל זאת אפשר לעשות דברים מספר. אנחנו חלק בלתי נפרד מן העולם המפותח, וזהו רמז מספיק לשינוי פעולה פוטנציאלי. העולם המערבי בכלל, וארצות-הברית בפרט, חווים עכשיו תהליך של התפכחות מן הטראומה הווייטנאמית. תסביך הכובשים האימפריאליסטים נמוג לאט לאט. האם אנו עושים משהו כדי לחזק תהליך זה? בעולם מתחילים להבין את טיעוניה של ישראל, אשר עברה במשך שתי עשרות השנים האחרונות את מה שהם טועמים היום על קצה המזלג. מתחילים להבין ולחוש את סימניו של מאבק בלתי מאוזן עם אנשים מטורפים שכללי המשחק המקובלים לא חלים עליהם. האם אנו מנסים להסביר את עצמנו? האם מישוהו זו אצלנו להוקיע ולהתריע, להעלות בראש חוצות את מה שעכשיו, אולי, מובן מאליו?

ומה דבר הערכת מצב מחודשת כלפי פנים, בדיקת האפשרות של חסכון באגרדיה, צימצום בצריכה והיעדר כוח כלכלית למצבים משתנים? מה שווה נכון לפנינו שנה ושנתיים לגבי כור גרעיני, האם איננו נכון עוד היום? לא אצלנו, אצלנו עולם כתיקנו נוהג. ממשיכים לאכול איש בשר רעהו, תולשים שערות האחד לשני, עוסקים בהפלות וב"שבץ-גא", מתבשמים בפילפולים-טיקה התנחלותית המנסה לשחק ב"נדמה לי", ומתעלמים מן העיקר.

אדוני היושב-ראש, הממשלה, לדאבונך, טומנת את ראשה בחול, וכולנו נשלם את המחיר. השדה בוער מסביב לביתנו ואנחנו שאננים, תופסים שלוה ומחכים להתפתחויות. עד מתי, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עד מתי תפשה השאננו הזאת בקרבנו?

הנה כי כן, נתקבלה שוב החלטה באירגון האומות המאוחדות, שהציונות היא כולה אפיוזדית. זו אחת ההחלטות המבישות. מי שתמך בה המיט על עצמו חרפה. אני רוצה לומר לבית שדבר אופייני הוא — לפי ידיעות שקיבלתי מארצות-הברית של אמריקה — שהחלטה זו לא עוררה שום תשומת-לב, לא בכלי התקשורת ולא בעתונות. דעת-הקהל התחילה, פשוט, לזלזל בהחלטות האו"ם. אנו איננו צריכים לזלזל בהן. יש בהן משהציונות שלילית. לכן הממשלה הגיבה עליהן כפי שצריך היה.

הציונות היא תנועת שיחרור של העם היהודי והאבות המייסדים של הציונות היו המאניסטים ממדרגה ראשונה. כך היתה הציונות, כך נשארה, וכך תישאר לעולמים, לתקן עוול שלא היה כמוהו בתולדות אנוש — להחזיר עם לארצו ולמולדתו, עם שלא היה יכול להתקיים בלי מולדת זו, כפי שנוכחנו לדעת בעיקר בדורנו. אנו היינו הקרבן הראשון של הגזענות. בא הרוב האוטומאטי באו"ם ומכליל את הציונות בגזענות. זה קרה פעם אחת, וזה קרה עכשיו פעם נוספת. האם אפשר להאשים איוה גורם ישראלי בהסחאבות כזאת כשל האירגון הבין-לאומי? התרפה עליהם, לא עלינו. אנו צריכים לדעת מה היא הציונות, ואנו גם אומרים מה היא וגם מגיבים, לא מחרישים, ועושים את המוטל עלינו.

לכן אין שחר לטענה, שאנו שקטנו, כביכול, על השמרים עד עתה. נכון, יש בעיות, בעיות עולמיות הנוגעות לכל העולם החפשי, לאומות גדולות כאומות קטנות, גם לנו. הקשיים שלנו ידועים, בכל השטחים. מה צריך לעשות? להוריד את הראש, להכניס מרה שחורה בקרב העם או להיפך לומר לו: אנו נתגבר על קשיים אלה? אני זוכר תקופות קשות יותר. יש פסוק על כך, אינני רוצה להביאו עכשיו, ואף-על-פי-כן התגברנו. גם דור זה יתגבר.

לכן אני חושב, אדוני היושב-ראש, שאמנם כן, כפי שפתחתי את דברי, זה אזור שבו מתרחשים דברים חמורים מאוד. זו תקופה שיש בה סערות עולמיות. כל העמים סובלים מהן, גדולים כקטנים, גם אנחנו. אבל אנחנו נתגבר.

אני מציע להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת עמית לוועדת החוץ והבטחון.

ד"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת וילנר, להצעה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע להסיר את הצעתו של חבר-הכנסת עמית מסדר-היום של ה-כנסת. וזאת, קודם-כרחי, משום הביטוי שהשתמש בו — ואינני יודע אם חשב עליו עד הסוף — שהוא שמח שארצות-הברית של אמריקה התפכחה מהטראומה ה-ווייטנאמית. הוא קורא לממשלת ישראל לפעול ביתר שאת — היות שהיא בין כך פועלת — לחיזוק מגמה זו; פירוש הדבר, לקרוא לממשלת ארצות-הברית להתערבות צבאית מאסיבית, כפי שהיה בווייטנאם, באזורים השונים של העולם, לרבות המזרח-התיכון והמפרץ הפרסי.

חבר הכנסת הנכבד, האם אתה אינך מבין ש-

שנסתיים מצב המלחמה. אנחנו מקיימים את התנאים של חוזה השלום. יש נימקול ביחסים — כפי שראינו גם אתמול בפרוט-סעידי וכפי שנראה, על-פי הידיעות שהגיעו עכשיו, מן המפגש הישיר בין ראשי שתי המדינות בינאר או בפברואר. נכון, אנחנו מוסיפים לנהל משא-ומתן על בעיות האוטונומיה. אני יכול לומר שהמשא-ומתן הזה יסתיים בהסכם. אמנם יש קושי אובייקטיבי, שהרי הערבים עצמם, תושבי יהודה ושומרון, אינם מושתתפים בו, כי אינם רוצים להשתתף בו ואיש אינו יכול לכפות זאת עליהם, אבל אנחנו רוצים בהסכם נוסף עם מצרים, הסכם שני. התנאי הוא שכולם יהיו דבקים בהסכמים שחתמנו עליהם. לגבי הצעות שמציעים לנו, כפי ששמענו אתמול, שאין להן זכר בהסכמים שחתמנו עליהם, נאמר: הן. לגבי ההצעות הנלהות להסכמים האלה נאמר: לא. לא נוכל לקבלן. יש קשיים, נכון, אנחנו מקווים להתגבר עליהם. אילו חלקי הבית השונים, בפרט אלה הנמצאים באופוזיציה, כפי שהצביעו בעד ההסכמים האלה היו מטים כתף, במקום כל הזמן לקטרג באזני שרים ולנהל תעמולה שאנחנו בהיותנו באופוזיציה, מעולם לא ניהלנו, בוודאי מצדנו היה קל יותר. אלא מאי? אדוני היושב-ראש, שום מרה שחורה. יש קשיים. עם ישראל ידע להתגבר עליהם. גם אנחנו נדע להתגבר על הקשיים שלנו. אני יכול להזכיר את מה שכינה חבר-הכנסת עמית "מהפכה איס-לאמית". אינני יודע אם זו מהפכה, אבל דבר אחד ברור, זו התפרצות של שגאה עיוורת, בייחוד כלפינו וכלפי מעצמות המערב. האם מישוה אשם בזה? קשה לי להבין איך אפשר אפילו לרמוז שהנה קרה מה שקרה ומישוה אשם. היה מה שהיה. באמת הוחזרנו לתקופה אפלה. מנהגים וחוקים שהיו קיימים במשך דורות ונחשבו לקדושים ומקודשים נרמסים ברגל גאוה ומעצמה אדירה עושה כל המאמצים וכל הנסיונות ולפי שעה לא הצליחה להתגבר על הנחשול הזה של השגאה העיוורת. נכון שיש לה טבע להידבק גם באחרים — לכן זה נחשול, לכן זו סכנה, אבל אנחנו ערים לסכנה הזאת יפה מאוד ואנחנו יכולים לומר גם שיש אירגון בין-לאומי שצריך לקיים את השלום והנה יש שם רוב אוטומאטי המקבל את ההחלטות המתמיהות ב-יותר שאפילו חבר-הכנסת עמית לא הזכיר אותן.

חתמנו על חוזה השלום עם מצרים — בא הרוג באירגון האומות המאוחדות ומגנה את השלום הזה. בדרך כלל צריך לגנות מלחמה. מלחמה מביאה אסונות, דם, דמעה, צער, יתמות ושכול. צריך לגנות מלחמה, אבל שתי מדינות חתמו על שלום. היה מפגש ביניהן, מפגש מרגש מאוד, בין שתי קבוצות חיילים, ישראליים ומצריים, פצצעים מן המלחמות. הם חיבקו איש את רעהו ואמרו: לעולם לא עוד מלחמה. יש מפגשים נוספים, מקיימים מפגשים משותפים, סוף סוף זו רק התחלה. אנחנו אפילו לא באמצע הדרך. דרושה מידה של סבלנות. רבותי, חתמנו על החוזה השנה, בסך-הכול בחודש מארס שנה זו. אפילו שנה לא חלפה.

אני חוזר ואומר: אירגון האומות המאוחדות, שצריך לקיים את השלום, מגנה את השלום בפרהסיא, אבל כאשר מפירים נהוג שהיה קיים בתקופת שלום ובתקופת מלחמה בין כל העמים — אין שום גינוי. להיפך, יש איוו פנייה עדינה, שעוברים עליה בליג-לוג, שם בארץ ההיא שהחזירה אותנו לימי-הביניים, אולי לתקופות עוד יותר אפלות בחיי אנוש.

קיימת, היא איננה רצינית, היא לעולם לא תהיה, וכל המשחק הזה "כאילו" הוא לא רציני.

קיצורו של דבר, דגם לתכנית האוטונומיה יכול לשמש הפוגרום שהיה אתמול בחלחול, פוגרום של ממש, נגד אנשים ונגד רכוש. דגם נוסף: פיזור בגאז מד-מיע של ההלוויה הסמלית של אחד מאלה שנרצחו בקפ-ריסין. זהו דבר בלתי אנושי. זה הדגם של ה"אוטו-נומיה" שלא תקום, וכל דיבור עליה הוא דיבור ריק.

הד"ר פ. שינמן:

אני שואל את חברי-הכנסת עמית האם הוא מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה): כן.

הד"ר פ. שינמן:

לפנינו שתי הצעות: האחת — להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון; השנייה — להסירו מסדר-היום.

שדלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח): אני מציעה לקיים דיון במליאה.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה): אני הצעתי זאת.

הד"ר פ. שינמן:

אינך יכולה להציע זאת. אני מעמיד את שתי ההצעות להצבעה זו מול זו.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת

— רוב

החוץ והבטחון שלא לכלול את הנושא בסדר-

— מיעוט

— מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ

והבטחון נתקבלה.

הד"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת אבנרי, לתודעה על הימנעות סיעתו מהצבעה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נמנענו מהצבעה מהטעמים הבאים: לא יכולנו להצביע בעד הצעתו של חברי-הכנסת עמית מפני שאיננו יודעים מה היא.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):

אינכם רוצים לדעת.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

לצערנו חברי-הכנסת עמית, בהעלותו את ההצעה, לא השמיע אף מלה אחת חדשה על הנושא הזה. לא יכולנו להצביע בעד הסרת הנושא מסדר-היום, כי עצם ההצעה הזאת היא, לדעתי, מגוחכת. שכנסת ישראל תציע להסיר מסדר-היום דיון בנושא הקובע את גורלנו, זה דבר הגובל באי-רצינות.

לדעתי, אדוני היושב-ראש, הכנסת צריכה לדון במ-

שקט כזה אתה קורא, למעשה, לסיכון העולם במלחמה גרעינית? אם להסתכל על הדברים מנקודת ראות ישראלית, הרי הסתבכות בין-לאומית כזאת עלולה להביא להכחדת מדינות ועמים שלמים, לרבות ישראל. ולכן לאט לך מקריאה למלחמות וייטנאם נוספות, ובמיוחד באזורנו. זו קלות-דעת, זה חוסר אחריות לגבי גורלו של עמנו, לקרוא להתפתחות כזאת בחלל הכנסת.

אני מבין כי מה שמשותף לך ולראש הממשלה ולממשלה כולה זה האיבה המוחלטת, הבלתי מוגבלת, לכל תנועות השיחורור הלאומי ולסוציאליסם בעולם. אני מציע לך, לממשלה ולכל אחד, אם הוא יוצא מנקודת-ראות ישראלית, שלא להעמיד את השאלה כפי שהציגה כאן ראש הממשלה, בפעם המי יודע כמה: "עוד שש מדינות הוכנסו בשנתיים האחרונות תחת השלטון ה-טוטאליטארי", הרמו ברור. אני יכול "לשמח" את ראש הממשלה: אין אלו שש מדינות, אתה טעית בחישוב, אלו הן לפחות תשע מדינות.

יגאל אלון (המערך):

לשמחה זו מה עושה?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כל מאבק באיזה שהוא חלק של התבל, באזור שלנו או באזורים אחרים, שמסתיים בשיחורורו של העם משלטון זר והעברת אוצרות הטבע באותה מדינה לידי ממשלתו של העם, מגדירים, כפי שהגדיר ראש הממשלה, את המדינה שבה היה המאבק כהשתלטות טוטאליטארית, ויקרה הדבר ביבשת שיקרה.

אני מציע לחדול מהקו המדיני היסודי הזה. אתם משחקים משחק חסר אחריות בגורלה של ישראל. ה-אינטרס האמיתי שלנו הוא ביטראליות במדיניות החוץ, —

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):

מדוע לא נהיה המדינה העשירית?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— פירו האזור ממשק אטומי וכיבוד הזכויות של העם הפלשתינאי. אתם עושים טעות בכל הגישה שלכם למאורעות באזור. נכון, יש סערות, סערות חיר-ביות וסערות שליליות. אתם מציעים לארצות-הברית לנצל באופן קבוע, או לשעת חירום — כפי שהגדיר מי שהגדיר — בספי אוויר וים באזור, לרבות בישראל. אנו מזהירים מפני זה: אל תכניסו את עמנו למער-בולת לא לו.

מדברים על אספקת נשק מתוחכם בכמויות מאסיביות למצרים ולסעודיה. נכון, אתם עכשיו אינכם הבן-היחיד בוויינגטון. אתם צריכים להציע להפסיק את מרוץ הזיון ולהפסיק תכניות חימוש באופן כולל, של ישראל וארצות ערב כאחד.

בדבר אחד הסכמתי עם חברי-הכנסת עמית שהס-כמי קמפ-דייוויד עומדים עכשיו על כרעי תרנגולת. בזה אני מסכים אתך, חברי-הכנסת עמית. בעצם, הם כבר אינם עומדים בכלל. עכשיו כל המשא-ומתן על האו-טונומיה הוא משחק. לכן אני מציע שלא לטמון את הראש בחול אלא לחשוב מה לעשות לאחר שאין עוד מה לדבר על תכנית אוטונומיה, כי תכנית זו איננה

מגמות. ברור לגמרי שכאשר ניצח המשטר החדש ב־ איראן ניסה אש"פ, שראה בו בעל־ברית אפשרי, לה־ שיג משם את היתרונות הגדולים ביותר. לדעתי זו טעות גם מצדם. לדעתי העם הפלשתינאי לא יכול לה־ וויח מכריתת ברית עם אלמנטים דתיים מטורפים אלה, קודם־כול מפני שבעם הפלשתינאי עצמו יש לפחות שתי דתות, מוסלמית ונוצרית.

ראש־הממשלה מ. בנין :

עראפאת הודיע במפורש, ואני מצטט אותו, שהוא בעל־בריתו של חומייני. האם אתה יכול לשנות את ההודעה שלו ?

אורי אבנרי (מחנה שלי):

לא, ודאי שלא.

ראש־הממשלה מ. בנין :

יש אימרה — — —

הוא בעל־בריתו.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אדוני ראש הממשלה, לצערי את האימרה הזאת אפשר גם לא אחת ליישם על ממשלת ישראל. עובדה היא, כמו שאמר מורך זאב ז'בוטינסקי: למען פתרון הציונות — או כפי שהוא אמר זאת — אני מוכן לכרות ברית גם עם השטן. לא אחת מדינות ועמים מוכנים להיכנס לבריתות עם אנשים מאוד לא רצויים להם. ואני חוזר ואומר: לדעתי זו טעות מבחינת העם הפלשתינאי להתקשר באיזו שהיא צורה עם המשטר הזה.

(חבר־הכנסת מ. קצב קורא קריאת־ביניים)

הדו"ר פ. שינמן :

אני מבקש שלא להיכנס לוויכוח. זו הנמקת הימנ־ עות.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אני חושב שכל מי שקושר את גורלו לטירוף קנאי דתי עושה טעות, גם במדינת ישראל. ודי לחכימא ב־ רמיזא.

אליקים (גופטב) בדיאן (הליכוד):

איך אתה משווה את חומייני עם הקנאים הדתיים של מדינת ישראל ?

אורי אבנרי (מחנה שלי):

תלוי מי הם — — —

אליקים (גופטב) בדיאן (הליכוד):

איך אתה משווה ? האם אנחנו כבר פלשנו לאיזו שגרירות ?

אורי אבנרי (מחנה שלי):

— — — תלוי מי הם. אבל לא זו הנקודה העומדת כרגע לוויכוח.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

הם רק זורקים אבנים על החברים שלנו.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

ההבדל הוא בכמות, לא כל כך באיכות. אבל זו שאלה אחרת.

ליאה במצב הנוצר במזרח־התיכון. ואומר רק במשפט אחד למה חברי ואני מתכוונים. לפני כשנה וחצי, זה היה עוד לפני יומת סאדאת, הייתי בפאריס ודיברתי עם אישיות מצרית שזה עתה חזרה מראיון עם ה־ איטולה רוחולה חומייני, שאז עוד היה בעיני רבים וגם בעיני דמות בלתי ידועה. והאיש אמר: תגיד לח־ בריך בישראל שימהרו לעשות שלום עם מי שישנם היום, כי מחיר יציף את המרחב גל חדש שעמו אין לכם כל אפשרות להידבר בכלל; שאפילו האנשים הק־ צוניים באש"פ הם אנשים פוליטיים וחושבים במושגים פוליטיים, והאנשים הבאים הם אנשים מטורפ־דת, בלתי ראציונאליים, בלתי הגיוניים, ואתם שום הידברות אינה אפשרית.

אמנון לין (הליכוד):

חבר־הכנסת אבנרי, הגה עשינו שלום עם מצרים, ואחר כך הגל הזה, כפי שאתה אומר, אותם הקיצוניים, עלה. מה ערך השלום ?

אורי אבנרי (מחנה שלי):

הגה עשינו שלום עם המשטר הקיים במצרים. וגם מצרים עומדת בפני הסכנה הזאת של התגברות הק־ נאות הדתית המטורפת. אבל עצם השגת השלום עם מצרים יוצרת מחסום נוסף בפני הגל המטורף הזה. לדעתי למצרים, למשטר המצרי, בשלום יתר קל לעמוד בפני הנחשול של הטרורף הדתי הזה.

אם הכלל הזה נכון — אני אומר "אם" — הוא נכון גם לגבי שאר המדינות והעמים במרחב הערבי. ולכן אם נעשה שלום עכשיו, או נגיד זאת בצורה מתונה יותר, אם נגביר את מאמצינו ונעשה כל מה שאנחנו יכולים לעשות ונשיג שלום עם האנשים שישנם עכ־ שיו, נקים מחסום בפני הסכנה של התגברות הנחשול הדתי המטורף, שהוא הרי ניוון מן ההרגשה שהמשטר החילוני בארצות ערב אינו מסוגל לפתור את הבעיות.

מנחם סבידור (הליכוד):

מי עמד לצדו של האיטולה באותו טירוף שאתה מדבר עליו ? לא המטורף של האזור ? זה שאתה רוצה לעשות אתו שלום, האם הוא לא המטורף של הא־זור ?

אורי אבנרי (מחנה שלי):

לא.

(חבר־הכנסת מ. סבידור קורא קריאת־ביניים)

נשאלה שאלה ואתן לך תשובה. אחת הסכנות הגדו־ לות שתמיד היתה קיימת במדינת ישראל היא לראות את כל המרחב הערבי והמוסלמי באור אחד ולומר: כולם, הערבים, או המוסלמים. דרושה מומחיות מסו־ יימת כדי להבין את ההבדלים, לפעמים הדקים, אבל החשובים מאוד, הקיימים בין גוון אחד במרחב לבין גוון אחר. האיטולה רוחולה חומייני מייצג מגמה מאוד מסויימת, והיא של דחית לאומנית מטורפת. אש"פ מייצג דבר לגמרי אחר. קודם־כול אש"פ זה לא דבר אחד, זה אירגון־ג — — —

(חבר־הכנסת מ. קצב קורא קריאת־ביניים)

אשיב גם לך.

— — — זה אירגון־ג שיש בו מגוון רחב מאוד של

מיקרו שמטפלים בהן, גם אותן כדאי היה לדחות ול-
צאת במדיניות חדשה שאיננה בתחום הדיון של ועדת
החוץ והבטחון, עם כל הכבוד הראוי, כי שם יעלו
בעיות צבאיות, בטחוניות, שיש לדון בהן לטווח הקצר,
ואני לא אומרת מה יש להתחיל בהן — —

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמות):
ובעיות חיצוניות.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
גם בעיות חיצוניות.

— אכל חשוב שהכנסת תדון ותקבל בפומבי
אינפורמציה על מה שקורה באזור, על-מנת שהדברים
יתפרסמו, על-מנת שנחדל את ההבדלים של "אנחנו"
ו"הם" ונגיע גם למסקנות על מיגוון הדעות העשוי
למצוא קונסנסוס רחב.

אינני מסכימה אתך, חברי-הכנסת אבנרי, כאשר אתה
מדבר פה על טעות שיעשו או לא יעשו הפלשתינ-
אים, כי אתה לא מוסמך לדבר בשמם. הם עשו כל
כך הרבה טעויות, ואינני יודעת אם הם עשויים או
לא עשויים לטעות. היתה תקופה שהאמנתי לדברייך
ולדברי חברייך על מיתון הקורה במחנה הזה, אבל אי-
נני רואה את המיתון. אנחנו נמצאים בעולם שאיננו
ידיד לנו ואנחנו מבודדים, שעה שאותו עולם יכול
להיות ידידנו ואנחנו יכולים להיות ידידיו.

אנחנו חייבים לעשות כאן, מעל הבמה הזאת, ניתוח
של הדברים וריאוריינטציה. כי מה הוא פארלאמנט?
פארלאמנט זה דיבור. כאן הדיבור הוא העשייה. אתם
מעבירים לוועדה סגורה ומשם יש הדלפות, או שא-
נחנו שומעים אחר כך על מעשים שנעשו ואשר הצידוק
האידיאולוגי שלהם נשמר בסוד. אם תהיה היום פעולה
נוספת בלבנון אני חושבת שזו איזולת. יכול להיות
שזה מעשה חכם, אבל הטיועון האידיאולוגי, המסביר
שלו, של התפיסה הכוללת, לא יישמע אם הוא לא
יישמע מעל הבמה הזאת. בתנאים החדשים ובמערכת
החדשה שנוצרה יש להביא לכאן אותו מיקרו של תנ-
אים, ואחר כך, כאשר קובעים דרכים לביצוע, אלה הם
דברים לחדרים סגורים, אבל לא קביעת מדיניות, כי
לנוכח השינויים באזור כולו אנו סבורים שחייב להיות
דיון כאן.

ואדוני ראש הממשלה, אף שהנושא הועבר לוועדה
הרי הוא נושא מדיני במובן הרחב — אני לא מדברת
על הצד הבטחוני, שהוא ספציפי, אלא על הצד המ-
דיני במובן הרחב, הגלובלי — ולכן חשוב מאוד להק-
דיש לנושא זה מעל במת הכנסת דיון, כאשר הממשלה
היא שתיוזם זאת. צריכה להיות יוזמה של הממשלה —
בלי מסקנות אלא פתיחה לדיון — ואופציות מספר
לדיון, ואז נדע כולנו שנושא זה יקבל את התהודה
הנכונה על מקומו באזור משתנה זה, על מה שכבר
קורה בו ועל מה שעשוי להתרחש בו.

אני אומר: בין המשטר האיראני ובין העם הפלש-
תינאי הברית היתה קצרת-מועד מאוד, והריב התחיל כמעט
למחרת היום.

אני רואה בדאגה רבה מאוד את הופעתם של אי-
ראנים על גבולות ישראל בדרום לבנון. אני עוקב אחרי
ההתבטאויות מעבר לגבול, ונדמה לי שגם אנשי אש"פ,
ברובם המכריע, אינם מתלהבים מהמעשה הזה ולא
יתלהבו לקבל את פניהם.

אני מסיים ואומר: הבה נגביר את המאמצים להשיג
שלום בכל המגזרים, להרחיב את הסכם השלום עם
מצרים למגזרים האחרים ולפי אותו דגם, ונתכונן לק-
ראת האפשרות שהמרחב הזה כולו יעמוד בפני סכנה
שחורה שדוגמתה לא ראינו מאז קום הציונות.

היו"ר פ. שינמן:

אנו עוברים להצעת שנייה לסדר-היום.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
ביקשתי רשות להנמקה.

היו"ר פ. שינמן:
לא נמנעת.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
נמנעתי וביקשתי רשות להנמקה.

היו"ר פ. שינמן:
בבקשה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשמו של חבר-
הכנסת שלמה הלל ובשמי אני רוצה להסביר מדוע
נמנענו. היות שהוא לא יכול לנמק בשם סיעתו אני
עושה מלאכה זו.

רבוחי, אי-אפשר להעביר לוועדת החוץ והבטחון
דיון שלכאורה חייב להיות מעשה של הסברה-רבתי של
האוריינטציה שלנו לגבי הדברים הקורים מסביבנו.
אנחנו נמצאים באזור שהשתנה ומשתנה מקצה לקצה
בחסר הכוחות שלו, והשינויים שאנו עדים להם באי-
ראן — יש כבר סימנים ראשונים גם בעיראק וגם
בסוריה — מבחינת יחסי הכוחות, אחריתם מי ישר-
רבה. מכל המערבולת הקנאית ומתוך הלחצים הפני-
מיים והמאבקים שיש שם יכולה מדינת ישראל, עם
שינוי המדיניות אצלנו מבחינת הערכת המצב או שינוי
הדגשים, לפרוץ פרץ חדש למי שהיו פעם ידידיה ב-
עולם המערבי — ואשר עייפים מאתנו — מבחינת
היציבות שלנו, מבחינת הדמוקרטיה שעדיין ישנה כאן
ומבחינת האפשרות להיות מקור למחשבה אחרת. זה,
כמובן, מחייב שינוי דגשים בתחום המדיניות הפנימית
של מדינת ישראל ושינוי בסדרי העדיפות. התנחלויות של
— אולי מוטב היה לדחות אותן, או כמה פעולות של

2. יהודי העולם וישראל

ארי אבנרי (מחנה שלי):
מי ישיב עליה?

אסתר הרליץ (המערך):
אדוני היושב-ראש, כבוד ראש הממשלה, כנסת נכ-

היו"ר פ. שינמן:

אנו עוברים להצעת לסדר-היום של חברת-הכנסת
אסתר הרליץ: יהודי העולם וישראל. רשות הדיבור
לחברת-הכנסת הרליץ.

להבות, של תמיכה-רבותי, של עלייה ושל עלייה-לרגל. ואין הדבר כך. אף המפגן של עלייה-לרגל בחג הסוכות הראשון לאחר חתימת הסכם השלום, אף הוא היה לעסק ביש — הוא תוכנן על-ידי הממשלה והתבטל.

רבותי חברי הכנסת, כל זה למה ומדוע? כיצד במקום התלהבות — תיסכול; במקום עלייה — ירידה, נשירה, התבוללות וטמיעה; במקום השקעות — צמצום ההכנסות מתרומות; במקום קיוב לבבות — גיכור?

הרשו לי, ידידי בליכוד, לצטט ממסמך ששינתם היטב, ובו כתוב: "אין הגשמה ציונית אלא בעלייה לישראל. שינוי המשטר והאקלים החברתי בישראל יחולל במדינה תמורה יסודית להגברת חוסנה וכוח משיכתה למיליוני יהודים". בהמשך כתוב: "לפיכך, יש להקים רשות עליונה אחת לטיפול בעידוד העלייה ובקליטה הכלכלית והחברתית של העולה."

עד כאן ממצע הליכוד לכנסת החשיעית. אתם זוכים, חברי הליכוד? השכחתם? המהפך הכלכלי ש-חוללה הממשלה — ויושב פה מי שחולל אותה — האינפלציה הדוהרת, חוסר היציבות במשק, סכנת האבטלה ועוד, כל אלה הם נוגדנים מובהקים של העלייה.

אברהם שריר (הליכוד):

כל זה שייך לבעיית יהודי התפוצות?

אפתר הרליץ (המערך):

חברי הליכוד, "הרשות לעלייה" היכן היא? במקום ליצור אקלים שיעודד עלייה משמיע השר לקליטת העלייה בממשלת ישראל דברים בוטים נטולי תקדים על יושב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית, וזאת באזני העולם היהודי כולו, כאשר גם יושב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית הוא חבר בליכוד.

יתירה מזו: כיצד מעודדים עלייה וקולטים עולים כאשר אין דיור לעולים האלה? מרכזי הקליטה ומסגרות המעבר האחרות עולים על גדותיהם. מצויים בהם היום 14,000 איש המתכים לדיור קבע. המספר הזה מהווה מחצית מספר העולים הכללי לשנה זו.

רבותי חברי הכנסת, העלייה היום איננה פונקציה של הרצון לעלות לישראל כי אם מלאי הדירות לעולים גם בעיר וגם בעיירות הפיתוח, גם בהתיישבות הוותיקה וגם בגרעיני התיישבות חדשים.

חברי הכנסת, אני שואלת את עצמי אם קיים דבר שיה בין השר לקליטת העלייה לבין שר הבינוי והשיכון. שמא יש קצר בין השניים? בעבר יכול היה השר לקליטת העלייה להאשים את שר הבינוי והשיכון. אם יש הגיון בהמשך קיומו של המשרד לקליטת העלייה הרי הוא בזה שהשר לקליטת העלייה ידבר עם שר הבינוי והשיכון, אם גם את זאת אין השר לקליטת העלייה עושה, יואיל לפנות את מקומו ולתת ל"רשות לעלייה ולקליטה" לקום. מחלל זה, חברי הכנסת, בנפשונו הוא.

אין הדעת סובלת את ממדי העלייה הנוכחיים. היום תה של השנה הזאת שנת עלייה טובה, כביכול, היא תוצאה של גידול העלייה מברית-המעצות, שיש לברך

בדה וחבר-הכנסת אבנרי, כל הלילה נדדה שינה מי עיני מרוב דאגה מי משרי הממשלה ישיב על דברי היום. אני שמחה לראות פה את ראש הממשלה, שכן כאשר קיבל עליו את השלטון עורר ציפיות ציוניות גדולות מאוד בעם היהודי. עדיין אינני יודעת מי בממשלת ישראל אחראי לדאגה ליחסינו עם העם היהודי ומי שם נושא זה בראש דאגותיו. אם אני רואה פה את סגן ראש הממשלה מר ארליך אני רוצה לקוות שהוא אמנם יעסוק בנושא היהודי. אני מברכת אותו על כך. מצב האומה איננו טוב.

חברי הכנסת, העובדה כי בסדר-היום המונח לפנים נמחקה המלה "משבר", שהיותה את מלת המפתח בהצעתו לסדר-היום, אינה מבטלת את המשבר עצמו. אכן יש משבר עמוק ביחסים בינינו לבין יהודי העולם. יש מחלל, מחלל גדול מאוד.

חברי הכנסת, אינני ששה לומר דברים אלה דווקא בחג האורים, חג החירות, כאשר הלפידים יצאו ממור דיעין לקהילות ישראל בעולם. אני חייבת לשאול את עצמי ואתכם: מה המסר, ידידי חברי הכנסת, שנושא אים הלפידים עמה? אני מקווה כי אין לפידים אלה נושאים עמהם את מסר מדאליית-שאגאל, זו שהונפקה והותכה. עסק ביש ומביך מכל בחינה, מביך את מעצב המדאליה —

זאב כין (המערך):

עסק מושחת.

אפתר הרליץ (המערך):

— גדול האמנים היהודים החיים מר שאגאל; העסק מביך את ראש הממשלה ואת מנהל לשכתו, ששמן קשור למיכצע "קורת-גג"; מביש את המדינה ואת ממשלתה המבקשת לגייס כספים בעולם היהודי על-מנת — כך נאמר — לבנות שיכונים לבנייה על-ידי מיכצע ספקולאטיבי של מכירת מטבעות זהב. בושים אנו כולנו על עסק ביש זה שנכשל ובאין קונים מתיכים את המטבעות.

סיפור מעשה זה סימן הוא למצב שאנו באים לתאר, מצב של משבר אמון ביחסים בינינו לבין יהודי העולם.

חברי הכנסת, הנושא שאנו דגים בו היום הוא גורל לישראל וקיומי לעם היהודי. שלושה מיליון יהודים בישראל אינם מטרה בפני עצמה. המטרה היא קיום העם היהודי. אני מקווה כי מקובל על כולכם שבמידה שיש-ראל שואפת למרכזיות בחיי העם היהודי, הדאגה לקיום הרוחני והפסי של העם היהודי חייבת להיות בראש דאגותיה. חוששתי כי לגבי שני היעדים האלה חל כירסום מסוכן. שכן התחיל תהליך מדיג ביותר, תהליך של פיתוח לגבי המרכזיות של ישראל ושל ספק אם קיומה של ישראל מבטיח את קיומו של העם היהודי בעולם. תחת להיות אות ומופת וטריז בפני התבוללות וטמיעה, הפכה ישראל לבעיה של העם היהודי. פעם התגייסו יהודי העולם לתורם כדי לחזק אותו מבצר חזק ששמו ישראל; היום ההתייחסות של היהודים לישראל היא כהתייחסות אל הקרוב העני והנכה.

רבותי, המתואר כאן קורה דווקא בראשית עידן השלום, תקופה שיכולה היתה לשמש לישראל ולהודי העולם מנוף אדיר של התגבשות, של להט, של הת-

נכונותם לתרום ולסייע זה הגביר מאוד את המודעות ואת הדחף לסייע ולתרום. לכן הייתי מבקש התייחסות לנושא זה בפרופורציה מתאימה, ואם יש מקום למחמאה. הרי זה דווקא בנושא של ה-Project Renewal.

אסתר הרליץ (המערך):

חברי הכנסת רוני מילוא, בהמשך הדברים אתייחס לכך. אתה יודע כמוני שאין הקהילות מעבירות את הכסף ל-Project Renewal.

הרשו לי לומר שהחטא השני הוא בזה שבמשך שנתיים התכנית אינה מתבצעת. מרוב ביורוקרטיה אין משקמים שכונות, מרוב ריב סמכויות נגרמה בירוקרטיה אכזבה לתושבי השכונות וליהודי העולם גם יחד — מעשה שקאפקה עצמו לא היה יכול להמציאו. חוששתי כי גם ההודעה שפירסם נסים גאון, שאני מאוד מכבדת ומוקירה אותו, בעתוני הבוקר, לאמור כי תכנית שיקום השכונות מתבצעת, אינה פותרת את הבעיה.

חברי הכנסת, אמרנו כי ישראל היא מקור ההשראה הרוחני-תרבותי ליהודי העולם כולו, בבחינת "כי מציון תצא תורה". גם פה האכזבה גדולה. חברי הכנסת, אני מציעה שלא לזלזל בדברים שהשמיעו לאחרונה בארץ שני יהודים דגולים, שאין שמץ של ספק בנאמנותם, בסולידאריות שלהם לעם ישראל. כוונתי לכנר אייזק שטרן, איש ניו-יורק, ולמארקוס זיו, איש לונדון, מה לעשות, חברי הכנסת, ויהודי העולם מתרחקים מאתנו כשהם מפתחים את מוסדותיהם, את מחקריהם, את פירי סומיהם גם ללא זיקה לישראל? מה לעשות ובדטרואיט הולכת ומוקמת "יד לשואה", מתחרה ל"יד ושם" בירושלים? הנוכל, חברי הכנסת, להתעלם מסכנת בבל ומירושלים? ומי עומד בתווך? זאת ועוד: המשיכה לארץ מראשית ימי הישוב החדש היתה אל חברת המופת, אל היצירה החברתית, החלוצית. יהודים, כגויים רבים, התפארו והתבשמו בכיבוש השממה, בהתיישבות, בקיבוץ ובמושבות. בהסתדרות וב"חברת העובדים". כאשר במכוון ניתנה פחות תשומת-לב לאלה, כאשר, דרך משל, סמינארים לנוער יהודי מחוץ-לארץ נערכים בעפ-רה, אין קירוב לבבות ויש ניכור.

רבתי חברי הכנסת, מה בדבר התמיכה המדינית וההסברתית? הנפלה תרדמת חורף על יהודי העולם? הנה כי כן לפני ימים ספורים הכריז שוב האו"ם על הציונות כגזענות, ואין פוצה פה ומצפצף. אין אסיפות סולידאריות ואין מפגני הזדהות. הנשק האמריקני זורם לאזור, ואין תגובה יהודית. אין כל ניסיון לגייס את ההון היהודי במאבק נגד הון הנפט.

(חברי הכנסת א. שריר קורא קריאת-ביניים)

חברי הכנסת, לא תמיד עוסקים אנו בנושא ה-יהודי.

אברהם שריר (הליכוד):

את צודקת. הפעם אינך עוסקת בנושא היהודי.

הי"ר פ. שינמן:

הפנייה היתה ליושבי-ראש. אינך צריכה להשיב. נא לסיים.

אברהם שריר (הליכוד):

אני מסכים אתך. אין זה הנושא. בזה את צודקת.

עליה, וכן של גידול העלייה מארצות אסיאניות מסור-יימות. גם לעולים אלה אנו אומרים: ברוכים הבאים. רבותי, אין עלייה משמעותית אפילו מארצות שה-יהודים יושבים בהן על הר-גוש, כמו דרום-אמריקה ודרום-אפריקה, אין עלייה מארצות הרווחה. אין עלייה משמעותית של צעירים ובודדים, כי אין כלים לקלי-טתם. וראו עוד מעשה חלם: בעולם כולו יהודים קשי-שים ופנסיונרים הולכים בעקבות השמש, רק לארץ הש-מש, ישראל, אינם מגיעים.

עובדה היא כי על כל יהודי מארגטינה המגיע לארץ, שגיים הולכים למקום אחר בעולם. עובדה זו צריכה להדליק אצלנו נורה אדומה. איפה המתנדבים? איפה אנשי שנת שירות? — נער יספרם. איפה הת-יירות היהודיות? רק 10% מכל יהודי העולם ביקרו אי פעם בארץ.

רבתי חברי הכנסת — אני מצטערת על שמר בגין איבנו נוכח עתה באולם —, מתי שמענו בפעם האחרונה את ראש הממשלה או שר ממשלתו קורא ליהודי העולם לעלות ארצה? השמענו תכנית של עי-דוד העלייה למען חיווך השלום וביצורו? האם הש-מיעה הממשלה אתגר של בניין הגליל והנגב? האם דובר בהם? האם דובר ביישובם ובעתידם? האם דובר בפיתוחם? השמעתם לאחרונה קריאה להון היהודי ל-סייע לתהליך השלום, או לניצול הידע המדעי והטכ-נולוגי של היהודים הצעירים?

זאת ועוד: מתמיד היה מקובל עלינו, רבותי חברי הכנסת, כי בבעור לישראל יש מעשה חינוכי ומלכדי. היום יש כירסום גם במגבית וגם ב"בונדס". מבחינה כספית יש ירידה באחוז הכספים של המגבית היהודית בארצות-הברית המועברים ארצה. בעוד שבעבר הגיעו 60% מן ההכנסות לארץ ו-40% נשארו בקהילות היהודיות, הפכה את הקצרה על פיה בתירוף של קליטת יהודי ברית-המועצות ושל צרכים מקומיים.

אבל מעל לכול חלו כירסום ונסיגה רעיוניים ותכ-ניים בנושא של גיוס הכספים. רבותי חברי הכנסת, המעשה השלומיאלי ביותר הוא סיפור המגבית לשיקום השכונות, התכנית הידועה כ-Project Renewal, הרעיון המשותף של מר גאון ושל ראש הממשלה, איזו תחייה? איזו התחדשות? כידוע סגן ראש הממשלה השני, או הראשון, הפרופסור יגאל ידין, מופקד על הביצוע. יש אומרים שהנוק של מעשה זה גדול מתועלתו. צאו וראו. תכנית זאת מציגה את ישראל — זו שהתגאו והתפארו בה — כ"סלאם" אחד גדול, עם ביוב עובר על גדותיו, עם יהודים הגרים בדירות צפופות ומרו-פשות. החטא הראשון: דרך הצגת הנושא.

רוני מילוא (הליכוד):

חברת הכנסת אסתר הרליץ, אפשר אולי לשאול שאלת-ביניים, להשמיע קריאת-ביניים, ברשותך? אני ח-יב להודות שחלק מהביקורת שאת העלית יש בה יסוד זה או זה, אבל מתוך הכרת המצב ופגישות עם אנשים העוס-קים בכך אני יודע שה-Project Renewal הוא לדעתם אחד המיבצעים הברוכים שהופעלו מבחינת גיוס כספים אצל יהודי העולם. בפרויקט זה הם רואים בעין מה שהם קוראים welfare, הם רואים בפועל שיש שכונות — מוסררה, התקווה —, שכונות עוני ואנשים במצב קשה, שהם גותנים להם כסף כדי לשקם אותם. מבחינת

הדו"ר פ. שינמן:
21 דקות.

סגן ראש הממשלה ש. ארליך:
הירידה לא התחילה מאז ירידת המערך מהשלטון. אינני יודע את מי את מאשימה בכל המחדלים שמנית פה, אם הם קיימים הרי הם קיימים מאז ומתמיד, ואם הם פרי הדמיון שלך הם אינם קיימים מאז קמה הממשלה הזאת.

(חברת-הכנסת א. הרליץ קוראת קריאת-ביניים)
תרשי לי. הקשבתי היטב לכל מלה שאמרת.

הכנסת כאן דברים רבים שלא אתייחס אליהם. את ייחס לנושא וקודם-כול אעמיד את העובדות על דיוקן. לא ידוע לנו על משבר בין יהודי העולם לבין מדינת ישראל. אני יכול להעיד על תופעה חדשה בחיינו, זה שנתיים, שנתיים וחצי, שהאופוזיציה בכנסת היא המבקר את ממשלת ישראל בפני יהודי העולם. זה דבר ללא תקדים. מעולם לא נהגה האופוזיציה הקודמת לעשות זאת. ראשי מפלגת העבודה, שהם ראשי האופוזיציה כיום, בהופיעם בחוץ-לארץ לפני ציבור יהודי, הנושא המרכזי שלהם הוא: ביקורת על ממשלת ישראל. זהו המחדל החמור ביותר ואולי זהו המשבר —

אסתר הרליץ (המערך):

אולי תשאל את חברת-הכנסת אבן היושב פה?

סגן ראש הממשלה ש. ארליך:

אני אדבר אל חברי-הכנסת משל, פרס ואלון ולא אל חברי-הכנסת אבן.

ראש הממשלה היה שנים רבות ראש האופוזיציה, נדד על-פני תבל, ביקר קהילות יהודיות גדולות וקטנות. תמיד דיבר בכבוד על ממשלת ישראל. אתם הנהגתם מנהג נפסד, אנטי ממלכתי, אנטי לאומי —

משה עמאר (המערך):

היהודים שם טוענים נגד.

סגן ראש הממשלה ש. ארליך:

אתה אל תדבר בשם היהודים שם. גם אני בא בין היהודים שם.

אסתר הרליץ (המערך):

אתה חושב שכאשר דנים באלון-מורה הם תומכים במדיניות הממשלה?

סגן ראש הממשלה ש. ארליך:

האם זה דו-שיח? נאמת; תרשי לי לומר — אני לא אנאם 25 דקות.

ההתבוללות בעולם היא תוצאה של משבר בממשלת ישראל? האם הנשירה מרוסיה הסובייטית התחילה בממשלה הזאת, הממשלה הזאת אשמה בה והממשלה שקדמה לה נשאה בה? איך אפשר להכריז דברים כאלה בהצעה לסדר-היום בדיון על העם היהודי?

התיירות — 10% מיהודי העולם ביקרו בארץ. במשך שנתיים וחצי האם צריכים היו להגיע 90%? האם רק 10% ביקרו במשך 29 שנים? על מה את מדברת, חברת-הכנסת הרליץ? באמת, קצת פרופורציה. לומר

אסתר הרליץ (המערך):

חברי הכנסת, אין זאת אלא שהיהודים שרויים במבוכה, אין כתובת. יש פה קצר שלא ידענו כמותו בעבר. צר לי לומר כי יותר מכול איכות ראש הממשלה אישית את מנהיגי יהדות העולם. אנו זוכרים כיצד יצא לנמל התעופה לפגוש את מיועדנו הרב שינדלר.

הדו"ר פ. שינמן:

חברת-הכנסת הרליץ, נא לסיים.

אסתר הרליץ (המערך):

אני חייבת לומר כי השתיקה של יהודי העולם אומרת דרשני. חוששתי כי חלקים גדולים במדינות הממלכה אינם מקובלים על יהודי העולם, ואין ממלכה זאת ומעשיה מובנים להם. המזרח-התיכון כמרכז קחה, ואנו דנים בחוק ההפלות. יהודי העולם מרגישים כי אין משתפים אותם די הצורך, לא מבחינת שיקום השכונות ולא מבחינת עיצוב המדיניות הכללית.

הדו"ר פ. שינמן:

חברת-הכנסת הרליץ, את רוצה שאפסיק אותך? את חייבת לסיים.

אסתר הרליץ (המערך):

רבותי חברי הכנסת, מדיניות הממשלה בשטחים אינה מקובלת על יהודי העולם.

הדו"ר פ. שינמן:

חברת-הכנסת הרליץ, סיימת את דבריך.

אסתר הרליץ (המערך):

אני מסיימת. על רוב יהודי העולם מקובלת מעיקרה תכנית החלוקה מימי בן-גוריון.

חברי הכנסת, גם בעבר היה לנו דינודברים עם מנהיגות יהודי העולם על מדיניות זו או זו, אך מעולם לא היה דו-שיח בין חרשים-אילמים.

רבותי חברי הכנסת, מצאתי לנכון להצביע על המשבר ביחסים בינינו לבין יהודי העולם מתוך דאגה גדולה וחרדה עמוקה להחזרת העטרה ליושנה. עלינו לקיים דיון בכנסת, עלינו להביא להידברות, עלינו לסמן אתגרים, עלינו לעצור את הסחף, שמא יהפכו מחדל לטראגדיה, וטראגדיה — לאסון.

הדו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לסגן ראש הממשלה, לתשובה.

סגן ראש הממשלה ש. ארליך:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית-כול אני מבקש להודות לחברת-הכנסת אסתר הרליץ על הברכה שהענידה לי. אני מקווה שהברכה תקייה, כלומר שאצליח לפעול.

אני מצטער, אינני יכול לקבל את ההערה של חברת-הכנסת רוני מילוא שנקודות בודדות בדברי חברת-הכנסת אסתר הרליץ צודקות. מרוב עצים אין רואים את היער בבחינת תפסת מרובה לא תפסת. חברת-הכנסת אסתר הרליץ, את ביקשת לדבר על משבר בין יהודי העולם וישראל וניסית להכניס את כל העולם למסגרת 25 הדקות שבהן נאמת לפני חברי הכנסת.

(קריאה: כן, 25 דקות.)

סגן ראש הממשלה ש. ארליך :
רגע אחד, אני מבקש לתת לי לסיים דברי. אשמע אותך אחר כך. אבקש שלא להפריע לי.

משה עמאר (המערך):
אבקש לשאול שאלה לפני שתסיים את דבריך.

היו"ר פ. שינמן :
יש לבקש רשות מהנואם לשאול שאלה.

משה עמאר (המערך):
הפנייה שלי היא ליושב-ראש, היושב-ראש מוסמך לתת רשות לשאול שאלה. הוא לא צריך לשאול את השר.

סגן ראש הממשלה ש. ארליך :
אני לא מתנגד לשמוע את שאלתך. בבקשה. זו כנסת, זה פארלאמנט, בבקשה.

משה עמאר (המערך):
אדוני סגן ראש הממשלה, כאשר מתכנסים יהודים בני-יורק או בלונדון וטוענים נגד מעשי התנחלות כאלה ומצטטים שרי ממשלה לגבי כשלון התכנית הכלכלית של הממשלה הזאת — מה לדעת אדוני סגן ראש הממשלה צריך נציג ישראלי לומר באותו כנס יהודי? האם להצדיק את דבריהם של שרים אלה כאשר הוא מתנגד לדבריהם? אתה מתבקש לענות אם אתה יכול לענות.

סגן ראש הממשלה ש. ארליך :
לא הבינתי את השאלה. האם אתה מבקש ממני הדרכה מה להשיב כשתיפגש עם יהודים?

משה עמאר (המערך):
אמרת בדברייך לפני דקות מספר שחברי הכנסת המופיעים בכנס יהודים בעולם אומרים, כאילו, דברי ביקורת על הממשלה הזאת ועל פעולתה.

סגן ראש הממשלה ש. ארליך :
לא כאילו, נאמר והושמעו דברים.

משה עמאר (המערך):
אני שואל אותך: בכנס כזה, כאשר היהודים עצמם טוענים טענות כאלה ומבקשים הסברה ותשובה מאותו נציג ישראלי הנמצא אצלם, אותו חבר כנסת או נציג ישראלי אחר, מה הוא חייב להשיב? האם הוא חייב להצדיק את דברי שרי הממשלה הנוגדים את דעתו?

סגן ראש הממשלה ש. ארליך :
הבינתי אותך. אני יכול רק ליעץ שינהג כפי שאני נהגתי כאשר הייתי באופוזיציה. אני ביקרתי בקהילות יהודיות רבות, ובהן נתקפו דברים מסויימים של ממשלת ישראל דאז ואני יצאתי להגנתה. פה התקפתי אותה ושם הגנתי עליה. כך נהגתי, ולא רק אני אלא כל חברי באופוזיציה.

כל הטיעון של חברת-הכנסת הרליץ מופרך מיסודו. לכן אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר י. מ. אברמוביץ :
רשות הדיבור לחברת-הכנסת פעיל, להצעה.

שהכול לבן? — אני יכול לקבוע: דבר לא נשתנה ביחסים בין ממשלת ישראל לבין העם היהודי בשנתיים וחצי האחרונות לעומת מה שהיה בממשלות היקודמות. יש תמיד עליות וירידות ביחסים האלה.

משה עמאר (המערך):
אבקש לשאול שאלה.

היו"ר פ. שינמן :
סגן ראש הממשלה רק התחיל את דבריו וכבר יש שאלות. אתן לך רשות לשאול שאלה בהמשך.

סגן ראש הממשלה ש. ארליך :
אני מבקש לסכם דברים מספר. העלייה גברה בשנה זו, היא עולה על העלייה בשלוש השנים האחרונות. כל שנה בנפרד, כמובן, לא כל שלוש השנים יחד. פה אני שומע שהעלייה בירידה, וזה לא נכון. או שחברת-הכנסת הרליץ לא הצטיידה במספרים נכונים או שדיברה מהירדורי לבה.

ההכנסות ממפעל מילווה העצמאות הנקרא "בונדס" גדלות מדי שנה בשנה. הן גדלו ב-1978 לעומת 1977, הן גדלו ב-1979 לעומת 1978, ויש כל הסיכויים שבשנת 1980 תגדלנה ההכנסות לעומת 1979. אני מדבר במונחים ריאליים, נומינאליים, בדולרים — בעשרות מיליוני דולרים. על יסוד מה את מדברת על ירידה בהכנסות?

הוא הדין ביחס למגבית המאוחדת. נכון, יש היום ויכוח, יש דיון, יש הסדר מסויים בין הסוכנות היהודית לבין המגבית המאוחדת בארצות-הברית על צורה אחרת של חלוקת הכספים בגלל הנשירה, בגלל קליטה — אוי ואבוי לקליטה הזאת — של יהודי רוסיה על-ידי קהילות בארצות-הברית. האם זו אשמת ממשלת ישראל?

לכן אין כירסום לא במגבית ולא בהכנסות, אין כירסום בהכנסות ה"בונדס", להיפך, אין כירסום בהשקעות. בשנת 1978 גדלו ההשקעות פי שניים בהשוואה ל-1977; ובשנת 1979 חלה התקדמות נוספת בהשקעות. על יסוד מה השמעת דברים לא נכונים?

לבסוף, המגבית לשיקום השכונות. האם זהו הפגם שראש ממשלת ישראל הכריז על מילווה, על מפעל בשיתוף עם יהדות הגולה? להוציא את התושבים משיכונות במצוקה ולהכניס אותם לדירות מגורים מסודרות — על כך הטענה?

אני מבקש לומר: אנחנו מתכננים תכניות רבות. אינני ערב לביצוע כל התכניות. קודם-כול הידוק הקשר, חיזוק ההבנה בינינו לבין יהדות העולם, חיזוק הקשר עם הקהילות. לא אחדש אם אומר שבחודש זה יתקיים במשכן הנשיא דרישה עם אנשי-רוח מקהילות יהודיות בעולם, מכל חלקי תבל — אירופה, ארצות אמריקה הצפונית, ארצות אמריקה הלאטינית, דרום-אפריקה, אוסטרליה — הם יתכנסו בעוד שבוע ימים בבית הנשיא, ימים ולילות, לדון בסוגיות של העולם היהודי. אנחנו הולכים להעמיק ולהגביר את הויקה בין יהודי העולם לבין מדינת ישראל. על-כן אבקש להפריך את כל הטיעונים — — —

משה עמאר (המערך):
יש לי שאלה.

את מדינתנו, כמדינה יהודית, למכנה המשותף היהודי המשמעותי ביותר בשביל כל יהודי העולם, כמוקד של הוזהות, כמרכז רוחני, כמרכז תרבותי. האם זה לא נושא שמן הראוי לשבת ולדון עליו, למען תהא מדינת ישראל מרכז מקרין ולא מרכז שבורחים ממנו?

נראה לי משונה ביותר שהממשלה מסרבת לדון בנושא זה. יסלה לי כבוד סגן ראש הממשלה, אני מקווה שחבר-הכנסת שמעון פרס מנסה לשכנע אותך בכיוון שאני מנסה. אבל שניכם מפריעים לי, וזכות הדיבור נמצאת אצלי עכשיו. נדמה לי שהנושא כל כך חשוב שהוא מחייב דיון ממשי. נתווכח ונסכם בינינו דרכים. במעמד זה אני פונה אל סגן ראש הממשלה שיואל לחזור בו ולהסכים לדיון בכנסת. ברגע שהוא יסמן לי שהוא מסכים לכך, אני יורד. אם סגן ראש הממשלה יאמר שלא, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת הכנסת כדי שהיא תקבע איזו ועדה תדון בו. לפי עניות דעתי אנו עומדים לדון בנושא שהוא חלק מציור הנפש של מדינת ישראל. התחמקות מלדון בנושא כזה היא סימפטום חמור של התחמקות מלדון בחלק מהמערכת הרעיונית השרשית העומדת בבסיסה של תפיסת המדינה היהודית היום. אי-אפשר שלא לדון בנושא כזה, חייבים לדון בו השכם והערב.

בצורה הכי פורמאלית אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

האם חברת-הכנסת הרליץ מסכימה להעביר את הנושא לוועדה?

אסתר הרליץ (המערך):

אני מציעה לקיים דיון במליאה.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

את לא מסכימה. חברי הכנסת, אנו נצביע.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

ציונות לדוגמה.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-

היום של הכנסת — 23

נגד — 31

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

נצביע עתה על העברת הנושא לוועדה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה

לא נתקבלה.

ד. מסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת

הוגחו על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלי-שית, חוק לחיקוק פקודת מס הכנסה (מס' 36), תש"ם—1979, וחוק המילואות (הוראות שונות) (תיקון מס' 2), תש"ם—1979 — שחזור מוועדת הכספים.

אסתר הרליץ (המערך):

האם אי פעם בכנסת הוגסה הוסרה מסדר-היום הצעה על דיון על העם היהודי? האם זו הדרך של הממשלה הנוכחית?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, אני מוכרח לומר שאני נדהם. אני ממש נדהם איך יכולה הממשלה הזאת — — —

חיים קורפו (הליכוד):

אבל נרשמת לפני שנדהמת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

זה רק מראה לך, חבר-הכנסת קורפו, כמה שאני יודע להעריך מראש את עמדתכם המסולפת גם כלפי העם היהודי.

(קריאה: ידוע למי ניתנה הנבואה — — —)

הרי לך "מלומד" חדש. אתה יודע מי המציא את הסיסמה שהנבואה ניתנה לשוטים? אגיד לך מי הכו: הנים הגמדים שביקשו לעצמם לגיטימציה נגד בעלי החזון באמרם: אל תהיו לנו נביאים.

אני נדהם. אני רק מצטער לומר שהערכת זאת מראש. מה מדהים הדבר שנציג ממשלה זו מסוגל להציע שהכנסת תסיר מסדר-יומה נושא כזה — העם היהודי וישראל. זו דוגמה קלאסית, לדעתי, של נושא שצריך להידון בכנסת. אם יש נושא, זה הנושא, למען יאמר כל חבר כנסת את אשר הוא חושב. תחליט הכנסת — וננסה לשפר את המצב. לחלופין אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

אני רוצה להקשות כמה קושיות: מדינת ישראל משמשת כיום כמכנה המשותף היהודי האמין ביותר לזהות יהודית, אף יותר מאשר תרבות ישראל. אם אני צודק, מה החסר לכך שמאז שנה-שנתיים לאחר מלחמת ששת-הימים המכנה המשותף הזה מאבד את מעמדו? צריך לשבת ולדון.

ביקרתי פעמים מספר בחוץ-לארץ בשנים האחרונות. רעיון ציוני מהמעלה הראשונה, אשר חונכתי עליו פה בארץ, רעיון שלילת הגולה נמצא היום בסימן שאלה. רבים וגם טובים מיהודי הגולה, לאסכולותיהם השונות, מצייבים סימן שאלה אל מול פניה של התי פיסה הזאת, הציונית הקלאסית, של שלילת הגולה.

כאשר אתה שואל את היהודים: מדוע? הם אומרים: מה רבוחא יש במדינת ישראל? מה היא מדינת ישראל? האם היא מרכז רוחני? — לא. האם היא מדינת מופת? — לא. היא מוכירה יותר את רודוזה ואת דרום-אפריקה מאשר כל מדינת מופת בעולם. האם היא מדינה שוויונית? — לא. האם היא מרכז מדעי? — לא. מה היא? היא היום מרכז יהודי מעניין מאוד, שממנו דולפים מוחות יהודיים החוצה. ראוי לנו שישב וגדון בנושא שעניינו יהיה: איך אנו הופכים

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

חברי הכנסת, לפני שנמשיך בהצעות לסדר-היום נשמע הודעה על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

מוכר הכנסת ל: לורך:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע שהיום

ה. הצעות לסדר-היום

1. הקמת פארלאמנט משותף למדינת ישראל ולעם היהודי בתפוצות

הקליטה וזה יעבור לסוכנות היהודית או להיפך — אני בא ואומר שהגיע הזמן לטשטש את הגבול הזה, את התיחום הזה. יש שטחים רבים, בין בכלכלה, בין בתחבורה, בין באיכות הסביבה ובאקולוגיה, בין ברווחה ובשיכון, שבהם כוחות אדירים בעולם יכולים לבוא ולהועיל למדינת ישראל, בתנאי שתוטל עליהם אחריות. וככל שתוטל עליהם אחריות חייבים להעניק לעם היהודי גם זכויות. הזכות לתרום כסף והזכות לקבל שליחים — אלה אינם זכות. השליחים חיים בפריפריה של החיים היהודיים בארצות שאליו הם משוייגרים. אנחנו זקוקים לקומוניקציה בין התפוצה ובין ישראל, שלא תהיה רק מבוססת על שיגור שליחים של מדינת ישראל לגולה. אין זה פסול בעיני אם הגולה תשגר גם שליחים ארצה. היכן נאמר שכל החכמה וכל השכל נאגרו בארץ?

מדוע המיליונים הרבים בחוץ-לארץ, ובהם מומחים פי כמה וכמה יותר מאשר במדינת ישראל, אינם יכולים להעמיד את הידע הזה לרשות מדינת ישראל, גם ללא עלייה? אני מעז ואומר: ללא עלייה, כי אם בשנות שירות. זה למעשה שיגור שליחים. מדוע אנחנו חייבים לקבל את העצה הזאת אך ורק כאשר האיש עולה ארצה? אנו חיים בתקופת חירום, מדי פעם בפעם יש לנו יותר בעיות. אני קובע ששום ממשל, לא ממשל הליכוד ולא ממשל המערך, לא יוכל לטוות הנראה לעין להתגבר על כל הבעיות הללו, להצטייד בכל המערכות, ללא עזרת הגולה. הדבר הזה יהיה אפשרי רק על-ידי מעורבות עמוקה, לא על-ידי תיחום. שום תיחום אינו אפשרי.

הרציתי בפני יהודים בארצות-הברית ואמרתי להם באנגלית: נתחם לנו את הלבבות שלכם, נתחם לנו את הממון שלכם, תנו לנו גם את המוח שלכם. אבל אחרי ההרצאה באו אלי יהודים ואמרו לי: מותחנינו אינם דרושים. כאשר אנחנו באים, אומרים לנו: אתם לא אזרחי מדינת ישראל; עלו ארצה ותוכלו לפעול. תיזה זו, חברת-הכנסת הרליץ, לא נולדה עם שינוי ת"י משטר. התיזה הזאת פעלה ושלטה בארץ שלושים שנה. אני דורש, אפילו במחיר פיתוח הגאווה הלאומית ש-לנו, במחיר שלא נהיה עוד מדינה עצמאית כלפי העם היהודי אלא רק כלפי אומות העולם, שנשנה את התיזה הזאת. הדבר הזה יכול להתחיל ברעיון של הקמת בית משותף ליהדות העולם ולמדינת ישראל. לא בית במדקום הכנסת, בית בנוסף על הכנסת. נכון, חייב להיות גבול מסוים בסמכויות של שני הבתים. ברור שהדבר לא כולל בטחון או מדיניות חוץ או כל נושא אחר שיכול להיקבע. אבל בעיות כמו אקולוגיה, תחבורה, כדי שלא תהיה שואת תחבורתית כמו שהיתה בתל-אביב, בעיות שיכון ושיקום, בעניינים אלה ודומים אפשר להעסיק אנשים אך ורק על-ידי טישטוש התחומים ומעורבות עמוקה ולא על-ידי תיקון התיחום.

זה רעיון מהפכני. כל הרעיונות שעסקו בהם עסקו בתיאום יותר טוב ולא בטישטוש התחומים. אני אומר שהטישטוש יהיה לברכה למדינת ישראל, אבל לא רק לה אלא גם לעם היהודי כולו.

הו"ר י. מ. אברמוביץ:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת ב' דיאן בנושא: הקמת פארלאמנט משותף למדינת ישראל ולעם היהודי בתפוצות. רשות הדיבור לחברת-הכנסת ב' דיאן.

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

אדוני הושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא אנהג כקודמתי ולא אערבב כאן תחומים ולא אעסוק בבעיות השעה, גם לא במדאליות שאגאל ובשום בעיות הע" שיות לעורר תרעומת ושיציאו אותנו מהנושא הנדון — יהדות העולם ומדינת ישראל. אני אדבר על הנקודה השורשית ביותר והיא מה האחריות ההדדית בין העם היהודי לבין מדינת ישראל ומה גבולה של אחריות זו, והאם צריכה מדינת ישראל להיות מדינה עצמאית רק כלפי אומות העולם או גם מדינה עצמאית לעומת העם היהודי בתפוצות.

תשובתי — ואתן אותה בתחילת דברי — היא שמידינת ישראל חייבת להיות מדינה בשביל כל היהודים ולא רק בשביל תושביה, ואין היא חייבת להבליט עצמאות אלא בתחום הבטחון בלבד כאשר מדובר על העם היהודי.

מאז קמה מדינת ישראל ועד היום התאוריה השלטת היא הפרדה ותיחום: אתם, אם אינכם עולים ארצה, אוספים את הכסף ונותנים תמיכה פוליטית; אנו מקור האהבה והגאווה של עם ישראל. אני בא וטוען שתיוזה זו לא הוכיחה את עצמה ויש לשנותה.

אסתר הרליץ (המערך):

סימן — — —

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

דווקא בן-גוריון הוא שהכניס את התיזה הזאת ש"העם היהודי, במידה שאינו עולה ארצה, הוא גטול זכויות. ואני בא ואומר — — —

אסתר הרליץ (המערך):

מעולם בן-גוריון לא אמר זאת. תקרא את מה שהוא כתב.

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

למעשה יצא כך. אני בא ואומר: תהיסטוריה הוכיחה לנו שעמנו מוכן לעלות רק באחד משני המקרים: או במקרה של קאטאסטרופה, קאטאסטרופה המורה, כי אם קאטאסטרופה לא כל כך חמורה עדיין באים מאט מאוד יהודים מאותה מדינה; או במקרה של אידיאליסם גדול ונשגב. אותה תחושה של אידיאליסם, קל מאוד היה לפתח בזמן שלא היתה מדינת ישראל, משום שהכמיתה למדינה היא דבר מבריק ונוצץ. ואילו היום מה שאנו דורשים הוא ביסוס המדינה, שיפור המדינה. זה לא יכול להיות כל כך מבריק ונוצץ כהקמת מדינה. לכן יש גם פחות אידיאליסם.

אני בא ואומר שכל חיץ, כל הפרדה כפי שהיא ממוסדת היום, כאשר הסוכנות מטפלת בזה, המדינה מטפלת בזה, שמור לי ואשמור לך, זה יישאר במשך

חבר-הכנסת בדיאן על התלהבותו בהצגת הנושא. מתוך ההתלהבות שלו בקעה גם ההזדהות העמוקה שהיא נחלת כולנו. לא אוכל להתחרות אתו בהתלהבות שגילה כאן, אבל בהזדהות אין בינינו הבדל וניאנסים, ואני משוכנע שאני מבטא דעת כל חלקי הבית, להוציא אולי את המוציאים את עצמם. משום כך אין לי אלא לחזק את ההצעה שהעלה חבר-הכנסת בדיאן, כי כל הצעה שבאה לחזק את הקשר בין העם היהודי לבין מדינתו יש לברך עליה. אני רק מבקש שלא נדבר במרושגים של "אנחנו" ו"הם". העם היהודי הקים את המדינה. מי אנחנו? אנחנו חלק מהעם היהודי. תרומת יהדות העולם מאז קום המדינה ועד היום הזה היא תרומה שאינה ניתנת כלל להערכה. אין לנו בעל-ברית טוב ונאמן יותר מאחיותינו ואחינו בכל התפוצות. היתה אצלנו תקופה, בשנים הראשונות לקיום המדינה, כאשר הגיע לכאן כסף בלי יהודים והגיעו יהודים בלי כסף. אני יכול לומר היום שהתקופה הזאת עברה וחלפה ללא שוב. אנחנו זקוקים לכל קורטוב של רצון טוב והבנה מצד יהדות העולם.

כדי שהדיון בנושא יהיה יעיל אני מציע לבית לקיים אותו בוועדה שתקבע ועדת הכנסת. אינני מציע לאיזו ועדה זה יועבר, ועדת הכנסת תחליט. באותה ועדה נוכל לברר וללבן את הנושא, על כל היבטיו והשלכותיו, מתוך מטרה לחזק את הקשר והגשר בינינו ובין יהדות העולם.

(חברת-הכנסת א. הרליץ קוראת קריאת-ביניים)

חברת-הכנסת הרליץ, אני מבקש שלא להפריע לי. אני מבקש להוסיף עוד הערה. בשום פנים ואופן אי-אפשר שתתקבל ההצעה על הקמת פארלאמנט משותף עם יהדות העולם. היהודים בעולם הם אזרחי מדינות סוברניות עצמאיות, מדינות זרות, ולא ייתכן שהם יהיו נציגים או ישגרו חברים לפארלאמנט של מדינה אחת, או לפארלאמנט של מדינה חדשה, כביכול. על כן אפשר לדבר על מוסד משותף ליהדות העולם ול-יהדות ארץ-ישראל ולא על פארלאמנט.

אליקים (גופמב) בדיאן (הליכוד):

הדגשתי בדברי שהשם של אותו גוף לא חשוב לי, ובלבד שיקום.

פנן ראש הממשלה ש. ארליך:

אני שמח שהדגשת זאת גם בשיחתנו המוקדמת, אבל אני חייב לחזור על זה כאן בכנסת.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדה שתקבע על-ידי ועדת הכנסת.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

חבר-הכנסת בדיאן, אני שואל אותך אם אתה מסכים להצעה להעביר את ההצעה של לסדר-היום לזו? עדה שתקבע על-ידי ועדת הכנסת.

אליקים (גופמב) בדיאן (הליכוד):
אני מסכים.

מנחם פמידור (הליכוד):

אני מתנגד, אני מבקש רשות הדיבור. זו זכותי.

אמנון לין (הליכוד):

לפי התקנון, חבר הסיעה לא יכול לנמק.

בעוד חמישים שנה ייוותרו בעולם רק היהודים הדתיים. לצערנו ייתכן שמדינת ישראל תהיה עוד יותר חילונית. ומה יהיה על הקומוניקציה עם הגולה אם היום אין היא טובה די הצורך? או ודאי לא תהיה טובה. ניתן תוכן גם ליהדות העולם המתבוללת. התוכן הזה יכול להיות מעורבות עמוקה ומעמיקה בבעיות מדינת ישראל, לא עמידה מן הצד.

אני מבין שיש חולק או אולי חולקים גם בספסל הליכוד. הרי זו שאלה שאיננה פוליטית. זו שאלה כללית וכוללנית. אני קובע שמי שאמר בליכוד שאנחנו הבאנו את התמורה על-ידי זה ששמנו קץ להסכמי-ביניים והבאנו הסכם שלום, לא רואה שבזה אין עדיין פריצת דרך שלמה. אני מצפה לפריצת דרך גם בכל התחומים האחרים, למעט התחום הבטחוני ומדיניות החוץ. היכן פריצת הדרך הזאת? שברתי את מוחי ושאלתי את עצמי מה יכולה להיות פריצת הדרך הזאת. זה יכול להיות רק על-ידי הבאת יהדות העולם למעורבות אורגאנית מעמיקה בבעיותינו. ולזה לא יעזור הקונגרס הצינזי, המתכנס פעם בשנתיים, ולא ה-סוכנות היהודית ולא שום מוסד הקיים היום, לרבות מוסד תיאום. צריך להיות טישטוש תחומים. אולי ה-טישטוש הזה יביא גם לעלייה ברבות הימים.

לצערנו אי-אפשר לאנוס יהודים לבוא ארצה. הם באים רק אם הם רוצים. ולכן אני אומר: אל-נא נשמור על "גאווותנו" ונדרוש רק סיוע מאנשים העומדים כאילו מן הצד. אנחנו צריכים לשלב אותם. הם יבואו לשנות שירות בארץ. לא רק הנוער יבוא לשנות שירות כדי לקטוף תפוזים; יבואו גם מדענים ורופאים ומהנדסים לשנות שירות. מהי? — כאשר תהיה להם אחריות ויהיו להם גם זכויות.

אני מסיים ואומר: היסטוריון שיבוא בעוד אלף שנים, אילו, חסיד-חלילה — ואיני רוצה להעלות זאת על דל שפתי — היה קורה משהו במדינת ישראל, הרי הוא היה שואל: כאשר מדינת ישראל נכשלה, מי היה האחראי? העם היהודי במדינת ישראל, שמנה שלושה מיליונים, או העם היהודי כולו? ואותו היסטוריון היה עונה: העם היהודי כולו, ואפילו רק היהדות האמריקנית, המונה פי שניים, גם היא היתה אחראית. אם אנחנו יודעים שגם היהדות העולמית היא האחראית, אם יש לה אחריות, הרי יש לה גם זכויות. גם אם הם לא עולים ארצה יש להם זכויות, אותן הזכויות שבמשך שלושים שנה לא נתנו להם.

אני מציע שאולי לא נקרא לזה פארלאמנט. נקרא לזה המועצה הפארלאמנטאית המשותפת. יתנו לזה שם זה או זה, אבל שישאפו למעורבות אישית ועמוקה. אני מוכן לקבל כל דגם ובלבד שלא יהיה עוד חיץ, ובלבד שלא יהיה עוד תיחום, אלא שבשנת 30 לקיום המדינה נשאף לטישטוש התיחום הזה בין מדינת ישראל לבין העם היהודי כולו. וככל שנקדים ונעשה זאת יביא הדבר ברכה גם למדינת ישראל וגם לעם היהודי כולו.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לסגן ראש הממשלה, לתשובה.

פנן ראש הממשלה ש. ארליך:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מברך את

אמנון לין (הליכוד):

הוא הוסיף: "חס-וחלילה".

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גם אני מוסיף: חס-וחלילה. אני דווקא איני שותף לפסימיות הזאת. לפסימיות הזאת יהיה מקום אם תימשך המדיניות השלטת, מתוך הגישה שדיברנו עליה לא אחת מאספקטים שונים. חבר כנסת מן הליכוד מעלה אפשרות שיקרה, חס-וחלילה, משהו למדינת יש-ראל וחשוב לו מה יגיד היסטוריון בעוד אלף שנה. לי חשוב שזה לא יקרה. אם אתה מעלה אפשרות זו, אם אתה רואה את הסכנה הזאת, לפחות תחשוב באופן מפורכ: מה מביא אותנו לכך? אולי צריך לשנות משהו באופן יסודי כדי שזה לא יקרה? אם יקרה, חס-וחלילה, מה חשיבות יש למה שיגיד או לא יגיד היסטוריון בעוד אלף שנה? אם יקרה, חס-וחלילה, אסון לאומי למדינת ישראל תהיו אשמים אתם, כיוון שאינכם רוצים להשתלב באזור הזה, פועלים נגד ההתפתחות בעולם כולו ובאזור, ובכך אתם מסכנים את מדינת ישראל. אני רוצה להיות אופטימי ולא לצייר עתיד שחור כזה כפי שצייר חברה-הכנסת בדיאן. לכן אני נגד המדיניות המובילה לעתיד כזה ונגד הצעה שתכ-ליתת האובייקטיביות, לפחות — לחסל את ישראל כמדינה ריבונית.

הח"ר י. מ. אברמוביץ:

מה אתה מציע?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שלא לכלול את הנושא בסדר-היום.

מנחם פבידור (הליכוד):

סליחה, על-פי התקנון יש לי זכות להשמיע את דברי אם אני מציע הצעה אחרת.

הח"ר י. מ. אברמוביץ:

חברה-הכנסת וילנר כבר הביע את התנגדותו. אין מקום לשתי הצעות.

חברה-הכנסת בדיאן, האם אתה מסכים להצעת סגן ראש הממשלה?

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):
מסכים.

הח"ר י. מ. אברמוביץ:

חברי הכנסת, יש לנו שתי הצעות: האחת — להע-ביר את הנושא לוועדה, השנייה — שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת. נצביע.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה — רוב
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — מיעוט
ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע
ועדת הכנסת בתקבלה.

הח"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לחברה-הכנסת וילנר, להצעה. חבר-הכנסת וילנר, לא היית קודם באלום.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הייתי, אבל לא במקומי.

הח"ר י. מ. אברמוביץ:

אם כך, אני מבקש סליחה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפעמים משעשע לשמוע בכנסת מדע בדיוני. במקרה זה, כנראה, כשמו כן הוא — בדיאן, אלא שצריך לכתוב זאת במקרה זה בלי האות "א". אני רואה בזה מדע בדיוני.

שרה דורון (הליכוד):

אני מוחה.

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

האינסונאציות של מר וילנר מעולם לא מעליבות אותי. כאילו הוא מדבר מהבל פיו אל הרוח.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לא אמרתי שום דבר מעליב. אמרתי: מדע בדיוני. מה רע בזה?

שרה דורון (הליכוד):

אם אתה מתחרט, אני מקבלת את זאת.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני רואה בהצעה זו הצעה לחסל את מדינת יש-ראל כמדינה ריבונית.

(קריאה: שומר המדינה — — —)

אמנם חברה-הכנסת בדיאן, ברוב טוב לבו, השאיר למדינה ולכנסת כמה סמכויות בלעדיות, כפי שהוא אמר, במדיניות החוץ, במדיניות הבטחון, אבל בתח-ום מים אחרים, הכלכלי, החברתי ובמדיניות הפנים, הוא מציע שיוקם פארלאמנט משותף. אני חושב שזה נגד הריבונות של מדינת ישראל ושנו הצעת-נפול.

יש פה עוד בעיה. האם בכלל מתר לחברה-הכנסת בדיאן, או למישהו אחר כאן, לדבר בשם יהודי העולם או יהדות העולם, כאשר גם חברה-הכנסת בדיאן וגם חברה-הכנסת הרליץ בהופעתם היום אמרו ש"פחות מ-10% מיהודי העולם" — אני מצטט — "ביקרו אי פעם בישראל במשך כל שנות קיומה"? מי שמכם לדבר בשם יהודי העולם? לכן כל הגישה הזאת מופרכת, גם מבחינה פוליטית, גם מבחינה ההגנה על עצמאותה וריבונותה של מדינת ישראל וגם מבחינה רעיונית.

הדברים שנשמעו משקפים את המציאות, זה נכון. זה גם מורה על כשלון האידיאולוגיה הציונית. אינני שותף לפסימיות של חברה-הכנסת בדיאן. הוא העלה כאן את הרעיון שיתכן שבעוד אלף שנה יבוא היסטוריון וישאל מי אחראי לכך שקרה משהו למדינת ישראל.

2. העמקת הגבייה בסקטור העצמאי

ההפרש בממוצע שנתי של השומה של השכירים, ד- היינו השומה הנומינלית של השכירים מאוקטובר 1978 עד אוקטובר 1979, לעומת השומה מאוקטובר 1977 עד אוקטובר 1978, לפי חישוב זה — שנה מול שנה — ההפרש בין השומה הממוצעת של שכירים בשנה אחת, 1977/78, ובין השומה הממוצעת של השכירים בשנת 1978/79 הוא באמת 16%. אבל כאשר מדובר על הגבייה הריאלית בפועל צודק בנק ישראל ולא צודק מינהל הכנסות המדינה. יש לי יסוד להניח שהנתונים שבידי הם נכונים. הגידול בגבייה מהשכירים גובע כנראה מעליית השכר מחד גיסא ומשחיקת מדרגות המס מאידך גיסא. השכר עלה עם האינפלציה ונפל למדרגות מס גבוהות יותר, שלא עודכנו.

על כן אני מציע לבדוק בדיקה מוסמכת בוועדת הכספים של הכנסת, שמא הפיגור בגבייה מעצמאים גובע ממקדמות נמוכות מדי או מתכיפות תשלומים שאיננה תואמת את האינפלציה. באותה בדיקה שיש לערוך ראוי היה לבחון מחדש את נושא ניהול הספרים, שהלך ונשחק מאז הרפורמה של ועדת-בן-שחר. היום הגענו למצב שעוסק זעיר, שמחזורו השנתי עד מיליון לירות, פטור מחובת ניהול ספרים. פירוש הדבר שרובות עצמאים קטנים ועוסקים זעירים פטורים כליל מניהול ספרים, ויש להניח שההפסד בגביית המס מאותם עצמאים הוא עצום.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

כחבר ועדת הכספים אתה יודע שזה אינו נכון. הם חייבים בניהול ספרים, אבל — — —

יחזקאל זכאי (המערך):

70,000 עוסקים אינם מנהלים שום ספרים.

אמרי רון (המערך):

כולנו יודעים שההסדר של הערכות למיניהן, שח- ברה-הכנסת פלומין מתכוון אליהן, אינו עומד באותו קריטריון שעומד בו ניהול ספרים תקין. כל אחד מה- יושבים כאן מכיר בסביבתו הקרובה הרבה עוסקים זעירים, חנוונים ובעלי עסק, שאינם מנהלים חשבוניות וספרים. לעומת זאת יש בינינו מעטים המכירים כאלה שערכו אצלם "בדיקת קומאנדרו", שאני מברך עליה והלוואי והיא תלך ותוגבר. רבים העצמאים שאינם מנהלים ספרים, ויש להניח שההפסד בגביית המס מהם הוא עצום.

יש לבדוק, כמו-כן, שמא שורה של חוקים ותקנות חדשות בסקטור החקלאי גרמו למוטיבציה להעלמת הכנסות אצל החקלאים שאינם מנהלים ספרים ואצל חקלאים זעירים העוקפים את האגודות. אני יודע שב- שעתה סיכמה ועדת-משנה של ועדת הכספים עבודה יסודית בנושא העלמת הכנסות בסקטור החקלאי. מסי- כום זה של הוועדה התברר שיש העלמת הכנסות, בעיקר בסקטור התיירות ופחות בסקטור התיירות. הוועדה הצ- ביעה על העלמת הכנסות בסקטור הערבי, ובסקטור היהודי בעיקר אצל חקלאים זעירים שאינם מנהלים ספרים.

לפי דעתי ביטול הסובסידיות לביצים וחלב כבר נתן תמריץ אדיר לעקיפת התיכונן, הרישום ותשלום המס. ואני משוכנע שזה יתבטא במחקרים, אם אלה

הח"ר י. מ. אברמוביץ:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת אמרי רון: העמקת הגבייה בסקטור העצמאי. רשות הדיבור לחברי-הכנסת רון.

אמרי רון (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על-פי נתוני בנק ישראל נכשל בעצם מיבצע העמקת הגבייה של מס הכנסה. ברבע השלישי של השנה ירדה הגבייה הרי-אלית מעצמאים ב-2.7%, מחברות — ב-14.2%, ומניכויים במקור — ב-20.3%, הכול בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. לעומת זאת עלתה הגבייה הריאלית משכירים ברבע זה ב-68%. הנתונים הללו, רבותי חברי כנסת, מבטאים חממה ניכרת במגמת הפער שבין גבייה מעצ-מאים לבין גבייה משכירים.

אם נסתכל על הנתונים לעשרת החודשים הראשונים של שנת 1979, מחודש ינואר עד חודש אוקטובר, נראה שאצל העצמאים היה עדיין גידול ריאלי בגבייה — 3.4%, לעומת ירידה של 2.7% ברבע האחרון; בחברות — גידול ריאלי בגבייה של 9.9% בעשרת החודשים הראשונים של 1979, לעומת ירידה של 14.2% ברבע האחרון, ואילו אצל השכירים עלייה ריאלית של 39% בעשרת החודשים האחרונים, וברבע האחרון — 68.7%.

חברי הכנסת, נכון שההכנסות ממסי הכנסה עלו בעשרת החודשים האלה, ריאלית — ב-20%, גומונא-לית — ב-105%. לכאורה נתון זה מעיד על העמקת הגבייה. אולם מתברר שרובה ככולה היא תוצאה של גבייה אצל השכירים, ואילו הפיגור בגבייה מעצמאים הולך ומעמיק.

התמונה במסים עקיפין קודרת אפילו יותר. עיקר הגידול הריאלי, שהוא 51%, הוא במס על היבוא האז-רחי — מכס, מס קנייה ומס ערך מוסף — והוא מוסבר בגידול יבוא של מכונות, טלוויזיות צבעוניות ומקררים במחצית הראשונה של שנת 1979. כלומר גדל יבוא מוצרי מותרות ועמד גדל באותו שיעור המס על ה-יבוא, ואילו בגביית מסים עקיפין מייצור מקומי אין כלל העמקה.

אני מבקש לומר שעל-פי התרשומתי מהמגע עם אנשי מינהל הכנסות המדינה, בעיקר בוועדת הכספים, נעשית על-ידיהם עבודה מסורה ונאמנה וניכר שאין חוסכים מאמץ ומחשבה כיצד להעמיק את הגבייה. אולם מנתוני בנק ישראל מתברר שהתוצאה איננה עולה ב-קנה אחד עם המאמץ. יש לשקול מחדש את כל הנושא, שמא מוקדשים המאמצים להרחבת השומה לעצמאים שאינם ברשת משלמי המס, ולא כל כך להעמקת הג-בייה מאותם עצמאים.

חברי הכנסת, מינהל הכנסות המדינה מסר כי נתוני בנק ישראל אינם נכונים. אולם, אדוני השר, אלה הם נתונים המתבססים זה שנים על אותם קריטריונים וק-שה להגניח שחלה בהם טעות, מה גם שנתוני ההס-תדרות חופפים את נתוני בנק ישראל. תרשה לי לומר, אדוני השר, שיש לי יסוד להניח כי נתוני מינהל הכ-נסות המדינה שנמסרו בכלי התקשורת בתגובה על הודעת בנק ישראל מוטעים מיסודם. הם מסתמכים על

תיים שלאחריה, כאשר בשנה השוטפת גובים מקדמות וניכויי מס במקור. ההשוואה בין שתי מערכות שונות, עצמאים ושכירים, עושה עוול לגידול בגבייה מעצ-מאים.

הגבייה מעצמאים בשנה השוטפת משקפת איפוא את גביית הפרשי המס על חשבון שנים קודמות בתור-ספת ניכויים בעצמאים ומקדמות. גובה המקדמות נקבע לפני תחילת שנת התקציב, על סמך אותן הנחות של גידול בפעילות הכלכלית ושל עליית מחירים שהונחו בהצעת התקציב. כזכור לכם נערך תקציב 1978 בהנחה כי שיעור האינפלציה יגיע ל-45%.

בתהליכים של אינפלציה מהירה, בשיעורים הול-כים וגדלים, נוצרה "טעות אופטית" כאשר משווים את נתוני הגבייה מעצמאים ומשכירים. אם יואשו התהליכים האינפלציוניים, כפי שאני מקווה, במהלך שנת התק-ציב הבאה, נהיה עדים לתהליך של גידול רב בגביית מסים מעצמאים, יחסית לגידול מתון בגביית מסים מש-כירים. אם יתרחש תהליך כזה לא תהיה בכך הוכחה כי פתרנו את כל בעיות הגבייה, השלמנו את העמקת השומה והגבייה וחסלנו את ההון השחור. זאת תהיה תרומתה של האינפלציה ותודותיה לתהליכי גביית המסים, כאשר תהליכי העמקה לא ייבלעו ויתעוורתו בגלל האינפלציה.

העובדות בשטח מלמדות כי אגף מס הכנסה פרץ קדימה בשנה וחצי האחרונות והשיג הישגים מרשי-מים מבחינת ההרתעה, תפיסת מעלמי הכנסות והעמקה בשומה ובגבייה. ניטעה בלב הציבור האמונה ביכולת מינהל המסים להילחם בנגע העלמת ההכנסות בכל הסקטורים, ללא אפליה, הואיל והשינוי החזיתי במדי-ניות ובפעילות של אגפי המסים החל להתבצע מעשית רק במחצית השנייה של שנת המס 1979, ממילא לא משתקף בנתונים שפורסמו מלוא השינוי שחל. עם זאת נתוני החודשים באוקטובר ונובמבר 1979 מלמדים על המגמה החיובית המסתמנת בהשוואה לחודשים המק-בילים אשתקד.

חברי הכנסת רון, הייתי רוצה שתשים לב למס-פרים שאומר עכשיו: גביית המס מעצמאים בחודש אוקטובר 1979 הסתכמה ב-1,124 מיליון לירות לעומת 388 מיליון לירות באוקטובר 1978. זהו גידול ריאלי של 47%. בנובמבר המצב דומה — גביית המס מעצ-מאים בנובמבר 1979 הסתכמה ב-1,250 מיליון לירות לעומת 433 מיליון לירות בנובמבר 1978. זה גידול ריאלי של 44%, לא 47% כפי שהיה באוקטובר.

רבותי חברי הכנסת, מוטב שלא ניתפס לפרשנויות על בסיס נתונים חלקיים ונחכה בסבלנות לסיכומים הסו-פיים של השנה. אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום של הכנסת.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לחברי הכנסת אבנרי, להצעה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הגויה קבורה עמוק באדמה, ואינני סבור שזה יעזור אם נעמיק אותה קצת. שמעתי בחשומת-לב רבה את דבריו של חברי הכנסת רון, וגם את דברי התשובה של השר הורביץ. נדמה לי ששניהם התעלמו כמעט לגמרי מהבעיה הא-

ייעשו ברצינות. ועוד אני חרד שהרחבת הניכוי במקור תמריץ את המוטיבאציה לתעלמת הכנסות אצל חקלאים אלה.

נושא נוסף שראוי לברר ולשקול מחדש הוא מיסוי החברות. הרי לא סוד הוא כי מאז הצמדת ההלוואות ב-100% הולך ופוחת מס ההכנסה שהחברות משל-מות, מפני שבשיעורי אינפלציה של 200% — ואלה שיעורי האינפלציה שאנו חיים בהם — כל לירה של הלוואה מוצמדת היא לירה פחות למס הכנסה.

חברי הכנסת, חוקה על אנשי מינהל ההכנסות שהם עושים מלאכתם נאמנה. אבל לנוכח הנתונים המדהי-מים הללו יש לבדוק מחדש את נושא השומה והגבייה, ולו גם כדי למנוע את הרגשת אי-השוויון בנטל המס, ההולכת ומעמיקה בקרב הציבור, דווקא בעיצומו של משבר כלכלי. עליכן אני מבקש מאנשי האוצר שיס-כימו לדיון מחדש בנושא זה בכנסת.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לשר האוצר, לתשובה.

שר-האוצר י. הורביץ:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי בהקשבה את דברי חברי הכנסת רון, ואני חושב שפ-שוט היה זה מן ההגינות לומר גם מלה טובה אחת על עבודת הממשלה ומינהל הכנסות המדינה ועל היש-גיהם.

נפתלי פדר (המערך):

הוא אמר.

שר-האוצר י. הורביץ:

אינני מדבר על קבוצת האנשים העובדים הראויה לטפחה על השכם; אינני מדבר על האנשים העושים עבודתם ביעילות. אני מדבר על ההישג, שלמרות כל הביקורת על הממשלה — ויש מקום לביקורת, וגם אני הייתי שותף לביקורת — יש לציין, אם יש הישג שלא היה לכל הממשלות הקודמות בכל השנים הרי זה ההישג בתחום הגבייה. לפחות את זאת צריך היה לומר.

משה עמאר (המערך):

הוא אמר זאת.

שר-האוצר י. הורביץ:

תראה לי, חברי הכנסת עמאר. אני רוצה להשיב על הדברים ולומר: הפרוישים והמשמעויות אשר ניתנו באמצעי התקשורת ובהצעה הנוכחית לנתונים שפורסם בנק ישראל בנושא הגבייה משכירים ומעצמאים בתקופה אפריל עד אוקטובר 1979, יש בהם כדי להטעות וליצור את הרושם כאילו קיימת תקלה יסודית בהתקדמות אגף מס הכנסה בנושא העמקת השומה והגבייה. מדידת ה-גידול בגבייה אינה יכולה לשמש קריטריון בלעדי ל-מידת העמקת השומה והגבייה אצל העצמאים, ויש למ-דוד נושא חשוב זה באמצעים אחרים.

המסים משכירים נגבים באופן שוטף, מדי חודש בחודשו, על-פי רמת ההכנסה הריאלית שאליה הם מגי-עים. לעומת זאת המס הסופי המגיע מעצמאים, בגין שנת מס מסויימת, נגבה למעשה רק בשנה או בשנ-

הנישומים. מה קרה לספר הנישומים? בשנה אחת פורסם ספר נישומים, ומאז הוא נעלם. למה הוא נעלם? אדוני היושב-ראש יתברר הכנסת, איוז סיבה הגיונית יכולה להיות לא-פירסום ספר הנישומים?

אמנון לין (הליכוד):
מחסור בנייר.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

ספר הנישומים הוא האמצעי הפשוט ביותר לגביית מס. כי כל אחד בודק, קודם-כול, אצל השכן שלו, מה רשום לגביו בספר. ואם הוא רואה שתעשיין גדול, מצליח ומשגשג רשום כשכיר המקבל משכורת של 10,000 לירות מסכנות ברוטו לחודש, הרי יש ביקורת. ואין צורך לא במלשינון ולא בדברים דומים.

אהוד אולמרט (הליכוד):

זה לא מלשינון? זה בדיוק מלשינון.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אני רוצה לומר משהו על המלשינון. אני נגד שיטה ממלכתית של הלשנה. אבל הסערה שקמה במדינה, בחור גים מסויימים, נגד עצם הרעיון המתועב שמישהו יודיע לשלטונות שמישהו אחר מעלים הכנסות, הסערה הנה ראה הזאת אומרת דרשני. איש אינו אומר: אל תודיע למשטרה על רצח, אל תודיע למשטרה על פריצה. אבל להודיע למשטרה או לשלטונות המס על העלמת הכנסות — זהו פשע, זהו חטא בעיני חוגים מסויימים. זה מוכיח באיוז מידה מעלימי ההכנסות ואלופי השוק השחור שולטים בארץ בכלי התקשורת, ביצירת דעת-קהל, במערכת הפוליטית. עד שלא נחסל את ההון השחור בארץ הזאת אין תקומה לא למערכת הפוליטית, לא למשק, לא לעצמאות הכלכלית ולא לסיכוי להיות לחברה בריאה בארץ הזאת.

הנושא חשוב מכדי להסירו מסדר-היום. אני סבור ששני הצדדים היו צריכים להתאחד ולהסכים לעריכת בירור יסודי של נושא זה, ובכלל זה הייבט שהעליתי עכשיו, בוועדת הכספים של הכנסת. משום כך אני מציע להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

אני שואל את חברי-הכנסת רון אם הוא מסכים להצעה של חברי-הכנסת אבנרי להעביר את הנושא לוועדה.

אמרי רון (המערך):

כן.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

אם כן לפנינו שתי הצעות: האחת — להסיר את הנושא מסדר-היום, והשנייה — להעביר את הנושא לוועדה. אני מעמיד את שתי ההצעות להצבעה זו מול זו.

הצבעה

- בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים — 24
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — 26
ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

מיתית העומדת לפנינו. זהו חלק מהסכיון-פרניה הנפ-שית והכלכלית שאנחנו סובלים ממנה.

אדוני שר האוצר, יש בארץ הון שחור. ההון השחור אינו תופעת-שוליים קטנה שאפשר להתייחס אליה בזלזול או בסלחנות. ההון השחור הוא אחת מעובדות היסוד של המשק הישראלי. למעשה יש שני משקים ישראליים: המשק הרשמי והמשק השחור, הבלתי רשמי. היחס בין האחד לשני אינו של 1 ל-100. אף איש אחד אינו יודע מה הוא בדיוק, אם זה 20 ל-100 או 30 ל-100, כפי חושבים המחמירים, או 10 או 15 ל-100, כפי שחושבים המקילים. הבעיה היסודית היא שלא הממשלה הקודמת, שיצרה את ההון השחור, ולא הממשלה הנוכחית, המטפחת את ההון השחור, לא עשו דבר כדי לחסל אותו.

אדוני שר האוצר, כל הסטאטיסטיקות שאתה מצטט ושאתה מציטט אין להן שום ערך. המספרים אינם מספרים, התוצר הלאומי הגלמי אינו תוצר לאומי גלמי, האחוזים אינם אחוזים. הסיבה לכך היא שכל המספרים האלה מתייחסים אך ורק למשק הרשמי של המדינה ומתעלמים מן המשק הבלתי רשמי, המשנה את התמונה לחלוטין.

רוני מילוא (הליכוד):

חברי-הכנסת אבנרי, אני רוצה לשאול אותך שאלה: מתי שמעת שמוכר פאלאפל נשפט על העלמת מיליונים והורשע והוטלו עליו שתי שנות מאסר? אם היום מוכרי הפאלאפל כבר מנהלים ספרים, האם זו לא פעולה של האוצר ושל הממשלה הנלחמים בהון השחור?

אורי אבנרי (מחנה שלי):

כל הכבוד למיביצע הפאלאפלים של הממשלה, אבל פה אנחנו עוסקים בעכבר ולא בהר. אנחנו עוסקים בפעולות קטנות, אינני רוצה לומר פעולות ראווה או פעולות תעמולה. אני מוכן להניח שהעוסקים בהן מתייחסים אליהן במלוא הרצינות ותום-הלב, אבל זה כאין וכאפס לעומת ההר האדיר — לעומת רכס ההרים השחור משחור המתנושא כאן לפנינו. מי שמביא סטאטיסטיקות, מי שקובע כמה גובים מעצמאים וכמה גובים משכירים, מבלי לקחת, קודם-כול, בחשבון מה לא נגבה בכלל מהמשק השני, המקביל, השחור — שגם הוא, אגב, מורכב משכירים ועצמאים, שכירים שמשרתים אותם רשומים בשום מקום ועצמאים שהעסקים שלהם אינם רשומים בשום מקום — הרי הוא מתעלם מהמציאות. אם בא שר האוצר ואינו מביא לפני הכנסת תכנית רצינית לחיסול ההון השחור, הרי כל שאר הדברים שהוא אומר על נושא זה הם מסשפתיים, ואין להם כל חשיבות.

רבתי, אפשר לחסל את ההון השחור. איש לא יגיד לי שאי-אפשר לחסל את ההון השחור. משטר הרוצה באמת ובתמים לחסל את ההון השחור יכול לעשות זאת באמצעים אלקטרוניים, באמצעות הביקורת על הצריכה והביקורת על ההכנסה. שני הדברים כאחד. הוצרה היא שגם למשטר המערך לא היה שום עניין בזה, וגם למשטר הליכוד אין שום עניין בזה. כי בשני המשטרים האלה בעלי ההון השחור מילאו וממלאים תפקיד פוליטי ראשון במעלה.

הדבר הפשוט ביותר, אדוני השר, הוא פירסום ספר

3. השיקולים הכלכליים והחברתיים הכרוכים בהתנחלויות החדשות

שלה זו לא בנתה את יהודה, שומרון ותבל עזה אקח את דבריד ואראה להם.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

יפה מאוד. עכשיו חשמע הלאה. ייתכן שיתברר לך מהר כי יש אנשים שלא מראים להם חצי עבודה וגם לא חצי נאום.

נתקדם קמעה: הממשלה בונה את היישוב, בהתחלה יישוב ייחודי צנוע — אוזבסטונים ובנייה טרומית צנועה ולאחר מכן בתים יותר רציניים. מי בא לגור בשכונות אלה? — באים לגור שם אנשים, רובם המכריע משפחות מסודרות —

צירלי בינצן (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הגרות בצפון תל-אביב.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

— הבאות מאזור החוף, בין חיפה לרחובות, לגור בשכונת אריאל ובוקר בוקר הם יוצאים לעבוד, מי ברכבו ומי בהסעה מרוכזת. הם גרים באריאל או בעפרה או בגבעון, אבל ממשיכים לעבוד במרכז עירוני בין בירושלים ובין במישור החוף. לרובם יש דירות במרכז הארץ והם באים אריאלה. דרך-אגב, מניין בא השם הזה? — כדאי לברר. עוד מעט ישא יישובים את השמות: מנחם ויגאל. יש כבר פצאל — דעו לכם כי פצאל הוא אחיו של הורדס, "דער גרויסער צדיק" — ויהיה לנו אריאל מכאן ופצאל משם.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):
ושרון-אל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

נמשך: אנשים אלה, רובם — לא כולם — משכירים את דירותיהם באזור תל-אביב-רבתי, בנתניה, אפילו בחיפה ובירושלים במחירים שבין 8,000 ל-12,000 לירות לחודש —

יחזקאל זכאי (המערך):
בדולרים, בדולרים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

— ועוד בדולרים, או בשכר דירה צמוד, והם נקנסים לגור באריאל בשכר דירה — הייתי באריאל לפני שבועיים-שלושה שבועות — של 420 לירות לחודש. דש. אם כי ייתכן מאוד ששכר דירה זה התייקר קצת עכשיו.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):
איהם הם קיבלו את פניך?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

הרונן נראה איפוא על פניו. לאנשים אלה, היוצאים לעבוד בתל-אביב, בנו מוסדות חינוך ליום חינוך ארוך ובכולם מתחנכים ביום חינוך ארוך. כששואלים אותם: מה יהיה הלאה? הם אומרים: מה יכול להיות? בעזרת-השם הרי סופה של הגדה שתפונה כפי שת-פונה גם פיתחת-רפיה. מה יש? נשכח חמש, שש, שבע שנים באריאל ונקבל לאחר מכן פיצוי של 2-3 מיליון לירות — השאלה מה יהיה אז ערך הלירה — כמו

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת מ"איר פעיל: השיקולים הכלכליים והחברתיים הכרוכים בהתנחלויות החדשות. רשות הדיבור לחברי-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בא אני להעלות הפעם נושא חברתי-כלכלי, ולא אדגיש את הצד הפוליטי שלו אלא רק במשפט אחד או שניים. אינני מתכוון להעלות עכשיו את הצד הפוליטי של ההתנחלויות בגדה המערבית וברצועת-עזה ואת האיוולת הפוליטית שבהן, זאת אעשה בהזדמנות אחרת.

(חברי-הכנסת א. לין קורא קריאת-ביניים)

המאבק הפוליטי שלנו נגד ההתנחלויות בשטחים המחוזקים הוא ממושך ומתנהל על-פני כל המיגוון הקטן שור בנושא. הפעם ניסחתי את ההצעה כך שיצטרך לענות עליה אחד השרים הכלכליים. אני שמח ששר האוצר עונה על כך.

(קריאה: אולי תסתפק במאבק הפוליטי?)

למה?

באתי להעלות אספקט נוסף של חלק מן ההתנחלויות הללו והאספקט הוא מעניין מאוד. בשנים האחרונות — הדבר אמנם לא התחיל בתקופת שלטון הליכוד, אבל בשנתיים וחצי השנה האחרונות הוא בולט — החלו לצוץ כפטריות אחר הגשם סוגים חדשים של התנחלויות, שאני קורא להן "שכונות עירוניות", בשומרון ובצפון יהודה.

רב צילנסקי (הליכוד):

כן ירבו.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אביא שלוש דוגמאות שאני מכיר יותר טוב — את אריאל, עפרה וגבעון, אבל יש כאלה עוד כמה וכמה. מה הטיפוס של השכונה הזאת? — הצד הפוליטי שלה הוא אסון בפני עצמו, ועליו נדבר כאשר נדון על הבעיות הפוליטיות. מה היא מבחינה חברתית-כלכלית? המדינה בונה, בכספיה ממש, כבישים — כבישי פנים וכביש גישה סביר.

רב צילנסקי (הליכוד):

מה הרע בזה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

היא בונה בתי-ספר, מרכזי מסחר ותרבות, רשתות חשמל וטלפון. את כל אלה היא מקימה בתקציבים ממי-לכתמים, ודרך-אגב — בעבודה של ערבים הגרים שם.

רב צילנסקי (הליכוד):

אין אתה, כאופוזיציונר, כך משבח את הממשלה הזאת?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

כבוד היושב-ראש, אני מבקש לקבל פסק זמן לכבוד חברי-הכנסת צילנסקי.

רב צילנסקי (הליכוד):

אתה ממש מרנין את לבי. נשיגידו על "תירות" שממ-

הבים את רעיון ארץ-ישראל השלמה, רעיון שלדעתי הוא ארוך ועוד יעלה לנו ביוקר. אני מודיע לך, אדוני שר האוצר, אתם עוד תפנו גם את זה.

דב שילנסקי (הליכוד):
איך אתה יכול להתבטא בצורה כזאת?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
חבר-הכנסת שילנסקי, הרשה לי להתקדם בדברי, אם כי אני יכול לומר שלא אתפלא אם גם אתה תרצה לגור שם.

דב שילנסקי (הליכוד):
אתה יכול להתנגד להם, אתה יכול לא לקבל את מה שהם עושים, אבל לקרוא להם קארייריסטים, להגיד שהם לא אידיאליסטים? אתה הרי היית שם, ראית באילו תנאים הם חיים, כיצד גרות שמונה משפחות בחדר אחד.

צירלי בימון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה פתאום? איפה אתה ראית דבר כזה? אם היית מדבר על משפחה בשכונת עוני, הייתי מבין.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אומר לך, חבר-הכנסת שילנסקי, איך אני יכול להגיד זאת.

דב שילנסקי (הליכוד):
אפשר להתנגד להם, אבל לומר שהם קארייריסטים?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אמשיך ואומר לך: מי שהלך להשתקע בימית, מי ששינה את אורח חייו, מי לי אתו ויכוח רעיוני על שהוא יושב בבקעה או בגוש-עציון או ברמת-הגולן, אבל הוא לפחות מוכן לשנות את אורח חייו בכנות.

לגבי ההתיישבות בנוסח אריאל ועפרה יש גם תיאוריה של הפרופסור עזרא זוהר בנושא זה — אחד האידיאולוגים של ארץ-ישראל השלמה — תיאוריה שאני קורא לה: "אידיאולוגיה של תחליף". הוא אומר: אי-אפשר היה לארגן תכנית התיישבותית ממש, ולכן נע-בוד במישור החוף ונחיה בשכונות במעלה ההר, באוויר הצח.

אמנון לין (הליכוד):
האם לא שמעת שבאמריקה ובעולם הגדול נוסעים שעה ארוכה מהבית למקום העבודה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
יפה, יפה, אבל שמעתי גם שאני חי בארץ-ישראל.

(קריאה: בארץ-ישראל השלמה.)

דב שילנסקי (הליכוד):
אבל יוקמו גם מקומות עבודה בשומרון.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
ואני יכול עוד להמשיך, חבר-הכנסת שילנסקי. מובן שהדבר מעוות עוד כפל כפליים את רעיון ההתיישבות, כאשר רואים מי עובד באריאל, מי בונה את הכביש, מי בונה את הבית, מי מטפח את הגינה ומי ינקח את

שקיבלו תושבי ימית ובינתיים דירתנו בראשון-לציון מנפיקה לנו רוחים לא רעים.

אני רוצה להעלות עוד אספקט, והוא — שמדובר בסוג של התיישבות לא יצרנית. יש התנחלויות — שגם להן אני מתנגד פוליטית — בבקעה, ברצועה וברמת-הגולן שהן התנחלויות יצרניות. המתישבים בהן רוצים לשנות את אורח החיים, מאמינים במה שלפי דעתי לא יצלח מבחינה פוליטית, ורוצים להקים קיבוץ, מושב, מושבה, כפר, עיירה יצרניים, דוגמת פצאל, נערן ומע-לה-אפרים. הוויכוח שלי עם התפיסה החלוצית הזאת הוא רק פוליטי; הוויכוח שלי עם השכונה בנוסח "אריאל" הוא גם פוליטי והוא גם קונצפטואלי מבחינה חברתית-כלכלית-ערכית. אומר אדם כמוני: האם בשל שיטה כזאת צריך לעזור למי שכבר מסודרים? האם כדאי להשקיע?

יש לי הנאה אינטלקטואלית מתופעה אחת: שה-ממשלה הזאת, ואולי גם הקודמת, מבצעת את "אריאל" ועפרה בפרויקט שיוכן על-פי מצע מחנה שלי. אם תפתחו את המצע שלנו תיווכחו איך אנחנו מציעים לפתור את בעיית השיוכן לזוגות צעירים, משפחות מרובות ילדים ושכונות במצוקה. הצענו להקים שכונות חדשות בבנייה ממלכתית, כמו שמקימים את אריאל, והמדינה תשכיר שם דירות בזול, ב-500 לירות לחודש — בתנאים של היום אפילו ב-1,000 לירות לחודש — למשפחות במצוקה, לזוגות צעירים כדי שיוכלו לפתור את בעיית הדיור שלהם.

חשבתי לעצמי: במקום אריאל שאנחנו מקימים לטובת בעלי אמצעים ובעלי דירות במרכז הארץ מוטב להקים עיירה כזאת ליד מודיעין, לפתח את יבנה וראש-העין ולהפכן לעיירות כאלה, ולהוסיף שכונות בעיירות פיתוח בכל קצווי הארץ כדי לפתור את צרכי הדיור והשיוכן של חסרי יכולת וזוגות צעירים לאמור: המדינה בונה, אתם נכנסים לגור בהשכרה, תשלמו שכר דירה זול, ובמשך הזמן איך שהוא נכסה את עלותו של הפרויקט.

כמו שהמדינה יודעת להחזיק את אריאל כך היא יודעת להחזיק עיירה או עיר או שכונה יפה או שלוש שכונות באזור מודיעין או יבנה. הקונצפציה השכר-נתית הזאת היא מוצלחת, אבל תלוי היכן מקימים שיוכנים והיכן לא מקימים אותם. אם עושים זאת בשומרון בשביל אנשים שכבר יש להם דירות, כדי שיוכלו להשכיר את דירותיהם באזור תל-אביב-רמת, כך שמי עוטי היכולת יצטרכו לשכור מהם את הדירות באזור תל-אביב, נתניה, חיפה, ראשון-לציון במחירי השוק החפשי — מה הרבוע בכך? עובדה היא שמאחורי מהלך יש גם שיקול כלכלי אשר שמעתינו במו אזני. הם טוענים כי במקרה של פיגוי הם יקבלו פיצוי יים בשיעור של 2-3 מיליון לירות למשפחה ויהיה להם רווח מכל הפרויקט.

מה אני רוצה לומר? אני חושב שהכנסת צריכה לדון בבעיה זו גם מהאספקט הפוליטי, כמוכן, אבל אני מעלה אותה עכשיו מהאספקט הכלכלי-חברתי שלה. אניגיד זאת כך: רעיון ההתנחלות בגדה המערבית הוא פרי ליטי ביסודו, אבל לאחר שהתברר שאין בנמצא אידיאליסטים בשביל לבצע התיישבות ממשית, החליטו לקחת קארייריסטים, רובם מהאנשים המסודרים יותר והא-

הקמת שכונות ועיירות, של הקמת דיור זול וטוב להש- כרה לאותן אלפי משפחות — ואני שומע שיש יותר מעשרות אלפי משפחות — המשתוקקות לדיור ועלו- לות לפוצץ את מדינתנו מבפנים.

אגיד לך משהו, אדוני השר: אנשים עדיין לא יוצאים החוצה להפגין אם החינוך אינו טוב דינו. את מחדלי החינוך מגלים רק בדור הבא. אבל אנשים יצאו החוצה ויעשו מהומות על שני נושאים: אם יהיה חוסר עבודה — על זה אינני מדבר אתך עכשיו, אבל אני מזהיר אותך שעליך לשים עין ולא לגרום לכך — ואם יבחינו כי אין היכן לגור, אז יהיו לך שמחה וששון.

לכן אני מציע לך, עם כל מה שאני יודע שאתה שייך ל"אגודת חובבי ארץ-ישראל השלמה" ובשבילך אתגר אידיאולוגי הוא ללכת לאריאל, לפצאל ולכלל המקומות האלה — אני פונה אליך, בגלל שיקולים כלכליים-חברתיים ארוכי טווח: שים הרף לפרויקט הזה ותפנה את הורמה התקציבית לפרויקטים דומים של שיקון, שבהם תוכל באמת לסייע לנזקקים לקבל שיקון זול.

הידי"ר מ. אברבנדיץ:
רשות הדיבור לשר האוצר, לתשובה.

שר-האוצר י. הורביץ:
אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מחוז לתור כו, אני דווקא אוהב מאוד לשמוע את חברי-הכנסת פעיל. הוא מדבר יפה, יש לו כוח ביטוי מצויין. הצרה היא שגם הפעם הזאת השתבש אצלך משהו בעניין התוכן והנושא. אני מוכרח להגיד לך בגילוי לב גמור ובלי חכמות: אילו היית קם ואומר: רבותי, אין לנו כסף לשני בתים, אנו בלא-הכי אביונים; בכל מיצצע הבנייה בגליל, ביהודה ובשומרון או בכל מקום אחר, אין לנו כוח לשני בתים, ומי שיש לו בית אחד ידאג לבנות לו בית שני מכספו; מדינת ישראל לא תעזור למי שיש לו בית בשפלה; מדוע? בגלל הנימוקים שאתה הבאת אותם — הנימוקים היו מספיקים אם ב-אמת היית שוקל את השיקול האידיאולוגי, אם לא היו לך כוונות פוליטיות בנושא. אבל אתה אומר: יש לי עמדה פוליטית; אני לא מעלה אותה עכשיו אלא מעלה את הנקודה החברתית-כלכלית.

כדאי שתדע, חברי-הכנסת פעיל: כל אלה שהלכו למעלות ולשלומי, לא רק במיצצע האחרון של הממשלה הזאת אלא גם בימיהן של כל הממשלות הקודמות שעשו מאמץ עליון לגייס עולים למעלות ולשלומי, כל מי שהלך לשם קיבל בתנאים מצוינים ויוצאים מן הכלל דיור במקומות אלה. לא קמו ואמרו: אדוני, אנו לא מרשים לך להשאיר בית בתל-אביב ובכפר-סבא. אפילו לא אמרו: עליך להודיע אם יש לך עוד בית. פשוט לא פנו אליהם, אלא זה היה אינטרס לאומי שיהודים ילכו לגליל ולמקומות אחרים ולכן אמרו ל-הם: בבקשה, אנו עוזרים לכם, עוזרים לכם הרבה מאוד, לא רק עזרה מועטה.

לכן אם אתה רוצה לראות את הדברים כהלכה, הבה נהיה הגיוניים, בלי כל הצגות.

יחזקאל זכאי (המערך):
אבל הרי לרוב עיירות הפיתוח הלכו עולים שה- גיעו לשם כמעט ישר מהאגודה.

השירותים כשהבעל והאשה או רק הבעל יסע לעבודה בתל-אביב, ומי תהיה העוזרת שתעבוד ותנקה. העיירות והשכונות האלה הן דוגמה מעניינת של "סביוני דה דרום-אפריקה". סביון בשביל היהודים ודרום-אפריקה בשביל כולם.

שר-האוצר י. הורביץ:
סביוני הקאראואנים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
בניתיים זה עוד בקאראואנים. בצדק אמר לך קודם חברי-הכנסת אורי אבנר, ואני מחזק את דבריו, שהוא מציע שאת כל ההתיישבות הזאת תשאירו בקאראואנים, כי תצטרכו להוריד אותם משם ומוטב שיעמדו על גל- גלים מוכנים לתווזה.

אני לא מדגיש עתה את האבסורד הפוליטי ואיך נוכל לעמוד כולנו מול פני האנשים האלה אשר לפ- חות חלק מהם הלכו להתיישבות זו מתוך אמונה ומתוך הרעיון של ארץ-ישראל השלמה ותהיה להם אכזבה עמוקה, או לפחות יציגו זאת כאכזבה עמוקה.

בקיצור, כבוד השר, אינני מדבר על המחיר, אני נמנה עם האומרים שאם מקימים שיקון ואם רוצים שתהיה שכונה, צריכה זו להיות שכונה יפה, בעלת תשתית של ממש, עם בתי-ספר, עם תשתית תרבותית, עם מרכזים מסחריים, עם תיאטרונים, עם מועדון קהי- לתי ועם בתים שיהיה נאה לחיות בהם. על כך אינני מתווכח אתך, וגם אם יבואו ויזכירו לי כי שם הדבר עולה קצת יותר ביוקר לא אתווכח על זה כלל, כי אולי זה צריך לעלות שם יותר ביוקר.

אבל אני שואל באופן עקרוני: השיטה של בנייה ממלכתית בשביל לפתור בעיות שיקון ודיור היא מצו- יינת. הראיה — היכן שאתם רוצים, פוליטית, לפעול והיכן שיש לכם עניין פוליטי אידיאולוגי אתם בעצ- מכם עושים זאת: אתם מפעילים שיטות סוציאליס- טיות של השתכנות. זה נחמד, זה יפה, אבל מה אומר לכם יהודי כמוני? עיזבו את הפרויקט של אריאל וגבעון שכולו עורבא-פרח, ובאותה שיטה, פחות או יותר, ביעילות כזו או ביעילות רבה יותר, הבה ותפ- עילו בניית דיור להשכרה בתחומי מדינת ישראל שע- ליהם אין ויכוח.

אם תעשו זאת, תקיימו מצווה חברתית-כלכלית לג- בי השכבות מעוטות היכולה, העורגות לדיור ואין להן, יינתן להן דיור בשכר, דירה זול ולא נשקיע ממון רב בפרויקטים, שלפי דעתי הם מגדלים פורחים באוויר מבחינה פוליטית. מבחינה כלכלית הם כל כך רחוקים מהעיר שרק בעלי אמצעים יכולים לגור שם, רק מי שיש להם רכב, היוצאים מורוחים פעמיים ושלוש פע- מים על חשבון המדינה.

הימת שידוע לכולנו שאין לנו יותר מדי כספים ואיננו יכולים להשקיע בכל מקום, אני אומר לך, כבוד השר: קח נא את מה שאתה משקיע באריאל, בעפרה, בגבעון, בקריית-שמרון ובעוד כמה מקומות — אף שיש שם אנשים אשר נעים לשוחח עמם ולא נעים לגרום להם עוולות, אם כי זו לא עוולה — ואת המימון הזה ואת מה שאתה אומר עוד להשקיע שם הבה תשקיע יחד עם השר דוד לוי בפרויקטים של

שר-האוצר י. הורביץ:
היה, נכון.

מדוע דבריו של חבר-הכנסת פעיל מקבלים עכשיו הדגשה? — מפני שרוב העולים שהלכו לדימונה, לירי-חם, למצפה-ירמון ולקריית-מלאכי, לא היו להם בעבר דירות על האניה, לא היו להם אפילו אהלים. העבירו אותם לאן שהעבירו אותם, וכולם היו אסירי תודה. הפעם המצב שונה.

עכשיו אתה אומר לי בעצם כך: אדוני השר, אין לך פרוטה שחוקה למטרות חשובות ביותר. מה אתה גותן שתי דירות לאדם אחד או מה אתה גותן דירה למי שיש לו בעצם דירה? בצורה גלויה, פתוחה, בלי חכמות, אני אומר: הבה נסיר את כל הכיסוי, את העבאיה, את הסדין, את השמיכה, את הכול, ונדבר בצורה גלויה: כך נוהגים בארץ כאשר הממשלה רוצה ליישב את הגליל, את מצפה-ירמון או את ירוחם בתנאים טובים, בתנאים יוצאים מן הכלל. כך היא עושה גם בשומרון אם היא רוצה, וכך היא עושה בבקעת הירדן אם היא רוצה. היא לא בדקה מה המצב אצל בני המושב או אצל מי שאינם בני המושב ולא בדקה את המצב אצל ה-ישובים בבקעת הירדן. והחלוקה לאידיאליסטים וללא אי-דיאליסטים היא נושא אחר. נעסוק בה בעד רגע, אבל זה נושא שונה מהנושא שניסית להציג אותו כשורש הדיון היום. מה השאירו אותם בני כפר-חתיקין ונהלל ובלפוריה כאשר הלכו לבקעת הירדן — איש לא בדק.

יחזקאל זכאי (המערך):
אבל בית לא היה להם.

שר-האוצר י. הורביץ:
אני מנסה להתווכח היום עם הטענה הזאת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אבל הוא צודק.

שר-האוצר י. הורביץ:
מה הוא אומר? לא שמעתי.

יחזקאל זכאי (המערך):
רוב בני המושבים שבאו לבקעת הירדן — 100% — אין להם בית.

שר-האוצר י. הורביץ:
יכול להיות. לא 100%. אתה יודע מה? לא 100%, אבל יכול להיות שיש אחוזים גבוהים מאוד שבאו ישר מהחרד שבו גרו יחד עם ההורים, אבל יש גם מי שיש להם בית גם במושב עצמו והבית נשאר.

יחזקאל זכאי (המערך):
יש שם הורים.

שר-האוצר י. הורביץ:
יכול להיות.

חבר-הכנסת פעיל, הייתי רוצה מאוד שתאזין לי, כי אני דווקא מנסה שלא לעסוק בעניין הפוליטי.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
אדוני השר, זו שערוריה בגליל, זו שערוריה בגלב, וזו שערוריה בכל מקום.

שר-האוצר י. הורביץ:

אבל אולי לא במקרה לא הזכיר חבר-הכנסת פעיל את הנושא של מיבצע שלומי או של מיבצע מעלות. הוא נזכר פה פתאום באריאל. לכן אני רוצה להזכיר שאריאל דומה מבחינה זו, הן בשיקולים, הן מבחינה כלכלית, לשלומי ולכרמיאל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אפשר להעיר הערה?

שר-האוצר י. הורביץ:
אפילו שלוש.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

בלי להיכנס לעניין העקרוני אני רוצה לומר ש-כמעט כל מי שגר בשלומי או במעלות אינו עובד בחפיפה. באריאל אנשים יכולים להמשיך לעבוד במקום שבו עבדו קודם ולגור באריאל. אריאל היא סביון ומעלות לא.

שר-האוצר י. הורביץ:

מכיוון ששנינו יודעים את הנושאים וגם את הטי-עונים ואת הכוונה של הטיעונים אני רוצה לענות על מה שאמרת לגבי החלק הכלכלי. אתה אומר: אם בכר-מיאל או במעלות אין תשתית כלכלית, אסור ליישב אותם, כי אינני מסכים שהם יסעו לעכו. אין זה הג'יוני שיסעו לעכו ויגורו בכרמיאל, בשלומי או במע-לות. אם אין להם תשתית — כך אתה אומר — שלא יגורו שם. מדוע? מדוע? יעבדו בכרמיאל, במעלות, בנהריה ובעכו; יעבדו בכפר-סבא ובנתניה. מדוע לא? אם יש לי עניין שיהיו יהודים באריאל, יגורו שם אנשים ויעבדו במקום אחר, וכך אני מוביל אותך במודע לוויכוח שבינינו — אם צריכים להיות יהודים באריאל לא. אבל הבה לא נתעטף בשום העמדת-פנים. בכר-מיאל ובשלומי גרים יהודים העובדים בנהריה, אם אינך מכיר אותם, אקח אותך מייד לשם ואוכיח לך זאת. הם קיבלו דירה בתנאים טובים מאוד, ולא בדקתי מה השאירו בכפר-סבא. אולי כן, אולי לא. איש מא-תנו לא בדק. מדינת ישראל רצתה שיגורו אנשים בשלומי והשקיעה הרבה כסף, נתנה פתיחות וריפדה להם את השיכון הזה באלף ריפודים כדי שיעברו לשם. מדוע? זו מדיניות הממשלה הנוכחית, והיא צודקת. זה דבר אחד.

בעניין האידיאליסטים והחלוקה בין אנשי הבקעה האידיאליסטים לבין אחרים, בין שזה תורם ובין שזה אינו תורם לזיכוכות הזה, אני רוצה לומר שחלק מה-ציבור הפך להיות עוין להתנחלות ולמתנחלים אולי בגלל הצורה שבה אנו מטפלים בזה, בעוונותינו הר-בים, אבל לא בגלל המתנחלים והמטיבאציה שלהם. אנשים יושבים 2-3 שנים ויותר בגשם בקאראווא-נים, עם ילדים, ואתה יודע שהם קיימים, ואין מדק-למים סחם ככה את הדברים. אין להפוך את הקערה בצורה כזאת. אפשר להציג אותם כתובעי פיצויים בח' לוקה בין החברה בפצאל ובין אחרים, אבל עד כדי כך להיות עיוורים ולא לראות איזו מוטיבאציה נקייה יש לאנשים אלה? אתה יכול לומר שהם טועים ומטעים וגורמים נזק למדינת ישראל ובסופו של דבר יגרמו לנסיגה, ומה שהיה בימית יהיה באריאל. תגיד מה שתגיד, לא אומר עליך היום: תמהוני. בוויכוח המ-

אחת. הסכמתי אתך בכול, רק לא בהפרדה שאחיה מפ' ריד בין האספקט הכלכלי לבין האספקט הפוליטי. זה הדבר שבו הם רוצים, את הכול הם יסובכו סביב השא"ל: כן התנהלות; לא התנהלות; כן כלכלה, לא כלכלה; יש כסף או אין כסף. זו השיטה שלהם, וזה מה שהם אומרים כל הזמן. אנחנו חייבים לדעת שהדברים קשורים קשר הדוק, חברתי-פוליטי-כלכלי. אם הם מחליטים להפנות 50 מיליארד לירות להתנהלות, אין שום סיבה שהכסף הזה לא יצא מתוך השכונות, על חשבון חינוך, על חשבון בריאות, על חשבון בתי-חולים, השר אמר כאן: לא אבנה בתי-חולים, לא אתן כסף לבתי-ספר, וזו הסיבה. הכסף הזה מוזרם בצורה ברורה להתנהלות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע לבית להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת מאיר פעיל לוועדה, וזאת מכמה סיבות: הסיבה הראשונה היא שהנושא חשוב וגורלי מכדי שהכנסת תשתמש ברוב הקואליציוני ותיסיר אותו מסדר-היום. אתם, חברי הכנסת, יודעים ודאי שההתמרמרות בשכונות הולכת וגוברת נוכח מדיניותה הכלכלית של ממשלת הליכוד. היום כבר אפשר להבחין בניצני ההבנה של הקשר שבין המדיניות הכלכלית ובין המדיניות בשטחים הכבושים.

אני בטוח שההנהגה המדינית פה ערה ומודעת לסכנה שיש בסיסמה שהצלחנו להשריש בשכונות: ההתנהלות על חשבון השכונות. אני גם יכול להבטיח לכם, רבותי חברי הכנסת, שאם יקום פעם מאבק רציני, על כל ההשלכות שלו, נגד ההתנהלות — בני השכונות יקחו חלק רציני בו.

זאת הסיבה הראשונה לכך, אדוני היושב-ראש, ש'אני מבקש מחברי הכנסת להעביר את הנושא לוועדה כדי שתדון בו בכובד-ראש.

חיים קורפו (הליכוד):

מה הסיבה השנייה?

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אני אגיד לך. הסיבה השנייה, חבר-הכנסת קורפו, לכך שלדעתך על הכנסת להעביר את הנושא לוועדה הוא המצב הקשה שבו שרוי פרויקט השכונות כחוצאה מחוסר תקציב ואמצעים. שימו לב למה שקורה כאן, הוויכוח התנהל אתמול מעל מסך הטלוויזיה סביב כמה מיליונים — כן יוקצו או לא יוקצו, מאה עובדים או מאתיים עובדים. באיזה נושא מתנהל הוויכוח? — בנושא הכאוב ביותר של השכונות — המצוקה החברתית שהיא, כמו שאמר כאן קודם חבר-הכנסת מאיר פעיל, פצצת הזמן הגדולה ביותר של המדינה; מצד שני קבוצת אורחים, אשר מיליארדי לירות מאוצר המדינה מועברים אליהם, משכירים את הבתים שלהם בצפון תל-אביב על חשבון מי שאין להם בתים בכלל; וכך הם מקימים עוד יישוב, עוד התנהלות על חשבון העובדים ששר האוצר לא רוצה להקצות לפרויקט השכונות. בנייה מוקפאת בשביל לחסוך כסף, אבל ההקפיאה לא חלה על ההתנהלות. שם ממשיכים לבנות על חשבון מי שאין לו בלוק אחד, או לבנה אחת. אתם, רבותי חברי הכנסת, לא חושבים שהנושא רציני די הצורך להעבירו לוועדה.

הרי רק היום התבשרנו שהקבוצה הפאנאטית, ברא-

דיני אתה יודע בעצמך ממה אני פחדתי וממה אתה שמחת, למה אתה מקווה ומתפלל וממה אני חושש שיקרה. אולם לומר עליהם "אידיאליסטים" — בחצי מרכאות? מה אתם רוצים? הם רוצים להתיישב בשומרון, ואנחנו רוצים שהם יתיישבו בשומרון, הלוואי ש'יכולתי לספק להם תעשייה. אגלה לכם סוד שכל אחד יכול לספר אותו רק עוד לשניים: לו היה לי הרבה כסף, לו היה לי כסף, הייתי מקים את התשתית הזאת בכרמיאל, בקרני-שומרון.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אגיד לך מי היה עובד שם — — —

שר-האוצר י. הרבין:

לא, מי שנוסע לכפר-סבא יעדיף לעבוד באריאל. דיברת בחצי ליגלוג על "הגבירים" האלה באריאל. יבואו אנשי הקטמונים לשם. אני אשמח, חבר-הכנסת צ'רלי ביטון,

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אנשי הקטמונים, אדוני השר, רוצים לגור בקטמונים.

שר-האוצר י. הרבין:

שיבואו לאריאל, נשמח לקבל אותם. ואל תנפשו ב"גבירים" המסודרים הגרים באריאל. הלוואי שיבוא לשם מי שזקוק לדירה.

אני יודע יפה מאוד שבלי קושי אפשר להגיע לנושא זה, וחבר-הכנסת אבנרי, שאני מכיר אותו מהקאדנציה שלפני הקודמת, היה לו כשרון יוצא מן הכלל — אני אומר זאת ללא מרכאות — להתחיל נאום במסע ולגמור בחברון ובקריית-ארבע. הוא היה מגיע לזה בלי קושי. הוא היה עושה סיבוב, ותמיד התפעלתי כאשר התחיל במסע והגיע בסופו של דבר לקריית-ארבע בצורה מוצלחת באופן יוצא מן הכלל. אין זה עניין כלכלי. כך נוהגים בארץ. אתה נגד התיישבות באריאל ובקרני-שומרון, תבוא עליך ברכה. אני בעד.

ה'ר' י. מ. אברמוביץ:

מה אתה מציע, אדוני השר?

שר-האוצר י. הרבין:

אני מציע להוריד את ההצעה מסדר-היום.

ה'ר' י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ביטון, להצעה.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לי הצעה אחת.

אדוני השר, כשאתה מדבר על קאראואנים ועל אנשים מסכנים ואומללים העומדים תחת הגשם, אני רוצה להודיע לך: גם קאראואנים וגם וילות, כשיש עניין מעברות במדינת ישראל לאותם אנשים שבאו בשנות ה-50 וגרים עד היום במעברות.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

מציעים להם דירות, אבל הם רוצים וילות.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לך, חבר-הכנסת פעיל, אני רוצה להעיר רק בנקודה

אודד אולמרט (הליכוד):
הוא אפילו לא מייצג את ה"פנתרים". אנחנו מייצגים פי מאה יותר "פנתרים" מאשר הוא.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה נכון. נכון שאתה מייצג את ה"פנתרים". אתה חותם על חוזים להקמת ולבניית בתי-מלון ומקבל מזה אחוזים, ואתה מייצג את ה"פנתרים". כל מיליונר במדינה פתאום מייצג את ה"פנתרים". אשמח אם תייצג את ה"פנתרים", האמן לי, אבל תצטרך לעזור לקבצינים האלה אם אתה רוצה.

אודד אולמרט (הליכוד):
אני לא מופיע במשפטי סמים.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כדאי שחברי-הכנסת אולמרט, אם הוא מדבר על משפטי סמים, יבוא ויגיד כאן על כמה תיקים של סו-חרי סמים הוא הגן במדינה הזאת. שיגיד מעל במת הכנסת.

מאיר זילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
סוחרי הסמים הגדולים תומכים בליכוד. הם קשורים אתכם ואתם קשורים אתם.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לכן אני מבקש להעביר את הנושא לוועדה, שם באמת אפשר לדון בכובד-ראש ולברר את העניינים באופן יסודי.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
אני שואל את חברי-הכנסת מאיר פעיל אם הוא מסכים להעביר את הנושא לוועדה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
כן.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: הצעה להסיר את הנושא מסדר-היום והצעה להעביר את הנושא לוועדה. נצביע.

הצבעה

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא

בסדר-היום — רוב
בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה — מיעוט
ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
חברי הכנסת, הישיבה הבאה, אם-ירצה-השם, בשבוע הבא ביום שני בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

שותו של השר אריק שרון, החליטה על הקמת התנחלות נוספת בימית. מזכירות גוש-אמונים מחליטה — ממשלת ישראל מבצעת. ועוד גראה כאילו יש עימות בין השניים, דבר שהוא לא נכון מעיקרו. לא ייתכן שקבוצה מוערית, אדוני היושב-ראש, אבל בהחלט מסוכנת חקבע את סדר העדיפויות בהוצאת הכספים במדינת ישראל. הרי הם ממש עוסקים בפרובוקאציות לממשלה ואף אחד לא קם כנגדם.

יוסף רום (הליכוד):
אתה מגן על הממשלה?

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני לא מגן על הממשלה. אני אומר שאתם אותו דבר, זה הכול.

אני שואל: מה השיקול היום בהקמת התנחלות בימית, שפתאום הקבוצה הזאת הנקראת גוש-אמונים, קבוצת פאשיסטים, רוצה להקים ישוב בימית, כאשר אתם מתכוונים להחזיר את ימית למצרים על-פי אותו הסכם שלום שלכם שאתם מהללים ומשבחים אותו כל הזמן?

רני מילוא (הליכוד):
אתה נגד ההסכם הזה?

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אחד כמו חברי-הכנסת עמית אמר היום שההסכם הזה תלוי על כרעי תרנגולת. איך אתה רוצה שאני אתמוך בהסכם?

אודד אולמרט (הליכוד):
אתה תמכת בו.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני תמכתי בו? כדאי שתבדוק את הפרוטוקולים של הכנסת, חברי-הכנסת — אני יודע — אולמרט.

אודד אולמרט (הליכוד):
אתה באמת לא יודע.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני באמת לא יודע. נו, אז מה? האם זה בושע? מדי פעם אני בקושי נזכר בשם שלך.

יחזקאל זכאי (המערך):
חברי-הכנסת אולמרט, מה שמייצג חברי-הכנסת צ'רלי ביטון זה יותר ממה שאתה מייצג. הוא מייצג את העייה הכאובה ביותר של עם ישראל.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לכן, אדוני היושב-ראש, יש לדון בוועדה על כל השאלות הקשות האלה.

הישיבה נעולה בשעה 14:57

נספחות

א. סדר-היום לישיבות רפ"ג—רפ"ה

- א. שאלות ותשובות.
- ב. הודעת ועדת החוקה, חוק ומשפט על רצונה להחיל דין רציפות על הצעת חוק יסוד: זכויות האדם.
- ג. החלטה בדבר הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח—1948.
- ד. חוק העיתורים בצבא-הגנה לישראל (תיקון), תש"ם—1979 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ה. חוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (רישום ציוד וגיו-סו), תש"ם—1979 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ו. חוק העונשין (תיקון מס' 12), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- ז. הסדרים בטלוויזיה הישראלית — גמר הדין.
- ח. חוק להשקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 3), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- ט. חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 4), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- י. חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושי-קום) (תיקון מס' 13), תש"ם—1979 (קריאה רא-שונה).
- יא. הצעות לסדר-היום.
- יב. חוק יסוד: בתי-המשפט (קריאה ראשונה).
- יג. חוק בתי-המשפט (הוראות מעבר), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- יד. חוק התובלה האווירית, תשל"ט—1979 (קריאה רא-שונה).
- טו. חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים) (תיקון), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- טז. חוק בית-הדין לעבודה (תיקון מס' 8), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- יז. חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 12), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- יח. חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 13), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק העונשין (תיקון מס' 9), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כ. מצבן הכספי של הרשויות המקומיות — הצעת חבר-הכנסת י. ז'. אמיר.
- כא. חוק החיכון והבנייה (תיקון מס' 11), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כב. חוק לתיקון פקודת התברות (מס' 16), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק לתיקון פקודת השותפויות (מס' 2), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- כד. חוק תקנת השבים, תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כה. חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 5), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- כו. חוק דיני עבודה (הסכם להקמת שדות-תעופה בנ-גב), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כז. חוק יסודות המשפט, תשל"ט—1979 (קריאה ראשו-נה).
- כח. חוק יסוד: החקיקה (קריאה ראשונה).
- כט. חוק החקיקה (הוראות מעבר), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- ל. חוק שיפוט בתי-דין יהודים קראים (גישואין וגיי-רושין), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- לא. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- לב. חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון מס' 4), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- לג. חוק לתיקון פקודת בתי-המשפט העירוניים (מס' 6), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- לד. חוק המועצות החקלאיות (עונשין), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- לה. הצורך בייעול גביית מס הכנסה ומס ערך מוסף — הצעת חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו, ג. האוז-נר, ד. גולומב וש. אליהו.
- לו. הקמת רשות לפיתוח הגליל — הצעת חברי-הכנסת י. כהן.
- לז. מגמה להעלאת תעריפי פרמיות הביטוח — הצעת חברי-הכנסת מ. עמאר, מ. פעיל ומ. וירשובסקי.
- לח. מעמדם של עובדי מדינה — הצעת חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו וא. מלמד.
- לט. כינון המטה למלחמה באינפלציה — הצעת חברי-הכנסת ע. אמורי.
- מ. החלטת הממשלה על הקפאת המחירים — הצעת חברי-הכנסת ד. גולומב.
- מא. השביתה בצי הסוחר — הצעת חברי-הכנסת מ. אלגרבלי, י. ז'. אמיר, מ. כהן, מ. פעיל וש. שטרן-קטן.
- מב. שינוי שיטת הסובסידיות מסיבסוד המצרך לסיבסוד הנצרך — הצעת חברי-הכנסת מ. פעיל וח. בר-לב.
- מג. המדיניות הכלכלית של הממשלה והסקטור היצרני בארץ — הצעת חברי-הכנסת ע. הדר.
- מד. יום הסביבה הבין-לאומי — הצעת חברי-הכנסת י. תמיר.
- מה. החינוך בתפוצות — הצעת חברי-הכנסת י. יצחקי.
- מו. העדר רופאים בירוחם — הצעת חברי-הכנסת י. ז'. אמיר, ת. טובי, ר. מילוא וש. שטרן-קטן.

—1979; 2. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 66), תש"ם—1979; 3. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 73), תש"ם—1979; 4. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 75), תש"ם—1979.

גא. חוק פיצויים לגפנעי תאונות דרכים (תיקון מס' 2), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).

גב. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 2), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).

גג. חוק בית-הדין לעבודה (תיקון מס' 9), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).

מו. הצורך הדחוף להגיש עזרה לנפגעי הרעב בקאמ' ובדיה — הצעת חברי-הכנסת א. רון, ע. נוף, מ. וילנר, א. אבנרי, א. אבטבי וד. שילנסקי.

מח. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 21), תשל"ז—1978 (קריאה ראשונה).

מט. חוק הקרן למחקר לפיתוח חקלאיים של ארצות-הברית וישראל, תש"ם—1979 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

ג. החלטות בדבר אישור הוראות בצווים:

1. צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 22), תש"ם

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות רפ"ג—רפ"ה

777. א. הרליץ (המערך): יהודי העולם וישראל.

778. א. ג. בריאן (הליכוד): הקמת פארלאמנט משותף למדינת ישראל ולעם היהודי בתפוצות.

779. א. רון (המערך): העמקת הגבייה בסקטור העצמאי.

780. מ. פעיל (מחנה שלי): השיקולים הכלכליים והחברתיים הכרוכים בהתנחלויות החדשות.

771. א. נמיר (המערך): הערכות מערכת החינוך גור כח קיצוצים.

772—775. מערכת החינוך ועיכובים בתשלומי משכורת המורים — הצעות חברי-הכנסת ח. גרוסמן, ע. נוף, מ. פעיל וא. שריר.

776. מ. עמית (התנועה לשינוי ויזמה): ממשלת ישראל והאירועים המתרחשים באזור.

ג. הצעת חוק העיטורים בצבא-הגנה לישראל (תיקון מס' 2), תש"ם—1979

3. תיקון סעיף 10 בסעיף 10 לחוק העיקרי, בסופו יבוא: "כן יקבעו הפקודות מי המוסמך לקבל עיטור יחידתי, אופן קבלת עיטור כאמור ומשמורתו בי יחידה."

4. תיקון סעיף 15 בסעיף 15(א)(2) לחוק העיקרי, במקום הסיפה המתחילה במלים "או לאחר" יבוא "ליחידתו או לאחר, או בכוונה למנוע הענקתו של עיטור לזולת או ליחידה אחרת."

1. תיקון סעיף 1 בסעיף 1 לחוק העיטורים בצבא-הגנה לישראל, תשל"ז—1970¹ (להלן — החוק העיקרי), בסופו יבוא: "יחידה צבאית" — כיתה ומעלה או קבוצת חיי"ל שפעלה כצוות."

2. תיקון סעיף 2 בסעיף 2 לחוק העיקרי, אחרי "של חיילים" יבוא "או של יחידות צבאיות."

1 ס"ח תשל"ז עמ' 18; תשל"ה, עמ' 85.

ד. הצעת חוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (רישום ציוד וגיוס), תש"ם—1979

2. הופעת תקנה 17 אחרי תקנה 17 לתקנות יבוא: "17א. דין המדינה לעניין תקנות אלה דין המדינה כדין כל בעל ציוד אחר; אולם הוראה זו לא תחול לגבי ציוד שבהחזקתה של משטרת ישראל."

1. תיקון תקנה 12 בתקנות-שעת-חירום (רישום ציוד וגיוס), תשי"ז—1956¹ (להלן — התקנות), בתקנת משנה (ז), במקום פיסקה (3) יבוא: " (3) אם פורסם בראדיו, בטלוויזיה ולפחות ב"שלושה עתונים יומיים, חוקה שהגיע לידיעת אותו אדם שעליו הוא חל בתום שש שעות למן הפירסום הראשון בראדיו ובטלוויזיה."

1 ק"ת תשי"ז, עמ' 334; ס"ח תשל"ז, עמ' 80.

ה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 22), תש"ם—1979², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על טובין שהיו פטורים ממנו.

- 1 ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ך, עמ' 18.
2 ק"ת תש"ם, שיעורי מק"ח 278, עמ' 2.

ו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מכס קנייה על טובין

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 66), תש"ם—1979³, שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על טובין שהיו פטורים ממנו.

- 1 ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.
2 ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ך, עמ' 18.
3 ק"ת תש"ם, שיעורי מק"ח 262, עמ' 9.

ז. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מכס קנייה על טובין

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 73), תש"ם—1979³, שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על טובין שהיו פטורים ממנו.

- 1 ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.
2 ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ך, עמ' 18.
3 ק"ת תש"ם, שיעורי מק"ח 286, עמ' 46.

ח. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מכס קנייה על טובין

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 75), תש"ם—1979³, שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על טובין שהיו פטורים ממנו.

- 1 ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.
2 ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ך, עמ' 18.
3 ק"ת תש"ם, שיעורי מק"ח 289, עמ' 56.

ט. הצעת חוק הקרן למחקר ולפיתוח חקלאיים של ארצות-הברית וישראל, תש"ם—1979

1. הגדרות
בחוק זה —
2. תאגיד
הקרן היא תאגיד כשר לכל זכות, חובה ופעולה משפטית.
3. ארגון הקרן והנהלתה
הקרן תאורגן ותנוהל לפי הסכם הקרן ובהתאם לכללי הנהלה והתקנות שהותקנו על-פיו.
4. פקדונות בבנק ישראל
בנק ישראל רשאי לקבל פקדונות מאת הקרן.
- "הקרן" — קרן למחקר ולפיתוח חקלאיים של ארצות-הברית וישראל שהוקמה על-פי הסכם זה קרן;
- "הסכם הקרן" — ההסכם שבין ממשלת ארצות-הברית רית של אמריקה לבין ממשלת ישראל שנחתם ביום 25 באוקטובר 1977.

5. שינויים בהסכם הקרן
הממשלה רשאית, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להציע שינויים בהסכם הקרן ולהסכים לשינויים כא-מור.

6. פטור ממסים
שר האוצר רשאי להתקין תקנות בדבר מתן פטור ממסים ומתשלומי חובה כאמור בהסכם הקרן.

י. הודעת שר החינוך והתרבות בעקבות מסקנות ועדת העבודה והרווחה על התארגנות משרדי הממשלה השונים לצורך ביצוע תכנית קל"פ (קבוצות לערי פיתוח) *

לכבוד
מר יצחק שמיר
יושב-ראש הכנסת
נכבד,

על-פי סעיף 85 לתקנון הכנסת אני מפרט להלן את פעולות משרדנו הנוגעות למסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא התארגנות משרדי הממשלה השונים לצורך ביצוע תכנית קל"פ (קבוצות לערי פיתוח):

לסעיף ב(2)

הצורך בתיקון במישור התחקיתי אינו דרוש, שכן הפעלנו הסדרי פטור מלא לכל התלמידים בערי הפי-תוח בגילי טרום חובה כמרכיב מחייב בתוך שיטת שכר הלימוד המדורג.

לסעיף ד(4)

(א) תכנית "תהילה", שהולכת ומתפתחת בכל רחבי הארץ ובעיקר בעיירות הפיתוח, מעניקה הזדמנות ללמידה שיטתית ברמה של השכלת יסוד למבוג-רים. בנווה-אילן ליד ירושלים קיים מרכז פנימי-תי, שאליו באות אמהות בעיקר מעיירות הפיתוח לתכנית לימודים פנימית של חמישה ימים ברמה של השכלת יסוד. מתקיימים 30 סמינארים בשנה וכ-50 נשים משתתפות בכל סמינאר.

בעזרת ברית התנועה הקבוצתית מקיימת המח-לקה להשתלמות מבוגרים במשרדנו סמינארים לאמ-יות במסגרת המכונה "קהילה לומדת", לפיה באות קבוצות אירגוניות של אמהות ממקום מגורים אחד ללמוד יום לימודים ארוך במרכז לימודים אזורי במשך חמישה ימים. השנה יתקיימו כ-30 סמינארים כאלה ובכל אחד מהם ישתתפו כ-200 אמהות.

המחלקה להשתלמות מבוגרים מפתחת פרויקט של מרכזי הדרכה להורים, בעיקר בעיירות הפיתוח, שבהם תוצע להורים תכנית מגוונת של פעילות, שתכליתה להדריך את ההורים לטפל בילדיהם בכל הקשור בפיתוח היכולת הקוגניטיבית, האמוציונאלית והחברתית. בפרויקט תהיה מערכת של הדרכה קב-ועה, שיפעלו בה סדנאות להעמקת הפעולה באמצעות בעלי מקצוע בתחום זה.

(ב) בשנת הלימודים תשל"ט, בעקבות מערכת התמ-ריצים החדשה הניתנת רק למורים מוסמכים, מאות

של מורים בלתי מוסמכים השלימו את הסמכתם, לדוגמה: בקריית-שמונה, כ-31 מורים בחינוך היסודי, די, תושבי המקום, השלימו את הבחינות החסרות להסמכה.

(ג) כ-3,300 תלמידים מכל הארץ מופנים לפנימיות מטעם האגודה לקידום החינוך. אין האגודה מקבלת מועמדים לפנימיות מכל גורם, אלא בהפניה בכתב ובהמלצת בית-הספר המקומי בו לומד התלמיד.

סידור זה מאפשר ויסות בין צרכי המקום ובין רצון ההורים או התלמיד ללמוד מחוץ לשוב.

מספר התלמידים הנקלטים כל שנה בפנימיות מעיירות פיתוח הוא בסביבות 25%. מרבית התל-מידים באים משכונות מצוקה בערים. חלק מהתל-מידים מבקש לעזוב את הישוב בו גר מאחר ואין למקום אפשרות להציע מגמת לימוד רצויה כגון חינוך חקלאי, פנימיות צבאיות, חינוך מקצועי ב"רמת בוסמת", ישיבות.

מאחר ואין החינוך העל-יסודי כבול לאזורים קבועים יוצא כי המשפחות המבוססות שולחות את הילדים ללימודים מחוץ לגבולות הישוב, והמשפחות שהן במצוקה נאלצות להיכנע למציאות לעתים נגד רצונן.

(ד) משרדנו נערך להגברת פעולתן של תנועות הנוער בפרברי הערים ובעיירות הפיתוח כדלקמן: המשרד מסייע להפעלת גרעיני עווד (באמצעות הס-תדרות הנוער העובד והלומד) וגרעיני רעים (באמ-צעות הסתדרות הצופים).

במסגרת גרעינים אלו נמצאים כ-120 מתנדבים שדחו את שירותם הצבאי בשנה והם משרחים בתפ-ידי חינוך, הדרכה ופרוייקטים קהילתיים ב-12 עיי-רות פיתוח, כגון קריית-שמונה, בית-שאן, אור-עקי-בא, מעלות, קריית-עקרון, מצפה-ירמון וכו'.

משרדנו מסייע להפעלת כ-60 בנות דתיות, המ-שוכרות משירות צבאי ומשרתות בשירות לאומי במסגרת תנועת בני-עקיבא ונוער עובד דתי, ופר-עלות בתפקידי חינוך והדרכה בעיירות פיתוח שו-נות.

משרדנו מפעיל — באמצעות הסתדרות הצופים — את תכנית של"פ (שמיניות לאזורי פיתוח). במס-גרת תכנית זו מצויים כיום 37 בני-נוער, שבא

ידי חניכים המסיימים את בית-הספר ויוצאים לשנת שירות מוקדמת בעירות הפיתוח במסגרת גרעינים, בעירות או במושבים. הם עושים עבודה סוציאלית וחניכות.

בחלק מבתי-הספר הקיבוציים לומדים בני מור שבים טעוני טיפוח מבחינה השכלתית וסוציאלית, כגון בית-הספר בכפר בלום.

חלק גדול מן הנוער טעון הטיפוח נקלט בבתי-ספר חקלאיים, בחברות נוער ובהכשרות צעירות. בעיקר מדובר בנוער שמגלה קשיי הסתגלות לבית-הספר במקום מגוריו או שלא יכול להמשיך ולהתגורר בבית.

בפרויקט המעונות של הגיל הרך מתקיים שיח פועלה בין בתי-הילדים בקיבוצים והעובדות במעונות בערי פיתוח ובפרברים. כמו כן נעשות פעולות בערי הפיתוח במסגרת ברית התנועה הקיבוצית.

בברכה,
זבולון המר
שר החינוך והתרבות

ממרכז הארץ ומשלימים לימודיהם התיכוניים בעירות פיתוח שונות ותורמים מעבר לשעות הלימודים בפעולה תרבותית קהילתית בקרב בני-הנוער במקום.

משרדנו מסייע להפעלת ימי גופש ועיון לנוער עובדים המאוגדים בתנועת הנוער העובד, הנוער העובד הדתי והנוער העובד הלאומי. נערים אלו באים בעיקרם משכבות מצוקה, מעירות הפיתוח ומפרברי הערים הגדולות.

(ה) האגף לתרבות ולאמנות במשרדנו, באמצעות אמנות לעם, מנייד לעירות הפיתוח הצגות תיאטרון, מחול, קונצרטים ותערוכות. כמו כן חומך האגף בחוגי אמנות שונים בעירות הפיתוח, הן ישירות באמצעות השלטון המקומי והן על-ידי החברות למתנסים. הגברת התמיכה תלויה בתקציב שיעמוד לרשותנו למטרה זו.

(ו) בתי-הספר של התנועה הקיבוצית מעורבים על-

העתק: השר משה נסים.
הרב מנחם פרוש, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

יא. מסקנות-ביניים של ועדת הפנים ואיכות הסביבה וועדת הכלכלה בדבר הצורך הדחוף להגביר את הסיוע לישובי גבול הצפון

לתושבים הנזקקים לה בעילות ובזמן הנדרש — היא תנאי חיוני למניעת עזיבת תושבים את הגליל ולמשיכת אוכלוסיה ממרכז הארץ להתיישב בו ובמרחביה.

ה. להגשמת הנאמר לעיל בדבר יצירת מערכת שירותים רפואיים קובעת הוועדה:

(1) על משרד הבריאות לפעול בהקדם, יחד עם כל הגורמים הרפואיים בארץ, להקמת מרכז רפואי במקום מרכזי בגליל, שיהא ברמה אוניברסיטאית — ותוענך לו הכרה זו — ולו שלוחות באזורי הגליל השונים אשר יכונו, יודרכו וייעזרו בו מבחינה רפואית ומקצועית. שלוחות אלה יוכלו להיות מסוגים שונים — בתי חולים, בתי-ילדות, מרפאות ועוד — הכול לפי הצורך ולפי הדרוש בכל אזור.

(2) הקמת מרכז כזה תמשוך אליו כוחות במקצועות הרפואה בשטחי המומחיות השונים ובמרחב נאותה ובו גם יודרכו ויתמחו תלמידים לרפואה ויתמחים במקצועות הרפואה השונים.

(3) הקמת המרכז הרפואי תיצור תשתית רחבה למפעלי תעשייה הקשורים למדע הרפואה ועל משרד הבריאות ומשרד התעשייה, המסחר והתיירות לעודד ולתמוך בייסוד מפעלים אלה בגליל.

ו. (1) הוועדה נוכחה לדעת כי שירות רפואה הטיינים באזורי הגליל לקוי וכי קיים חוסר

בישיבת הכנסת ביום כ"ד באייר תשל"ח (31 במאי 1977) העלה חבר-הכנסת ד. שילנסקי הצעה לסדר-היום בנושא הגליל. הכנסת החליטה בישיבתה על הקמת ועדה משותפת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה וועדת הכלכלה בראשותו של חבר-הכנסת ד. שילנסקי.

הוועדה, לאחר ששמעה את שר הבריאות, נציגי משרדו ונציגי ישובי הגליל, החליטה להגיש למליאת הכנסת מסקנות-ביניים בנושאים הנוגעים בשירותי הבריאות בישובי הגליל, המפורטים להלן:

א. הוועדה קבעה כי שירותי בריאות מפותחים הם אחד מן התנאים החיוניים הדרושים הן לאוכלוסיה הנוכחית בגליל והן להגברת התנופה למשיכת אוכלוסיה ממרכז הארץ.

ב. הוועדה קובעת בצער כי מערכת שירותי הבריאות בגליל פגומה מיסודה ומראשיתה ואינה מספקת צרכיהם החיוניים של התושבים והיא פחותה בהרבה מרמת השירות הניתן לתושבי מרכז הארץ.

ג. הוועדה שמעה בצער על ליקויים רציניים בשירות האמבולאנסים, על מצב קשה מגושא של מבני בתי-החולים, מצב הציוד, התחזוקה והנקיון, על סבלם של חולים ושל הנזקקים לשירות הרפואי, שאינו ניתן להם אלא בקשים ולא תמיד בעתו, ועל העדר כוחות רפואיים מקצועיים.

ד. הוועדה בדעה כי יצירת מערכת שירותים רפואיים ברמה מקצועית נאותה — הוזה למערכות רפואה במרכז הארץ, שיהא ביכלתה להעניק שירותיה

ח. הוועדה קובעת שאם אמצעי השיכנוע והעידוד השונים לא יועילו להגדלת מספר הרופאים בגליל שיספק את הצרכים, על הממשלה לנקוט אמצעים חוקיים לחייב רופאים לשרת תקופות קצובות בגליל.

ט. הוועדה קוראת להסתדרות הרפואית בישראל לתרום אף היא את חלקה במשימה הלאומית של יישוב הגליל ופיתוחו על-ידי דירבון ועידוד רופאים לעבוד ולהתיישב בגליל, ולו גם לתקופה קצובה.

י. הוועדה מבקשת משר הבריאות שינקוט מייד בפעולות הנדרשות לביצוע המלצותיה וקביעותיה וכי יודיע לוועדה את תוצאות פעולות משרדו כעבור שישתחודשים.

חמור ברופאי שיניים מקומיים. יתירה מכך, ובניגוד לנהוג במרכז הארץ, לא קיים בגליל שירות טיפול בשיניים לתלמידי בתי-הספר. לפיכך פונה הוועדה אל שר הבריאות שינקוט פעולות להנהגת טיפול רפואת השיניים לתלמידי בתי-הספר.

2) הוועדה קובעת שיש צורך דחוף לשפר את שירותי רפואת השיניים בגליל על-ידי עידוד רופאי שיניים — באמצעים כספיים ואחרים — להעתיק את מגוריהם לגליל.

3. הוועדה קובעת בצער כי כמו בעבר אין משרד הבריאות עומד במשימה המוטלת עליו בנושא השירות הרפואי בגליל ואינו תורם את חלקו כנדרש בפיתוח הגליל ויישובו.

הצעת מיעוט

מ. עמאר מציע:

בסעיף ה(1) במקום "כל הגורמים הרפואיים בארץ" יבוא "קופת-החולים הכללית של ההסתדרות".